

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

**ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2019-2020

ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ Α.Π.Θ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Θεολογική Σχολή
Τμήμα Θεολογίας
541 24 Θεσσαλονίκη

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
<http://www.theo.auth.gr>

Επιμέλεια Οδηγού ΠΠΣ: Γλυκερία Χατζούλη, Αν. Καθηγήτρια
Διονύσιος Βαλαής, Καθηγητής

4. Σχολή

Η Σχολή καλύπτει μία ενότητα συγγενών επιστημονικών κλάδων και εξασφαλίζει τη διεπιστημονική προσέγγιση, τη μεταξύ τους επικοινωνία και τον αναγκαίο για τη διδασκαλία και την έρευνα συντονισμό τους. Η Σχολή εποπτεύει και συντονίζει τη λειτουργία των Τμημάτων, σύμφωνα με τον Κανονισμό Σπουδών τους. Τα όργανα της Σχολής είναι: η Γενική Συνέλευση, η Κοσμητεία και ο Κοσμήτορας.

Γενική Συνέλευση Σχολής

Η Γενική Συνέλευση της Σχολής απαρτίζεται από τον Κοσμήτορα της Σχολής, τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής και τους εκπροσώπους των φοιτητών και των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Σχολής.

Κοσμητεία

Η Κοσμητεία αποτελείται από τον Κοσμήτορα της Σχολής, τους Προέδρους των Τμημάτων, τους Διευθυντές των Τομέων και τους εκπροσώπους των φοιτητών και των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Σχολής.

5. Τμήμα

Κάθε Τμήμα καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το Τμήμα έχει την ευθύνη της μεθόδευσης της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας στο γνωστικό αντικείμενο της επιστήμης που καλύπτει. Τα όργανα του Τμήματος είναι: η Συνέλευση του Τμήματος, το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Πρόεδρος του Τμήματος.

Συνέλευση Τμήματος

Η Συνέλευση του Τμήματος απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο, τους Διευθυντές των Τομέων, τα μέλη Δ.Ε.Π. (μέχρι 30 εκπροσώπους μη συμπεριλαμβανομένων των Διευθυ-

ντών των Τομέων) και τους εκπροσώπους των φοιτητών και των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος.

Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο, τους Διευθυντές των Τομέων και τον εκπρόσωπο των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.

6. Τομείς

Το Τμήμα χωρίζεται σε Τομείς, οι οποίοι συντονίζουν τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικείμενου του Τμήματος, που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης. Τα όργανα του Τομέα είναι: ο Διευθυντής και η Γενική Συνέλευση.

Γενική Συνέλευση Τομέα

Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από τον Διευθυντή του Τομέα, τα μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα και τους εκπροσώπους των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τομέα και των φοιτητών.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Με το Νόμο-Πλαίσιο 1268/82 η Θεολογική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης έχει χωριστεί σε δύο Τμήματα:

1. Τμήμα Θεολογίας.
2. Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Και τα δύο Τμήματα στελεχώθηκαν από το προσωπικό της παλαιάς Σχολής.

Κοσμητόρας Θεολογικής Σχολής: Καθηγητής Θεόδωρος Γιάγκου

Η **Κοσμητεία** απαρτίζεται από:

- α) τον **Κοσμητόρα**, Καθηγητή Θεόδωρο Γιάγκου
- β) τους **Προέδρους των δύο Τμημάτων**
 - Τμήματος Θεολογίας: Καθηγητή Παναγιώτη Σκαλτσή
 - Τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας: Καθηγητή Συμεών Πασχαλίδη
- γ) τους **Διευθυντές των Τομέων** των δύο Τμημάτων
- δ) εκπροσώπους των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. της Σχολής.
- ε) εκπροσώπους των φοιτητών της Σχολής

Γραμματέας: Ευμορφία Μακεδονοπούλου

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

I. ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Α. Πρόεδρος Τμήματος: Παναγιώτης Σκαλτοής
Αναπληρωτής Πρόεδρος: Χαράλαμπος Ατματζίδης

Διευθυντής Τομέα Α΄: Μόσχος Γκουτζιούδης
Διευθυντής Τομέα Β΄: Χρήστος Αραμπατζής
Διευθυντής Τομέα Γ΄: Στυλιανός Τσομπανίδης
Διευθύντρια Τομέα Δ΄: Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα
Διευθύντρια Τομέα Ε΄: Νίκη Παπαγεωργίου

Β. Η Γραμματεία του Τμήματος

Στεγάζεται στον πρώτο όροφο του κτηρίου της Σχολής και δέχεται τους φοιτητές κατά τις εργάσιμες ημέρες, ώρα 12:00 - 13:00 μ.μ. από τις θυρίδες. Η Γραμματέας του Τμήματος προΐσταται του προσωπικού της Γραμματείας και είναι υπεύθυνη για την εύρυθμη λειτουργία της. Ενημερώνει τα συλλογικά όργανα και κάθε ενδιαφερόμενο για την ισχύουσα νομοθεσία και τα νομικά και διοικητικά θέματα που προκύπτουν. Η Γραμματεία έχει το παρακάτω προσωπικό:

Γραμματέας: Γλυκερία Πήτα

Υπάλληλοι: Χρυσάνθη Κατσαρού, Αναστάσιος Τοπτσιδης, Σοφία Τοπχαναλή, Διονυσία Χατζή

Γ. Μέλη Συνέλευσης του Τμήματος Ακαδημαϊκού Έτους 2019-2020

Η Συνέλευση του Τμήματος απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τον Αναπληρωτή Πρόεδρο, τους Διευθυντές των Τομέων, τα μέλη Δ.Ε.Π. και τους εκπροσώπους των φοιτητών και των μελών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, ως ακολούθως:

Πρόεδρος: Καθηγητής Παναγιώτης Σκαλτσής
Αναπληρωτής Πρόεδρος: Καθηγητής Χαράλαμπος Ατματζίδης

Διευθυντές Τομέων:

Τομέας Α΄: Αν. Καθηγητής Μόσχος Γκουτζιούδης
Τομέας Β΄: Καθηγητής Χρήστος Αραμπατζής
Τομέας Γ΄: Καθηγητής Στυλιανός Τσομπανίδης
Τομέας Δ΄: Αν. Καθηγήτρια Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα
Τομέας Ε΄: Καθηγήτρια Νίκη Παπαγεωργίου

Μέλη Δ.Ε.Π.

Καθηγητές: Ανδρέας Νανάκης Μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου, Λάμπρος Σιάσος, π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Χρυσόστομος Σταμούλης, Δημήτρα Κούκουρα, Παναγιώτης Παχής, Ιωάννης Μούρτζιος, Άννα Κόλτσιου-Νικήτα, Ιωάννης Κουρεμπελής, Φώτιος Ιωαννίδης, Παναγιώτης Υφαντής, Διονύσιος Βαλαής

Αναπληρωτές Καθηγητές: Ευαγγελία Αμοιρίδου, Ηλίας Ευαγγέλου, Αγγελική Ζιάκα, Νικόλαος Μαγγιώρος, Γλυκερία Χατζούλη, Χρήστος Τσιρώνης

Επίκουροι Καθηγητές: Νικόλαος Μυρίδης, Ελένη Οικονόμου, Μαρία Ράντζου, Αθανάσιος Στογιαννίδης, Αντωνία Κυριατζή, Πέτρος Παναγιωτόπουλος, Τιμολέων Γαλάνης

Εκπρόσωποι Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.

Εκπρόσωποι προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών

Δ. Τομείς του Τμήματος

Από το 1983 (Υπ. Απ. Β1/76) συστάθηκαν και λειτουργούν στο Τμήμα Θεολογίας οι παρακάτω τομείς:

1. Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευολογίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Παλαιάς Διαθήκης, της Καινής Διαθήκης, της Θρησκευολογίας και των Κλασικών γλωσσών (Αρχαία Ελληνικά, Εβραϊκά κ.λπ.).

2. Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας, της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδος,

της Ιστορίας των Σλαβικών Εκκλησιών, της Εκκλησιαστικής Γραμματείας και της Χριστιανικής και Βυζαντινής Αρχαιολογίας.

3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Δογματικής, της Συμβολικής, της Ιστορίας των Δογμάτων, της Οικουμενικής Κίνησης και της Ιστορίας της Φιλοσοφίας.

4. Τομέας Λατρείας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Λειτουργικής, της Ομιλητικής, της Εκκλησιαστικής Μουσικής, της Κατηχητικής, των Παιδαγωγικών, του Κανονικού Δικαίου και της Εισαγωγής στη Θεολογία.

5. Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας. Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο της Ηθικής, της Γενικής Κοινωνιολογίας, της Εισαγωγής στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας, της Κοινωνιολογίας του Χριστιανισμού και της Ποιμαντικής.

Ε. Προσωπικό των Τομέων

1. Τομέας Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκευιολογίας

Καθηγητές: Παναγιώτης Παχής, Ιωάννης Μούρτζιος, Άννα Κόλτσιου - Νικήτα, Χαράλαμπος Ατματζίδης

Αναπληρωτές Καθηγητές: Αγγελική Ζιάκα, Μόσχος Γκουτζιούδης

Επίκουρος Καθηγητής: Τιμολέων Γαλάνης

Ε.Ε.Π.: Χρυσούλα Παπαδοπούλου

Ε.ΔΙ.Π.: Ευάγγελος Αναστασίου

Ε.Τ.Ε.Π.: Νικόλαος Ρόσιος

2. Τομέας Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Χριστιανικής Γραμματείας, Αρχαιολογίας και Τέχνης

Καθηγητές: Ανδρέας Νανάκης Μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου, Φώτιος Ιωαννίδης, Χρήστος Αραμπατζής, Παναγιώτης Υφαντής, Διονύσιος Βαλαής

Αναπληρωτές Καθηγητές: Ευαγγελία Αμοιρίδου, Ηλίας Ευαγγέλου, Γλυκερία Χατζούλη

Επίκουροι Καθηγητές: Ελένη Οικονόμου, Αντωνία Κυριατζή

Ε.ΔΙ.Π.: Αικατερίνη Μπρανιώτου, Αθανάσιος Αθανασιάδης, Θωμαή Χουβαρδά, Αθανάσιος Τζιερτζής

Ε.Τ.Ε.Π.: Ελισάβετ Καπλάνη

3. Τομέας Δογματικής Θεολογίας

Καθηγητές: Λάμπρος Σιάσος, Χρυσόστομος Σταμούλης, Ιωάννης Κουρεμπιελές, Στυλιανός Τσομπανίδης

4. Τομέας Λατρείας, Χριστιανικής Αγωγής και Εκκλησιαστικής Διοίκησης

Καθηγητές: Δήμητρα Κούκουρα, Παναγιώτης Σκαλοτήης

Αναπληρωτές Καθηγητές: Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα, Νικόλαος Μαγγιώρος

Επίκουροι Καθηγητές: Μαρία Ράντζου, Αθανάσιος Στογιαννίδης

5. Τομέας Ηθικής και Κοινωνιολογίας

Καθηγητές: π. Βασίλειος Καλλιακράνης, Νίκη Παπαγεωργίου

Αναπληρωτής Καθηγητής: Χρήστος Τσιρώνης

Επίκουροι Καθηγητές: Νικόλαος Μυρίδης, Πέτρος Παναγιωτόπουλος

Ε.Τ.Ε.Π.: Ηλίας Καγιάρης, Ιωάννης Μπουζιανός, Αικατερίνη Στράτου

Διδάσκαλοι Ξένων Γλωσσών (Ε.Ε.Π.): Σμαράγδα Χρηστίδου-Κιοσέογλου (Αγγλικής), Ελένη Γκίνου (Γαλλικής), Αγνή Δάφφα (Γερμανικής), Χρυσούλα Παπαδοπούλου (Νέας Εβραϊκής), Μαρίνα Κοκκινίδου, Γεωργία Γαβριηλίδου και Λήδα Τριανταφυλλίδου (Ελληνικής για τους αλλοδαπούς/αλλογενείς).

ΣΤ. Εργαστήριο Παιδαγωγικής

Διευθύντρια: Αν. Καθηγήτρια Βασιλική Μητροπούλου-Μούρκα
Τηλέφωνα: 2310 996961 / 2310 996965, email: mitro@theo.auth.gr

Το *Εργαστήριο Παιδαγωγικής του Τμήματος Θεολογίας* (ΦΕΚ, 1164, Τεύχος Β' / 14-08-2003):

- Υποστηρίζει σε επίπεδο χώρου και τεχνολογικής υποδομής τις διδακτικές ανάγκες των μαθημάτων κορμού και επιλογής τόσο του Τομέα όσο και του Τμήματος γενικότερα.

- Ειδικότερα υποστηρίζει την διδασκαλία της Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών στα πλαίσια του μαθήματος «Πρακτική Άσκηση» που εντάσσεται στα μαθήματα Παιδαγωγικής Επάρκειας.
- Συμμετέχει στην Πρακτική Άσκηση Φοιτητών σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσια και Λύκεια) και Άσκηση Διδακτικού Έργου στα πλαίσια του προγράμματος ΕΣΠΑ.
- Υλοποιεί ερευνητικά προγράμματα μέσω του ΕΛΚΕ του ΑΠΘ.
- Υποστηρίζει σε επίπεδο χώρου και τεχνολογικής υποδομής τις παρουσιάσεις προπτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών, διπλωματικών και διδακτορικών διατριβών σε φοιτητές, καθώς και τη διοργάνωση επιστημονικών ημερίδων, συνεδρίων και συμποσίων.
- Προσφέρει επιμορφωτικά σεμινάρια και δια βίου προγράμματα που απευθύνονται σε θεολόγους διορισμένους σε σχολεία, αποφοίτους του Τμήματος Θεολογίας, στελέχη Μητροπόλεων και ενοριών, κληρικούς, κατηχητές.

Z. Εργαστήριο Ελληνικής Γλώσσας της Χριστιανικής Γραμματείας

Διευθύντρια: Καθηγήτρια Άννα Κόλτσιου-Νικήτα
Τηλέφωνο: 2310 997112, email: akolts@theo.auth.gr

Το «Εργαστήριο Ελληνικής Γλώσσας της Χριστιανικής Γραμματείας» του Τμήματος Θεολογίας (ΦΕΚ 3060/26 -09- 2016):

- Υποστηρίζει τη μελέτη της ελληνικής γλώσσας των χριστιανικών κειμένων με στόχο να συμβάλλει στη δυνατότητα ειδίκευσης φοιτητών, προπτυχιακών και κυρίως μεταπτυχιακών, στο χώρο της γλωσσικής προσέγγισης και έρευνας των βιβλικών, πατερικών και λειτουργικών κειμένων.
- Προωθεί ερευνητικά προγράμματα για τη γλώσσα και τη μετάφραση των κειμένων της χριστιανικής γραμματείας.
- Σχεδιάζει ερευνητικά προγράμματα που αφορούν τη σύνταξη ηλεκτρονικών σωμάτων εκκλησιαστικών κειμένων καθώς και ηλεκτρονικών λεξικών και συμφραστικών πινάκων λέξεων.
- Υλοποιεί, στο πλαίσιο της Διά βίου εκπαίδευσης του Α.Π.Θ., εξ αποστάσεως προγράμματα για την ελληνική βιβλική και λειτουργική

γλώσσα, σε συνεργασία με καθηγητές από τα Τμήματα Θεολογίας, Φιλολογίας και Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. και του Ε.Κ.Π.Α.

- Υλοποιεί ειδικά προγράμματα διδασκαλίας της βιβλικής γλώσσας σε αλλοδαπούς φοιτητές του Τμήματος Θεολογίας και στους φοιτητές της Θεολογικής Σχολής «Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης» της Κινσάσας του Κογκό.
- Προσφέρει επιμορφωτικά σεμινάρια και διαλέξεις σε κληρικούς.

Η. Εργαστήριο Κοινωνικής Έρευνας της Θρησκείας και του Πολιτισμού

Διευθυντής: Αν. Καθηγητής Χρήστος Τσιρώνης

Τηλέφωνο: 2310 996910, email: tsironis@theo.auth.gr

Το «Εργαστήριο Κοινωνικής Έρευνας της Θρησκείας και του Πολιτισμού» (Social Research Center for Religion and Culture) με ακρωνύμιο «ΕΚΕΘΡΗΠΟ» (ΦΕΚ, 3060/26-09-2016 τ. Β', αριθμ. 3632) του Τμήματος Θεολογίας:

- Υποστηρίζει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο τις διδακτικές και ερευνητικές ανάγκες του Τμήματος Θεολογίας και άλλων τμημάτων του Πανεπιστημίου σε θέματα που εμπίπτουν στο γνωστικό αντικείμενο του Εργαστηρίου, όπως η σχέση Θρησκείας και Πολιτισμού, η κοινωνική θεωρία και μελέτη της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας, οι ηθικές παράμετροι των επιμέρους πτυχών του σύγχρονου κόσμου (θεσμική οργάνωση και λειτουργία, Βιοηθική, τεχνολογική ανάπτυξη, έμφυλες σχέσεις, πολιτισμικός και θρησκευτικός πλουραλισμός, θρησκευτικότητα, θρησκευτικός τουρισμός κ.α.), η κοινωνική προσέγγιση του Χριστιανισμού και της Ορθόδοξης Κληρονομίας καθώς και η ποιμαντική μέριμνα.
- Υποστηρίζει την εκπαίδευση (θεωρητική και πρακτική άσκηση) ειδικευμένων επιστημόνων στα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτει το Εργαστήριο. Ιδιαίτερως συμμετέχει στην Πρακτική Άσκηση Φοιτητών σε κοινωνικούς οργανισμούς, ΟΤΑ και ΜΚΟ καθώς και σε ιερούς ναούς, ενορίες και ενοριακά κέντρα.
- Πραγματοποιεί συνεργασίες με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής και διοργανώνει επιστημονικές διαλέξεις, ημερίδες, σεμινάρια, Προγράμματα Κατάρτισης, συνέδρια και άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις. Οργανώνει και υλοποιεί τη διδασκαλία (με επισκέπτες καθηγητές και εξ αποστάσεως εκπαι-

δευση) των μαθημάτων Κοινωνιολογίας, Ηθικής και Ποιμαντικής του ΠΣ της Θεολογικής Σχολής «Άγιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης» της Κινσάσα του Κογκό.

- Υλοποιεί εθνικά και διεθνή ερευνητικά προγράμματα, υποστηρίζει τη διενέργεια και έκδοση ειδικών μελετών και ερευνών και αναπτύσσει τη σύνδεση με τους τομείς της κοινωνίας, και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τις ΜΚΟ και τους Κοινωνικούς Οργανισμούς, την Εκκλησία και τους παραγωγικούς φορείς.

Θ. Εργαστήριο Χριστιανικής Λατρείας και Πολιτισμού

Διευθυντής: Καθηγητής Παναγιώτης Σκαλτσής

Τηλέφωνο: 2310 996657, email: pskaltsi@theo.auth.gr

Το Εργαστήριο με τίτλο «Εργαστήριο Χριστιανικής Λατρείας και Πολιτισμού» (Christian Worship and Culture) και ακρωνύμιο «ΧΡΙΛΑΤΠΟ» (CHRWORCUL) έχει ως αποστολή:

1. Την κάλυψη, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, των διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος Θεολογίας, καθώς και άλλων Τμημάτων και Σχολών του ΑΠΘ, σε θέματα που εμπίπτουν στα γνωστικά πεδία του Εργαστηρίου, όπως αυτά προσδιορίζονται στο άρθρο 1 της παρούσης και αποτελούν μέρος του προγράμματος σπουδών.

2. Την εκπαίδευση (θεωρητική και πρακτική άσκηση) ειδικευμένων επιστημόνων στο γνωστικό αντικείμενο που καλύπτει το Εργαστήριο και προβλέπεται από το νόμο.

3. Τη συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής εφόσον οι στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του εργαστηρίου.

4. Τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων και την πρόσκληση ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένου κύρους επιστημόνων.

5. Την παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Π.Δ. 159/1984 (Τεύχος Α αριθμ. 53).

6. Την παροχή γνωμοδοτήσεων (δικαστήρια κ.τ.λ.) σε θέματα που άπτονται του γνωστικού αντικείμενου σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

7. Τη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση δεδομένων:

- δημιουργία προϋποθέσεων για την με ηλεκτρονικό τρόπο διάδοση των επί μέρους πτυχών της λειτουργικής παράδοσης της Εκκλησίας
- δημιουργία προγραμμάτων εντοπισμού, καταγραφής και εύρεσης εκδεδομένων και ανεκδότητων λειτουργικών ύμνων
- δημιουργία αρχείου λειτουργικών κειμένων
- δημιουργία αρχείου των Ακολουθιών, όπως αυτές τελούνται στον Ι. Ναό της Θεολογικής Σχολής στο πλαίσιο του Προγράμματος – Φροντιστηρίου Λειτουργικής, για επιστημονικούς αλλά και εκπαιδευτικούς σκοπούς.

8. Την ανάληψη συμβουλευτικών ή αναπτυξιακών έργων και μελετών με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας.

9. Την έκδοση επιστημονικών περιοδικών, καθώς και ειδικών μελετών και ερευνών για θέματα που ανταποκρίνονται στο ερευνητικό πεδίο του Εργαστηρίου.

10. Τη δημιουργία μεταπτυχιακού σεμιναρίου Λειτουργικής με την επωνυμία ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ και σκοπό τη διοργάνωση επιστημονικών και εκπαιδευτικών εκδηλώσεων που συνάδουν με το ερευνητικό πεδίο του Εργαστηρίου και ανταποκρίνονται στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος.

11. Την επιστημονική συνεργασία με τις Ορθόδοξες Εκκλησίες και με αναγνωρισμένους ομολογιακούς θεσμούς, όπως επίσης τη συνεργασία με φορείς του δημοσίου τομέα, ιερές μητροπόλεις, οργανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, καθώς και με διεθνείς οργανισμούς και οργανώσεις για θέματα συναφή με τα αντικείμενα του Εργαστηρίου.

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται κυρίως το Εργαστήριο Χριστιανικής Λατρίας και Πολιτισμού «ΧΡΙΛΑΤΠΙΟ», (Christian Worship and Culture) «ChrWorCul» είναι τα ακόλουθα επιστημονικά αντικείμενα:

- Εισαγωγή στην ιστορία και τη θεολογία της Χριστιανικής Λατρίας
- Λειτουργικοί τύποι Ανατολής και Δύσης
- Λειτουργική ερμηνευτική παράδοση της Εκκλησίας
- Η παράδοση του Χριστιανικού Εορτολογίου και Ευχολογίου
- Έρευνα, μελέτη και έκδοση των λειτουργικών πηγών
- Λειτουργική Ύμνογραφία
- Βυζαντινή μουσική επιστήμη και ψαλτική τέχνη

I. Εργαστήριο Αγιογραφίας-Εκκλησιαστικής Μικρογραφίας και Συντήρησης Έργων Τέχνης

Διευθύντρια: Αν. Καθηγήτρια Γλυκερία Χατζούλη

Τηλέφωνο: 2310 996944, email: glychatz@theo.auth.gr

Το «Εργαστήριο Αγιογραφίας-Εκκλησιαστικής Μικρογραφίας και Συντήρησης Έργων Τέχνης (Ε.Α.Ε.Μ.Σ.Ε.Τ.)» έχει ως αποστολή:

1. Την κάλυψη σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο διδακτικών και ερευνητικών αναγκών του Τμήματος και άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου σε θέματα που εμπίπτουν στα γνωστικά αντικείμενα του εργαστηρίου.
2. Την εκπαίδευση (θεωρητική και πρακτική άσκηση) ειδικευμένων επιστημόνων στα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτει το εργαστήριο και προβλέπεται από το νόμο.
3. Τη συνεργασία κάθε μορφής με κέντρα ερευνών και ακαδημαϊκά ιδρύματα ημεδαπής και αλλοδαπής εφόσον οι στόχοι συμπίπτουν, συμβαδίζουν και αλληλοσυμπληρώνονται με εκείνους του εργαστηρίου.
4. Τη διοργάνωση επιστημονικών διαλέξεων, ημερίδων, σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων και άλλων επιστημονικών εκδηλώσεων, την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων και την πρόσκληση ελλήνων και ξένων αναγνωρισμένου κύρους επιστημόνων.
5. Την παροχή υπηρεσιών σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
6. Την παροχή γνώμοδοτήσεων (εμπειρογνώμονες σε δικαστήρια) σε θέματα που άπτονται των γνωστικών αντικειμένων.
7. Τη συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και διάθεση δεδομένων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
8. Την ανάληψη συμβουλευτικών ή αναπτυξιακών έργων και μελετών με σκοπό την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας.
9. Την έκδοση επιστημονικών περιοδικών.

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται κυρίως το «Εργαστήριο Αγιογραφίας-Εκκλησιαστικής Μικροτεχνίας και Συντήρησης Έργων Τέχνης» είναι τα ακόλουθα επιστημονικά αντικείμενα: Αγιογραφία, Τέχνη του Ψηφιδωτού, Συντήρηση Έργων Τέχνης, Μικροτεχνία (Υαλογραφία, Εκκλησιαστική Χρυσοκεντητική, Εκκλησιαστική Αργυροχρυσόχοϊτα - Χυμευτική και Κεραμική).

ΙΑ. Εισαγωγική Κατεύθυνση Μουσουλμανικών Σπουδών

Από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 στο Τμήμα Θεολογίας λειτουργεί και η Εισαγωγική Κατεύθυνση Μουσουλμανικών Σπουδών (ΕΚΜΣ), η οποία ιδρύθηκε με το υπ'αριθμ. 45/19 Απριλίου 2016 Προεδρικό Διάταγμα, μετά και από την με αριθμό 85/2016 γνωμοδότηση του ΣτΕ. Η εν λόγω Εισαγωγική Κατεύθυνση συναρτάται με τη διευκόλυνση των αποφοίτων των μουσουλμανικών Ιεροσπουδαστηρίων της Θράκης να ολοκληρώσουν τις θεολογικές σπουδές τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και με την ανάγκη ενός διαθρησκειακού διαλόγου. Σχετικά με τη λειτουργία της υπάρχει ξεχωριστός Οδηγός Σπουδών.

ΙΒ. Ομότιμοι Καθηγητές Τμήματος Θεολογίας (χρονολογική σειρά)

Νίκος Ζαχαρόπουλος, Βασίλειος Ψευτογκάς, Γρηγόριος Ζιάκας, Γεώργιος Μαντζαρίδης, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Βενιζέλος Χριστοφορίδης, Ιωάννης Καραβιδόπουλος, Βασίλειος Γιούλτσης, Απόστολος Γλαβίνας, Ιωάννης Ταρνανίδης, Ιωάννης Γαλάνης, Χρήστος Βασιλόπουλος, Πέτρος Βασιλειάδης, Δημήτριος Καϊμάκης, Ανέστης Κεσελόπουλος, Ιωάννης Κογκούλης, Γεώργιος Μαρτζέλος, Ιωάννης Πέτρου, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου

II. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η Συνέλευση του Τμήματος Θεολογίας, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 1268/1982, αποφάσισε στη συνεδρία 423/20-06-2014 να επιφέρει ορισμένες αλλαγές στο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών, οι οποίες έχουν ως εξής:

- Το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος Θεολογίας αποσκοπεί στο να προσφέρει υψηλού επιπέδου εκπαίδευση στο επιστημονικό πεδίο της Θεολογίας καθώς και στη μελέτη της θρησκείας και του πολιτισμού. Βασικός στόχος είναι να προετοιμάσει θεολόγους εκπαιδευτικούς για να στελεχώσουν τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, θεολογικά καταρτισμένους κληρικούς για να στελεχώσουν την Εκκλησία, στελέχη που να μπορούν να προσφέρουν κοινωνικό έργο και να εργαστούν σε πολιτιστικούς ή εκκλησιαστικούς οργανισμούς, επιστήμονες ικανούς τόσο να μελετούν τη χριστιανική και ιδιαίτερα την Ορθόδοξη Θεολογία όσο και γενικότερα την ποικιλομορφία του θρησκευτικού φαινομένου.
- Για την απόκτηση του πτυχίου του Τμήματος Θεολογίας οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να εξετασθούν με επιτυχία σε 44 υποχρεωτικά μαθήματα (79%) και σε 12 επιλογής (21%). Από τα υποχρεωτικά μαθήματα τα δέκα περιλαμβάνουν θεωρητική διδασκαλία και άσκηση. Από το σύνολο των μαθημάτων, το 30% απαιτεί πέραν των παρακολουθήσεων συγγραφή εργασίας και το 10% απαιτεί επιπλέον εξέταση προόδου και ασκήσεων. Οι τελικές εξετάσεις γίνονται προφορικά ή γραπτά ή μέσω γραπτής εργασίας.
- Οι φοιτητές συμμετέχουν ύστερα από αίτησή τους και επιλέγονται βάσει κριτηρίων στο πρόγραμμα "Πρακτική Άσκηση Φοιτητών" του Τμήματος Θεολογίας, το οποίο έχει διάρκεια δύο μηνών και περιλαμβάνει τρεις κατευθύνσεις: α. Πρακτική άσκηση διδακτικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, β. Πρακτική άσκηση ποιμαντικού έργου σε Ενορίες και Μητροπόλεις, γ. Πρακτική άσκηση κοινωνικού έργου στην Εκκλησία, τους Ο.Τ.Α και σε Μ.Κ.Ο.

- Ως προς την επαγγελματική σταδιοδρομία των πτυχιούχων, το Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών αποβλέπει να πετύχει επιπρόσθετα και τα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα: 1. να είναι σε θέση οι πτυχιούχοι να εφαρμόζουν τη γνώση στην πράξη, 2. να επικοινωνούν σε μια δεύτερη γλώσσα, 3. να αναζητούν, να αναλύουν και να συνθέτουν δεδομένα και πληροφορίες κάνοντας χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας, 4. να προσαρμόζονται σε νέες καταστάσεις και να παίρνουν αποφάσεις, 5. να εργάζονται αυτόνομα ή σε ομάδα σε διεθνές και διεπιστημονικό περιβάλλον, 6. να σέβονται τη διαφορετικότητα, την πολυπολιτισμικότητα και το φυσικό περιβάλλον, 7. να επιδεικνύουν επαγγελματική, κοινωνική και ηθική υπευθυνότητα και ευαισθησία σε θέματα φύλου, 8. να έχουν ικανότητα κριτικής και αυτοκριτικής, 9. να προάγουν την ελεύθερη, παραγωγική και επαγωγική σκέψη, 10. να δρουν με κοινωνική υπευθυνότητα και ευαισθησία προς τα κοινά.
- Η βαθμολογική κλίμακα με την οποία υπολογίζονται οι βαθμοί επίδοσης των φοιτητών/τριών είναι δεκαβάθμια (0-10).
 Άριστα : 8,5 - 10,00
 Λίαν Καλώς : 6,5 - 8,49
 Καλώς: 5,0 - 6,49
 Ανεπιτυχώς: 0.0-4.99
 Ο ελάχιστος προαγώγιμος βαθμός είναι το 5
- Η επίσημη διάρκεια του προγράμματος είναι 8 Εξάμηνα και ο ελάχιστος αριθμός ευρωπαϊκών πιστωτικών μονάδων (ECTS), που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου, είναι διακόσιες σαράντα (240).
- Ένα πλήρες ακαδημαϊκό έτος σπουδών ισοδυναμεί με 60 μονάδες ECTS (Ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων) και ένα πλήρες εξάμηνο σε 30 ECTS (1 ECTS=25-30 ώρες φόρτου εργασίας φοιτητών / Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθεσίας Υ.Α. Φ5/89656/Β3, ΦΕΚ 1466/2007/Β, άρθρα 1-3, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή). Σε κάθε μάθημα αποδίδεται ο αριθμός των απαιτούμενων ECTS (≥ 2) με σκοπό να εκφραστεί ο φόρτος εργασίας που απαιτείται από τους φοιτητές/τριες για την ολοκλήρωση ενός μαθήματος, εργαστηρίου, φροντιστηρίου, πρακτικής άσκησης κλπ.
- Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος έχουν τη δυνατότητα, σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους, να παρακολουθήσουν δύο επιλεγόμενα μαθήματα άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου ή άλλων Πανεπιστημίων της χώρας ή άλλων ομοταγών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων

του εξωτερικού ως ελεύθερες επιλογές. Επίσης, έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τρία επιπλέον επιλεγόμενα μαθήματα είτε του Τμήματος Θεολογίας είτε άλλων Τμημάτων του Α.Π.Θ. είτε άλλων Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, από όσα απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου τους. Τα μαθήματα αυτά θα εγγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος (Diploma Supplement).

- Ακόμη, πρέπει να επιλέξουν μία από τις τρεις δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά) και να παρακολουθήσουν σχετικά μαθήματα τεσσάρων εξαμήνων. Οι αλλοδαποί φοιτητές πρέπει να παρακολουθήσουν μαθήματα Νέων Ελληνικών επί τέσσερα εξάμηνα. Αντίθετα, οι αλλοδαποί φοιτητές που εγγράφονται ως κάτοχοι απολυτηρίου ελληνικού Εκκλησιαστικού Λυκείου έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν ως Ξένη Γλώσσα μία από τις τρεις προαναφερθείσες δυτικοευρωπαϊκές γλώσσες.
- Το Επικαιροποιημένο Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών ισχύει για τους εγγραφέντες κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014, καθώς και για τους εφεξής εγγραφόμενους.
- Ειδική μεταβατική διάταξη: Το μάθημα «Θεωρία και Μεθοδολογία μελέτης της Θρησκείας στον αρχαίο και σύγχρονο κόσμο» (με κωδ 102), που κατανεμήθηκε στο Νέο Πρόγραμμα στο Β' Εξάμηνο είναι αντίστοιχο του μαθήματος του Α' Εξαμήνου του παλαιού Προγράμματος Σπουδών "Τα Θρησκευόμενα του Αρχαίου Κόσμου". Το μάθημα του Α' Εξαμήνου "Εισαγωγή στη Σπουδή και τη Μεθοδολογία της Θεολογίας" (Κωδ. 103) είναι αντίστοιχο με το μάθημα "Εισαγωγή στην επιστήμη της Θεολογίας" του παλαιού Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Το μάθημα «Καινή Διαθήκη Ι: Εισαγωγή, Ιστορία και πολιτισμός της εποχής Κ.Δ.» (κωδ. 105) είναι αντίστοιχο με το μάθημα «Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη» του παλαιού Προγράμματος. Το μάθημα "Εισαγωγή στην Παιδαγωγική" (Κωδ. 404) κατανεμήθηκε από το Β' Εξάμηνο στο Δ' Εξάμηνο. Σε όλους όσοι έχουν εξετασθεί επιτυχώς στα συγκεκριμένα μαθήματα αναγνωρίζονται αυτά με τη νέα ή ίδια ονομασία, παρά την κατανομή τους σε διαφορετικό εξάμηνο.
- Οι εκδρομές και οι ασκήσεις συνιστούν πρακτική εκπαίδευση και αντιστοιχούν σε αριθμό δ.μ. στα πλαίσια των μαθημάτων που έχουν ασκήσεις.
- Στο πλαίσιο του Φροντιστηρίου Λειτουργικής, κάθε Πέμπτη, ώρες 8:00-10:00 π.μ., στο Παρεκκλήσι της Θεολογικής Σχολής τελούνται θ. Λειτουργίες διαφόρων λειτουργικών τύπων, αλλά και άλλες Ακολου-

θίες που ως σκοπό έχουν τη λειτουργική εκπαίδευση και κατάρτιση όλων των φοιτητών, γι' αυτό κατά το εν λόγω δίωρο δεν πραγματοποιούνται μαθήματα και εξετάσεις.

- Ο χρόνος διάρκειας διδασκαλίας των μαθημάτων και εξετάσεων του Τμήματος κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2019-2020, σύμφωνα με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο του ΑΠΘ (απόφαση Συγκλήτου 31089/08-07-2019) ορίστηκε ως εξής:

30.09.2019 - 10.01.2020	Χειμερινό Εξάμηνο
13.01.2020 - 07.02.2020	Εξεταστική Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου
10.02.2020 - 22.05.2020	Εαρινό Εξάμηνο
25.05.2020 - 15.06.2020	Εξεταστική Μαΐου - Ιουνίου
01.09.2020 - 21.09.2020	Εξεταστική Σεπτεμβρίου

Β.ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΞΑΜΗΝΑ**Α' Εξάμηνο**

Κωδικός	Μάθημα	Διδακτικές ώρες	ECTS	Κατηγορία
101	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	5 ΔΩ = 3+2 Α	5 ECTS	Υ ⁰
104	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ & ΒΙΒΛ.ΕΒΡΑΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
106	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΠΟΥΔΗ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ	3 ΔΩ	4 ECTS	Υ
107	ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ Ι: ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΠΟΧΗΣ Κ.Δ.	4 ΔΩ	6 ECTS	Υ
108	ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΟΥ 1054	3 ΔΩ	6 ECTS	Υ

ΑΓ 1	ΑΓΓΛΙΚΑ 1ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΓΑ 1	ΓΑΛΛΙΚΑ 1ου	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ

⁰ΔΩ= εβδομαδιαίες διδακτικές ώρες

Υ= Υποχρεωτικό μάθημα

Ε= επιλεγόμενο

ΥΕ= Υποχρεωτικό επιλογής

ΞΓ= Ξένη Γλώσσα

Α= Άσκηση

ECTS= Πιστωτικές μονάδες

	ΕΞΑΜΗΝΟΥ			
ΓΕ 1	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ 1ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΕΛ 1	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 1ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ

Β' Εξάμηνο

202	ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
203	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ	4 ΔΩ = 3+ 1 Α	5 ECTS	Υ
205	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
207	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	4 ΔΩ = 3+1 Α	5 ECTS	Υ
208	ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	Ε

ΑΓ 2	ΑΓΓΛΙΚΑ 2ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΓΑ 2	ΓΑΛΛΙΚΑ 2ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΓΕ 2	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ 2ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΕΛ 2	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 2ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ

Γ' Εξάμηνο

201	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	2 ΔΩ	3 ECTS	Υ
302	ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
303	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΛΟΓΙΑ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
305	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΟΥ 1054 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
306	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	Ε

ΑΓ 3	ΑΓΓΛΙΚΑ 3ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΓΑ 3	ΓΑΛΛΙΚΑ 3ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΓΕ 3	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ 3ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ
ΕΛ 3	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 3ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΞΓ

Δ' Εξάμηνο

301	ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π.Δ.	2 ΔΩ	4 ECTS	Υ
-----	---	------	--------	---

	ΑΠΟ ΚΕΙΜ. ΤΩΝ Ο'			
402	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΛΑΤΙΝΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
403	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΑΤΕΡΩΝ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
404	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	4 ΔΩ = 3+1 Α	5 ECTS	Υ
405	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ	2 ΔΩ	3 ECTS	Υ
406	ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΙΙ: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΕΝΑ (1)	3 ΔΩ	3 ECTS	Ε

ΑΓ 4	ΑΙΤΛΙΚΑ 4ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΕΓ
ΓΑ 4	ΓΑΛΛΙΚΑ 4ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΕΓ
ΓΕ 4	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ 4ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΕΓ
ΕΛ 4	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ 4ου ΕΞΑΜΗΝΟΥ	2ΔΩ	2 ECTS	ΕΓ

Ε' Εξάμηνο

503	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ	5 ΔΩ = 3+ 2 Α	5 ECTS	Υ
504	ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ	3 ΔΩ = 2+1 Α	4 ECTS	Υ
506	ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΙΙΙ: ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ

601	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΜΕΓΑΛΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
2095	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	3 ΔΩ	3 ECTS	ΥΕ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	Ε

ΣΤ' Εξάμηνο

602	ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
604	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
605	ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	2 ΔΩ	3 ECTS	Υ
606	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
607	ΟΜΙΛΗΤΙΚΗ	2 ΔΩ	5 ECTS	Υ
608	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΠΕ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	5 ΔΩ	6 ECTS	Υ
2096	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	3 ΔΩ	3 ECTS	ΥΕ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	Ε

Ζ' Εξάμηνο

507	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ Ι: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
-----	--	------	--------	---

	ΘΕΟΛΟΓΙΑ			
704	ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	5 ΔΩ	4 ECTS	Υ
705	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΗΘΙΚΗ	2 ΔΩ	4 ECTS	Υ
706	ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
707	ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΙΙ: ΕΚΘΕΣΗ ΑΚΡΙΒΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
2097	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΚΩΝ, ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΜτΘ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	3 ΔΩ	3 ECTS	ΥΕ
2098	ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛ. ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ, ΗΘΙΚΗΣ, ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ - ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΩΝ ΔΙΑΛΟΓΩΝ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	3 ΔΩ	3 ECTS	ΥΕ
2099	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΜτΘ [ΠΑΙΔ. ΕΠ.]	5 ΔΩ	10 ECTS	ΥΕ
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	Ε

Η' Εξάμηνο

802	ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
-----	-----------------------------------	------	--------	---

804	ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ	4 ΔΩ	5 ECTS	Υ
806	ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ IV: ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
807	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	3 ΔΩ	5 ECTS	Υ
9999	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ		10 ECTS	E
	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΑ ΔΥΟ (2)	6 ΔΩ	6 ECTS	E

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΑΠΘ

Το κατ' επιλογήν Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας (ΠΠΔΕ) του Τμήματος Θεολογίας είναι ένα πρόγραμμα εξειδίκευσης στην παιδαγωγική και διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών, το οποίο εντάσσεται στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Προσφέρεται στους φοιτητές, μελλοντικούς Θεολόγους, οι οποίοι φοιτούν στο Τμήμα μας από το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 και επιθυμούν να εργαστούν στην εκπαίδευση. Η επιτυχής ολοκλήρωση του ειδικού αυτού προγράμματος οδηγεί στο Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας το οποίο, μαζί με το Πτυχίο του Τμήματος, επιτρέπει τη συμμετοχή σε διαγωνισμό επιλογής εκπαιδευτικών ή σε άλλη θέση που απαιτούνται πιστοποιημένα προσόντα εκπαιδευτικού.

Ο Νόμος 4186/2013 άρθρο 36 παρ. 22 εδάφ. ε' προβλέπει ότι όσοι φοιτητές έχουν εισαχθεί πριν το ακαδημαϊκό έτος 2013-14, έχουν παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια και μπορούν να συμμετάσχουν σε διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ, όταν θα πραγματοποιηθούν με βάση τις ισχύουσες προ του Ν. 3848/2010 διατάξεις.

Όσοι εισάγονται από το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 και εφεξής, με βάση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 του Ν. 3848/2010 και το άρθρο 36 παρ. 22 εδάφ. α' και ε' του Ν. 4186/2013, θα πρέπει να έχουν βεβαιωμένη την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια με την παρακολούθηση σχετικού κατ' επιλογήν προγράμματος, για να έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ και να διοριστούν στην εκπαίδευση.

Για να αποκτήσει κάποιος την παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια θα πρέπει να έχει παρακολουθήσει 8 τουλάχιστον μαθήματα που συνθέτουν τις τρεις προβλεπόμενες από το νόμο θεματικές περιοχές: Εκπαίδευσης και Αγωγής, Μάθησης και Διδασκαλίας, Ειδικής Διδακτικής και Πρακτικής Άσκησης.

Το Τμήμα Θεολογίας στη Συνεδρία 423/20-06-2014 αποφάσισε να δημιουργήσει ένα Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρ-

κειας, στο οποίο περιέλαβε τρία υποχρεωτικά μαθήματα που υπάρχουν στον κορμό του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στη Θεολογία και πέντε υποχρεωτικά κατ' επιλογήν, τα οποία ενέταξε στα τέσσερα τελευταία εξάμηνα του Προγράμματος Σπουδών. Τα μαθήματα αυτά πιστώνονται συνολικά με τριάντα οκτώ (38) ECTS).

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος, που εισάγονται από το ακαδ. έτος 2013-2014 και εφεξής και επιθυμούν να αποκτήσουν με το πέρας των σπουδών τους και την πιστοποίηση της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας, πρέπει να επιλέξουν επιπρόσθετα και να εξεταστούν και στα 5 αυτά υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα. Τα πέντε αυτά μαθήματα μαζί με τα τρία προαναφερόμενα υποχρεωτικά που υπάρχουν στον κορμό του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών συνθέτουν τον αριθμό των οκτώ (8) μαθημάτων που είναι απαραίτητα για την παροχή της πιστοποίησης της παιδαγωγικής επάρκειας με την ολοκλήρωση των σπουδών. Σημειωτέον ότι στα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα της παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών ανά μάθημα δεν μπορεί να ξεπερνά τους 100, όπως ισχύει και στα υπόλοιπα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα του ΠΠΣ του Τμήματος.

Το Πρόγραμμα Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας συνθέτουν τα εξής υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα ανά θεματικές περιοχές.

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Θέματα εκπαίδευσης και αγωγής

α/α	Τίτλος Μαθήματος Διδακτικού Αντικει- μένου	Εξάμηνο	Κωδικός μαθήματος	Τύπος μαθήματος	Διδακτικές Ωρες	ΔΜ	ECTS
1	Κοινωνιολογία και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Γ	306	Υ	4 ώρες/εβδ. Χ 13 εβδ. = 52 ώ- ρες/εξάμηνο	4	5
2	Εισαγωγή στην Παι- δαγωγική	Δ	404	Υ	4 ώρες/εβδ. Χ 13 εβδ. = 52 ώ- ρες/εξάμηνο	4	5
3	Παιδαγωγική Ψυχο- λογία	ΣΤ	2096	Ε	3 ώρες/εβδ. Χ 13 εβδ. = 39 ώρες/εξάμηνο	3	3
Μαθήματα: 3					143	11	13

2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Θέματα μάθησης και διδασκαλίας

α/α	Τίτλος Μαθήματος Διδακτικού Αντικειμένου	Εξάμηνο	Κωδικός μαθήματος	Τύπος μαθήματος	Διδακτικές Ώρες	ΔΜ	ECTS
1	Παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης και αγωγής	E	2095	E	3 ώρες/εβδ. X 13 εβδ. = 39 ώρες /εξάμηνο	3	3
2	Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών και ΤΠΕ	ΣΤ	608	Υ	5 ώρες/εβδ. X 13 εβδ. = 65 ώρες /εξάμηνο	5	6
Μαθήματα: 2					104	8	9

3η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ: Ειδική διδακτική και πρακτική άσκηση

α/α	Τίτλος Μαθήματος Διδακτικού Αντικειμένου	Εξάμηνο	Κωδικός μαθήματος	Τύπος μαθήματος	Διδακτικές Ώρες	ΔΜ	ECTS
1	Διδακτική Βιβλικών, Πατερικών, Λειτουργικών και Δογματικών κειμένων στο ΜτΘ	Z	2097	E	3 ώρες/εβδ. X 13 εβδ. = 39 ώρες /εξάμηνο	3	3
2	Διδακτική της Εκκλησιαστικής Ιστορίας και Τέχνης, της Ηθικής, των Σύγχρονων Μεγάλων Θρησκευμάτων και των Διαχριστιανικών/ Διαθρησκειακών Διαλόγων στο ΜτΘ	Z	2098	E	3 ώρες/εβδ. X 13 εβδ. = 39 ώρες /εξάμηνο	3	3
3	Πρακτική Άσκηση Διδακτικής του ΜτΘ	Z	2099	E	5 ώρες/εβδ. X 13 εβδ. = 65 ώρες /εξάμηνο	5	10
Μαθήματα: 3					143	11	16

**Δ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΕΞΑΜΗΝΩΝ Α΄ - Η΄**

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

[101] Αρχαία Ελληνικά

I. Το μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα πρωτότυπα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και στη συνέχεια με τα κείμενα της βιβλικής και πατερικής γραμματείας. Εισαγωγικά, μέσα από την παρουσίαση της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας, εκτίθενται οι λόγοι που οδήγησαν στη διαμόρφωση της γλωσσικής μορφής των χριστιανικών κειμένων. Τελικό ζητούμενο είναι η δυνατότητα των φοιτητών να είναι σε θέση να κατανοούν και να μεταφράζουν κείμενα των εκκλησιαστικών συγγραφέων. Αυτό επιδιώκεται μέσα από μεταφραστικές απόπειρες κειμένων. Παράλληλα διερευνώνται οι μέθοδοι και τα προβλήματα της μετάφρασης και ιδιαίτερα της μετάφρασης θεολογικών κειμένων.

Για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος 2019-20 θα διδαχθεί ο διάλογος του Πλάτωνα *Φαίδων* και το έργο του Μεγάλου Βασιλείου *Πρός τους νέους, όπως αν έξ' Ελληνικών ώφελο ἦτο λόγων*.

II. Άσκηση: Στην άσκηση που συμπληρώνει το μάθημα παρουσιάζονται τα βασικά γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής και γίνεται γραμματική και συντακτική ανάλυση επιλεγμένων λειτουργικών κειμένων.

Συγγράμματα:

1. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Γλωσσικές Απόψεις και Όψεις στα Κείμενα των Καππαδοκών Πατέρων*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015.
2. Α. Κόλτσιου-Νικήτα, *Μεταφραστικά ζητήματα στην ελληνόφωνη και λατινόφωνη χριστιανική γραμματεία. Από τους Εβδομήκοντα ως τον Νικόλαο Σεκουνδινό*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2009.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

[104] Εισαγωγή στην Παλαιά Διαθήκη και Βιβλική Εβραϊκή Γλώσσα

Στόχος του μαθήματος είναι να ενημερώσει τους φοιτητές: α) για τα πορίσματα της σύγχρονης επιστήμης σε θέματα που σχετίζονται με την ονομασία, τη συγγραφή, τη σύνθεση, την ένταξη στον Κανόνα, το περιεχόμενο και τη θεολογία των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης και β) για την ιστορία, τη γραφή, την ανάγνωση και τα κυριότερα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα της εβραϊκής γλώσσας του πρωτοτύπου κειμένου της Π.Δ.

Συγγράμματα:

1. Μ. Κωνσταντίνου, *Του συνιέναι τας Γραφάς*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2014.
2. *Septuaginta - Η Παλαιά Διαθήκη κατά τους Εβδομήκοντα (Ο')*, Editio Altera, 2006.

(Τ. Γαλάνης)

[106] Εισαγωγή στη σπουδή και τη μεθοδολογία της Θεολογίας

Ο στόχος του μαθήματος είναι η πρώτη εξοικείωση των φοιτητών με τη σπουδή της Θεολογίας και το ακαδημαϊκό πλαίσιο μέσα στο οποίο διδάσκεται. Γίνεται αναφορά στην έννοια της «Εγκυκλοπαιδείας της Θεολογίας», με ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία του όρου «εγκυκλοπαιδεία» και τη σχέση της με την εγκύκλιο παιδεία. Στη συνέχεια γίνεται σύγκριση με την Εισαγωγή στη Θεολογία και την ιστορία της στην ακαδημαϊκή σκέψη και σπουδή, ενώ προσφέρεται μία θεμελιώδης προσέγγιση της σημασίας του όρου «Θεολογία». Ακολούθως οι φοιτητές παρακολουθούν διαχρονικά τη σπουδή της Θεολογίας στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ανατολής και της Δύσης, τη δημιουργία των πρώτων πανεπιστημίων, προδρόμων των σημερινών, στη Δύση, την αμφισβήτηση της Θεολογίας στα νεώτερα ΑΕΙ και την αδιαμφισβήτητη πλέον αποδοχή της στο πεδίο των Ανθρωπιστικών Επιστημών. Τέλος εξετάζεται η εναρμόνιση των θεολογικών σπουδών στην Ελλάδα σε σχέση με τα Ευρωπαϊκά δεδομένα (Μπολόνια 1999) και το μέλλον τους στη χώρα μας.

Ως προς τη μεθοδολογία παρουσιάζονται οι ιδιαίτεροι κλάδοι της επιστήμης της Θεολογίας, οι τρόποι με τους οποίους προσεγγίζεται η κάθε ερευνητική περιοχή, καθώς επίσης και η τεχνική εκπόνησης επι-

στημονικών εργασιών. Επιπλέον παρατίθενται δοκίμια σύγχρονου θεολογικού προβληματισμού.

Συγγράμματα:

1. Δήμητρα Α. Κούκουρα, *Η σπουδή στη Θεολογία*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2016.
2. Δήμητρα Α. Κούκουρα, *Εισαγωγή στη σπουδή της Θεολογίας*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013.

(Δ. Κούκουρα)

[107] Καινή Διαθήκη Ι: Εισαγωγή, Ιστορία και Πολιτισμός της εποχής της Κ.Δ.

Ιστορία του χειρογράφου και εντύπου κειμένου της Καινής Διαθήκης. Ιστορία του Κανόνα της. Ιστορικά στοιχεία για το ελληνιστικό περιβάλλον, στο οποίο αναπτύχθηκε και διαδόθηκε η Καινή Διαθήκη. Γλώσσα, χαρακτήρας, ύφος, τόπος, χρόνος, σκοπός συγγραφής, θεολογικές ιδέες και περιεχόμενο των επί μέρους βιβλίων της Καινής Διαθήκης. Το μήνυμά τους στο σύγχρονο κόσμο. Το μάθημα είναι τετράωρο. Τρεις διδακτικές ώρες η Εισαγωγή στα βιβλία της Καινής Διαθήκης και μία διδακτική ώρα η πρακτική άσκηση στον κριτικό μηχανισμό.

Η άσκηση στον κριτικό μηχανισμό γίνεται αφού οι φοιτητές προμηθευτούν το κριτικό κείμενο της Καινής Διαθήκης. Η θεωρία διδάσκεται με τη βοήθεια ειδικού βιβλικού λογισμικού και ακολουθούν πρακτικές ασκήσεις. Η εξέταση της άσκησης έχει τη μορφή προόδου και αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για τους φοιτητές μόνο του Α' Εξαμήνου προκειμένου να λάβουν μέρος στην εξέταση της Εισαγωγής στην Καινή Διαθήκη στην εξεταστική του Ιανουαρίου.

Σύγγραμμα:

1. Καραβιδόπουλος, *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2016.

(Μ. Γκουτζιούδης)

[108] Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία από την ίδρυση της Εκκλησίας μέχρι το Σχίσμα του 1054

Στο συγκεκριμένο μάθημα εξετάζεται η Ιστορία της αδιαίρετης Εκκλησίας. Συγκεκριμένα, παρουσιάζονται και αναλύονται κυρίως οι συν-

θήκες και οι προϋποθέσεις της διάδοσης του ευαγγελικού κηρύγματος, η οργάνωση της πρώτης Εκκλησίας, τα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα που αντιμετώπισε, η θέση της μέσα στην αυτοκρατορία ως μη επιτρεπόμενη θρησκεία αρχικά και ως επίσημη / υποχρεωτική στην συνέχεια, η διοίκηση της Εκκλησίας καθώς και η διαμόρφωση του συνοδικού θεσμού, η Αρχιεπισκοπή Κωνσταντινουπόλεως και η ανάδειξη της σε Οικουμενικό Πατριαρχείο, η Εικονομαχία, οι προϋποθέσεις και τα γεγονότα του Μεγάλου Σχίσματος.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία με το ιδιαίτερο μέρος της γενικής ιστορίας, που συνιστά η Εκκλησιαστική Ιστορία, καθώς και η εξέταση των συνθηκών που διαμόρφωσαν τον τρόπο ύπαρξης και οργάνωσης της Εκκλησίας κατά την πρώτη χιλιετία.

Σύγγραμμα:

Ευαγγέλια Αμοιρίδου, *Πτυχές από την ιστορία της αδιαίρετης Εκκλησίας*, εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2012.

(Ε. Αμοιρίδου)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ν. Ελληνικά)

[ΑΓ1] Αγγλική γλώσσα για Θεολογικές Σπουδές Ι

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την ειδική γλώσσα της Θεολογικής Επιστήμης, ώστε να αποκτήσουν τις γλωσσικές δεξιότητες που θα τους/τις επιτρέψουν να κατανοούν και να παράγουν επιστημονικά κείμενα σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο των σπουδών τους. Επίσης, στόχος είναι να αναπτύξουν δεξιότητες για να μπορούν να ανταποκρίνονται σε γενικότερες και ειδικότερες περιστάσεις επικοινωνίας στα πλαίσια των σπουδών τους.

Γνωστικοί στόχοι: Κατάκτηση βασικού λεξιλογίου της ειδικής γλώσσας της Θεολογικής Επιστήμης όπως χρησιμοποιείται σε απλά αυθεντικά κείμενα όπως: *Saint Nicholas, The World of the Patriarchs, The Jewish World at the time of Jesus, The Attributes of God, The Lord's Prayer*. Ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης που διευκολύνουν την κατανόηση μέσα από δραστηριότητες προ-ανάγνωσης, κατανόησης που ακολουθούν τη γρήγορη ή ανιχνευτική ανάγνωση, λεπτομερούς κατανόησης περιεχομένου και εξάσκησης στο ειδικό λεξιλόγιο.

Το μαθησιακό υλικό αναρτάται στο elearning.auth.gr

(Δρ. Σμαράγδα Χρηστίδου -Κιοσέογλου)

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ**[202] Ιστορία και Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος**

Αντικείμενο εξέτασης του μαθήματος είναι η Ιστορία και η Γραμματεία της Εκκλησίας της Ελλάδος. Μελετάται η διαμόρφωση της αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Ελλάδος, ως συνέπεια της ιδεολογίας του διαφωτισμού και της αρχής των εθνότητων, που οδηγεί στη διάσπαση της προϋπάρχουσας ενότητας του Ορθόδοξου Γένους, της Ρωμιούσνης, του ρουμιλέτ, που είχε κέντρο και σημείο αναφοράς το Οικουμενικό Πατριαρχείο, την εθναρχούσα Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης. Η εθνοκρατική συγκρότηση δημιουργεί στην Ελλάδα την πρώτη ορθόδοξη αυτοκέφαλη Εκκλησία των Βαλκανίων. Προσεγγίζονται οι ιδεολογικές προϋποθέσεις της απόφασης του 1833, της έκδοσης του Πατριαρχικού και Συνοδικού Τόμου του 1850, αλλά και η συνέχεια της πολιτειοκρατίας σε ολόκληρο το 19^ο αιώνα στην Εκκλησία της Ελλάδος, σε σύγκριση και αναφορά με τις δικαιοδοσίες της εθναρχίας στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, ιδιαίτερα μάλιστα την περίοδο των μεταρρυθμίσεων – Τανζιμάτ και των Γενικών Κανονισμών κατά το 19^ο αιώνα. Παράλληλα παρουσιάζονται και μελετώνται εκκλησιαστικά κείμενα της εποχής.

Σύγγραμμα:

Μητρ. Ανδρέας Νανάκης, *Το Οικουμενικό Πατριαρχείο στην ύστερη Οθωμανική Αυτοκρατορία. Από το Γένος και την εθναρχία στο έθνος*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013.

(Μητρ. Ανδρέας Νανάκης)

[203] Βυζαντινή Αρχαιολογία

Εισαγωγή στην τέχνη της παλαιοχριστιανικής, πρωτοβυζαντινής, μεσοβυζαντινής και υστεροβυζαντινής περιόδου. Αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά), γλυπτική, μικροτεχνία, ιστορημένα χειρόγραφα.

Εξετάζονται από αρχιτεκτονική, εικονογραφική και καλλιτεχνική άποψη οι διαφορετικές εκφράσεις των μεγάλων αλλά και των τοπικών εργαστηρίων, που αποτελούν την παραγωγή και δραστηριοποιούνται

στη Βυζαντινή αυτοκρατορία, στα Βαλκάνια, στο χώρο της Ιταλικής χερσονήσου, καθώς και η απήχρησή τους σε Ανατολή και Δύση.

Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές τις απαραίτητες αρχαιολογικο-θεολογικές γνώσεις, που θα τους βοηθήσουν να γνωρίσουν καλλιτεχνικά την τέχνη της παλαιοχριστιανικής, πρωτοβυζαντινής, μεσοβυζαντινής υστεροβυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου των μεγάλων καλλιτεχνικών κέντρων (Κωνσταντινούπολη, Θεσσαλονίκη, Ρώμη, Ραβέννα, Κρήτη κλπ.).

Σύγγραμμα:

Ιω. Στουφή - Πουλημένου, *Χριστιανική και Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη*, έκδ. Παρρησία, Αθήνα 2013.

(Γλ. Χατζούλη)

[205] Ιστορία της Φιλοσοφίας

Διδάσκεται η αρχαία ελληνική φιλοσοφία από τους Προσωκρατικούς ως τους τελευταίους Πλατωνικούς. Παρουσιάζονται επίσης βασικοί αντιπρόσωποι της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου. Η διδασκαλία εμπεδώνεται με ανάλυση και ερμηνεία συναφών κειμένων. Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση θεμελιωδών φιλοσοφικών όρων που υιοθετήθηκαν από την ορθόδοξη θεολογική παράδοση και στην υπογράμμιση φιλοσοφικών θέσεων και μεθοδολογικών συμπεριφορών που είναι ασυμβαστές με εκείνες των χριστιανών συγγραφέων. Εκπονούνται συλλογικές και προσωπικές ασκήσεις επί των αρχαίων πηγών. Παρέχεται υποχρεωτική και προαιρετική βιβλιογραφία.

Συγγράμματα:

1. Κ. Δ. Γεωργούλης, *Ιστορία της ελληνικής φιλοσοφίας*, έκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2004.
2. Ν. Ματσούκας, *Ιστορία της Φιλοσοφίας*, έκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2006.

(Λ. Σιάσος)

[207] Πληροφορική και Θεολογία

Εισαγωγική παρουσίαση της επιστήμης της Πληροφορικής με έμφαση στη σύνθεση των τεχνικών δομών και στην ανάλυση των αρχών ψηφιακής λογικής που συνθέτουν το πλαίσιο λειτουργίας της. Συνοπτική παράθεση

της αρχιτεκτονικής των υπολογιστικών συστημάτων (Hardware). Βασικές αρχές των δικτύων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (Η/Υ). Ο κυβερνοχώρος του διαδικτύου (Internet). Εισαγωγή στις μεθοδολογίες του προγραμματισμού (software), στα λειτουργικά συστήματα Η/Υ και στις εφαρμογές επεξεργασίας δεδομένων. Παρουσίαση των προγραμμάτων επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και ηλεκτρονικών παρουσιάσεων, καθώς και των θεμελιωδών αρχών που διέπουν τα προγράμματα αυτά. Ψηφιακά αρχεία και ψηφιακές βιβλιοθήκες. Δημιουργία παρουσιάσεων, μαθημάτων και διαλέξεων με χρήση Η/Υ.

Εφαρμογές της πληροφορικής σε διαδικασίες θεολογικού ενδιαφέροντος: Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας (TLG), πληροφορική και Αγία Γραφή (λεξικά, concordantiae κ.λπ.). Η συμβολή των Η/Υ στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μετα-εφαρμογές της ψηφιακής τεχνολογίας στα δεδομένα θεολογικού περιεχομένου. Ορισμός και ποσοτική αξιολόγηση της πληροφορίας. Τεχνολογικά επιτεύγματα αιχμής: τηλεδιάσκεψη, τηλεματική, εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θέματα ηθικής στην κοινωνία των Η/Υ.

Συγγράμματα:

1. Beekman Ben, Beekman George, *Εισαγωγή στην Πληροφορική*, 10η έκδοση.
2. Brian Williams, Stacey Sawyer, *Εγχειρίδιο της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών*, 11η έκδοση.
3. Behrouz Forouzan, *Εισαγωγή στην επιστήμη των Υπολογιστών*, 3η έκδοση, 2015.
4. Σμυρνάκης Ν., *Ηθική ευθύνη στο Διαδίκτυο*, 1η έκδοση, 2017.
5. Παρασκευάς Μ., Ασημακόπουλος Γ., & Τριανταφύλλου, *Κοινωνία της Πληροφορίας - Υποδομές, υπηρεσίες και επιπτώσεις*, Β. Σύνδεσμος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015 (Σύγγραμμα "Κάλλιπος" στο Διαδίκτυο).

(Διδάσκοντες με ανάθεση οι καθηγητές του Τμήματος Πληροφορικής του ΑΠΘ: Χ. Κατσάνος, Π. Κατσαρός, Απ. Παπαδόπουλος, Θ. - Κ. Τσιάτσος)

Άσκηση

(Χ. Κατσάνος, Π. Κατσαρός, Απ. Παπαδόπουλος, Θ. - Κ. Τσιάτσος)

[208] Θεωρία και μεθοδολογία μελέτης της Θρησκείας στον αρχαίο και σύγχρονο κόσμο

A. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ:

A1. Περιγραφή Μαθήματος

Εξετάζουμε τις εξής θεματικές ενότητες: «τι είναι η μελέτη της θρησκείας;» Πρόκειται για την επιστημονική έρευνα της ανθρώπινης πολιτιστικής όψης και των πρακτικών της. Η όψη αυτή είναι ταυτόσημη με τους σκοπούς της μελέτης μας και με τους ορισμούς που επιλέγουμε για χρήση, ορισμούς κατάλληλους για τους σκοπούς και τις αναζητήσεις μας. Ό,τι μας ενώνει σε αυτή τη συλλογική ομάδα, η οποία προσδιορίζεται με την ανωνυμία «δικό μας», δεν είναι μόνο οι κοινές αναζητήσεις, τα κοινά εργαλεία και η συμφωνία σε καθιερωμένες αποδείξεις και επιχειρηματολογία, αλλά επίσης το θεσμικό όργανο το οποίο μας ενώνει ως ομάδα και στο οποίο συνεισφέρει το έργο μας. Το όργανο αυτό είναι το δημόσιο πανεπιστήμιο, ένας θεσμός που καταλήγει σε ό,τι αποτελεί ακαδημαϊκή μελέτη της θρησκείας. Έτσι ίσως μπορούμε να καταλήξουμε αναθεωρώντας το αρχικό μας ερώτημα στο «τι είναι η μελέτη της θρησκείας;» Η ερώτηση αυτή μπορεί να βρει άριστη απάντηση αν πρώτα αναρωτηθούμε «πού ασκείται η μελέτη της θρησκείας, από ποιους και με ποιους σκοπούς;» Η απάντηση, εξαρτώμενη από τη συνάφεια των πραγμάτων και τα ενδιαφέροντα του καθενός, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ διαφορετικά συμπεράσματα σε διάφορους λαούς. Ένα άλλο σημείο που μας απασχολεί είναι η ταξινόμηση των θρησκειών. Πως μπορούμε να τις ταξινομήσουμε και πως μπορούμε να τις μελετήσουμε; Απάντηση στα ερωτήματα αυτά δίνει το έργο του ερευνητή της θρησκείας.

A2. Μαθησιακά αποτελέσματα

Βασικός σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να μελετήσουν οι φοιτητές του Τμήματός μας: το «ποιος λαός» (σύνολο ανθρώπων), «πότε», «που» και «γιατί» όλα αυτά τα δεδομένα αναφέρονται ως θρησκεία. Θέτοντας τα ερωτήματα αυτά, σύμφωνα με τη μεθοδολογία σύγχρονων ερευνητών του γνωστικού μας αντικείμενου (όπως π.χ. του Bruce Lincoln, University of Chicago), ο επιμορφούμενος είναι σε θέση να μελετήσει το συγκεκριμένο αντικείμενο της μελέτης ως μια ενδιαφέρουσα όψη ενός περίπλοκου ανθρώπινου κόσμου κοινωνικής συμπεριφοράς. Επομένως ο επιμορφούμενος μελετά όλες εκείνες τις υπό συζήτηση ανθρώπινες συμπεριφορές τις οποίες και θεωρεί ως θρησκευτικές, δηλ. το σύνολο των υποθέσεων, ιδεών, πεποιθήσεων κλπ. που αφορούν σε ένα θέμα. Όταν κανείς θέτει τα σωστά ερωτήματα και βλέπει στην ιστορική

συνάφεια των δεδομένων που μελετά, τότε αντιλαμβάνεται ότι οι λαοί ανά τον κόσμο διεκδικούν την κατηγορία «θρησκεία». Υπό το φως αυτό, ο επιμορφούμενος όχι μόνο μελετά τις θρησκείες του κόσμου αλλά και εκτιμά πως και γιατί ένας θεσμός, μια κίνηση ή μια ομάδα οδηγούνται να θεωρηθούν θρησκεία. Έτσι, αν μελετούμε τόσο την θρησκεία όσο και την κατηγορία «θρησκεία» ως γνώρισμα του πολύπλοκου συστήματος της ανθρώπινης συμπεριφοράς που ονομάζεται κοινωνία, το μάθημα γίνεται ενδιαφέρον.

A3. Λέξεις κλειδιά

Επιστημονική Μελέτη της θρησκείας, Θρησκεία, Ορισμός, Ταξινόμηση, Σύγκριση, Ιερό, Μύθος, Τελετή, "αυτόνομη" μελέτη της θρησκείας, Φαινομενολογία της Θρησκείας, Ιστορία Θρησκειών.

A4. Βιβλιογραφία

1. M. C. Taylor (ed.), 1998. *Critical Terms for Religious Studies*, Chicago-London: The University of Chicago Press.
2. W. Braun - R. McCutcheon (επιμ.), 2003. *Εγχειρίδιο Θρησκευτολογίας* (μετ. Δ. Ξυγαλατάς, Επιμ. Π. Παχής), Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Βάνιας.
3. P. Antes - A. W. Geertz - R. R. Warne (eds.), 2004. *New Approaches to the Study of Religion*, vols I-II, Berlin-New York: Walter de Gruyter.
4. J. Z. Smith, 2004. *Relating Religion. Essays in the Study of Religion*, Chicago-London: The University of Chicago Press.
5. J. R. Hinnells (ed.), 2005. *The Routledge Companion to the Study of Religion*, London-New York: Routledge.
6. W. Braun - R. McCutcheon (eds.), 2008. *Introducing Religion. Essays in Honor of J. Z. Smith*, London - Oakville: Equinox.

B. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ:

B1. Περιγραφή Μαθήματος

Υπήρξε ποτέ αυτό που αποκαλούμε ελληνική θρησκεία; Μπορεί η ερώτηση να είναι περιττή αλλά πρέπει να γίνει εξαρχής απολύτως σαφές ότι ελληνική θρησκεία ως μονολιθική ολότητα δεν υπήρξε ποτέ. Όταν η Ελλάδα αναδύθηκε από το σκοτάδι του παρελθόντος γύρω στα 800 π.Χ. αναπτύχθηκαν διάφορες κοινότητες-πόλεις. Κάθε πόλη είχε το δικό της

πάνθεο στο οποίο ορισμένοι θεοί ήταν σπουδαιότεροι από τους άλλους και ορισμένοι θεοί δεν λατρεύτηκαν ποτέ. Κάθε πόλη είχε τη μυθολογία της, το θρησκευτικό της ημερολόγιο, τις θρησκευτικές της γιορτές.

Σχετικά θέματα που εξετάζονται στο μάθημα:

- η έννοια του πολυθεϊσμού, της ευσέβειας και του βεβήλου,
- οι εκπρόσωποι του «ιερού»
- ο ρόλος του φύλου και κυρίως της γυναίκας
- εναλλακτικές) μορφές ελληνικής ευσέβειας: μυστικές (Θεομοφία - λατρεία του Διονύσου και μυστηριακές (Ελευσίνα μυστήρια), «ορφικός βίος».

B2: Μαθησιακά αποτελέσματα

Βασικός σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να μελετήσουν οι φοιτητές του Τμήματός μας:

- την έννοια της ενσωμάτωσης της αρχαίας ελληνικής θρησκείας. Η αρχαία ελληνική θρησκεία ήταν πλήρως ενσωματωμένη στην κοινωνία, δεν υπήρχε σφαίρα της ζωής από την οποία να απουσιάζει η θρησκευτική οπτική. Γέννηση, θάνατος, πόλεμος και ειρήνη, γεωργία, εμπόριο, πολιτική, όλα τα γεγονότα και οι δραστηριότητες συνοδεύονταν από θρησκευτικές πρακτικές. Η ενσωμάτωση αυτή επηρέασε την αντίληψη του ιερού.
- την ορθή μελέτη των πηγών (σύμφωνα πάντοτε με το πνεύμα της εποχής τους).

B3: Λέξεις κλειδιά

Αρχαία Ελληνική θρησκεία, Θεοί, Ήρωες, Μύθος, Τελετή, τελετουργίες Διάβασης, εορτές, Θυσία, λατρείες γυναικών, "ενσωμάτωση", Μυστικές λατρείες, Μυστηριακές λατρείες, Μυστηριοσοφικές λατρείες, Δήμητρα, Περσεφόνη, Ελευσίνα, Θεομοφία, Διόνυσος, Ορφείας, Ορφισμός.

B4: Βιβλιογραφία

- α. M. P. Nilsson, Ιστορία της αρχαίας ελληνικής θρησκείας (μετ. Αικ. Παπαθωμοπούλου, προλεγόμενα Δ. Σταθόπουλου), Αθήνα 1977.
- β. --, Ελληνική λαϊκή θρησκεία (μετ. Ι. Θ. Κακριδή), Αθήνα 1979.
- γ. Ν. Παπαχατζής, «Η θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα», Αθήνα 1987.
- δ. W. Roetscher, «Ελληνική θρησκεία», Ευάγγ. Ρούσσοσ (επιμ.), Οι Θρησκείες (Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, τόμος 12), Αθήνα 1992, σελ. 146-155.
- ε. Ν. Παπαχατζής, «Ελληνική επίσημη και λαϊκή θρησκεία», Ευάγγ. Ρούσσοσ (επιμ.), Οι Θρησκείες ό.π., σελ. 155 - 160.

- στ. W. Burkert, Αρχαία ελληνική θρησκεία, Αρχαϊκή και κλασική εποχή (μετ. Ν.Π. Μπεζεντάκος - Αφρ. Αβαγιανού, φιλολογ. επιμ. Ν.Π. Μπεζεντάκος), Αθήνα 1993.
- ζ. L. Bruit Zaidman - P Schmitt Pantel, Η θρησκεία στις ελληνικές πόλεις της κλασικής εποχής (μετ. Κ. Μπούρας, επιμ. Μ. Τριανταφύλλου), Αθήνα 2002.
- η. J. P. Vernant, Μύθος και θρησκεία στην αρχαία Ελλάδα (μετ. Μ.Ι. Γιόση), Αθήνα 2000.
- θ. --, *Ανάμεσα στο μύθο και την πολιτική* (μετ. Μ. Ι. Γιόση), Αθήνα 2000.
- ι. --, *Μύθος και κοινωνία στην αρχαία Ελλάδα* (μετ. Κ. Αλεξοπούλου - Σπ. Γεωργακόπουλος), Αθήνα 2003.
- κ. R. Seaford, *Ανταπόδοση και τελετουργία. Ο Όμηρος και η τραγωδία στην αναπτυσσόμενη πόλη-κράτος* (μετ. Β. Λιάπη), Αθήνα 2004.
- λ. Chr. Sourvinou-Inwood, "What is Polis Religion", in: O. Murray-S. Price(eds), *The Greek City from Homer to Alexander*, Oxford 1998 (re-print), pp. 295 - 322.
- μ. R. Buxton (ed), *Oxford Readings in Greek Religion*, Oxford 2000.
- ν. G. Casadio, "How to write a Survey of Greek Religion from the point of view of the Comparative Study of Religion", in : L. H. Martin - P. Pachis (eds), *Theoretical Frameworks for the Study of Greco-Roman Religions*, Thessaloniki 2003, pp. 53-56.
- ξ. Simon Price, *Religion of the Ancient Greeks* (Key themes in Ancient History), Cambridge 1999.
- ο. R. Parker, *Miasma. Pollution and Purification in Early Greek Religion*, Oxford 1983.
- π. --, *Athenian Religion. A History*, Oxford 1996.
- ρ. --, *Polytheism and Society at Athens*, Oxford 2005.
- σ. --, *On Greek Religion*, Ithaca-London: Cornell University Press, 2011.
- τ. D. B. Dodd - Chr. Faraone (eds), *Initiations in Ancient Greek Rituals and Narratives*, London - New York, 2003.
- υ. D. Odgen (ed.), *A Companion to Greek Religion* (Blackwell Companions to the Ancient World), Malden , MA - Oxford: Blackwell, 2007.

Σύγγραμμα:

Π. Παχής, "Δήμητρος Δωρεαί". *Θρησκεία - Εύρεση - Οικονομία στην Αρχαία Ελλάδα*, εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2018.

(Π. Παχής)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ν. Ελληνικά)

[ΑΓ2] Αγγλική γλώσσα για Θεολογικές Σπουδές ΙΙ

Γνωστικοί στόχοι : Βελτίωση των δεξιοτήτων ανάγνωσης, κατανόησης της συνεκτικότητας και συνοχής του κειμένου. Εμπλουτισμός του λεξιλογίου με τη μελέτη διαφόρων αυθεντικών κειμένων όπως: The Old Testament, The Covenants, Monasticism, The New Testament, The Great Persecution, The Ecumenical Councils, The Age of Iconoclasm, The Manuscripts of the New Testament.

Το μαθησιακό υλικό αναρτάται στο elearning.auth.gr

(Δρ. Σμαράγδα Χρηστίδου-Κιοσέογλου)

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

[201] Ερμηνεία Ιστορικών Βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης

Το μάθημα προσεγγίζει το κείμενο της Παλαιάς Διαθήκης με βάση την ερμηνευτική παράδοση της Εκκλησίας μας και τα πορίσματα της νεότερης βιβλικής επιστήμης. Ειδικότερα, μέσα από την ανάλυση βιβλικών περικοπών, εξετάζονται θέματα όπως η προέλευση του σύμπαντος, η εμφάνιση του κακού στον κόσμο, ο ρόλος του Θεού στην ιστορία της ανθρωπότητας, η σχέση του ανθρώπου με τον Θεό, η διασπορά της ανθρωπότητας πάνω στη γη, η έναρξη της ιερής ιστορίας κ.λπ.

Συγγράμματα:

1. Ι. Μούρτζιος, *Η Παλαιά Διαθήκη. Διάγραμμα περιεχομένου των Ιστορικών Βιβλίων*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2019.
2. BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA), *German Bible Society*, 1997.

(Ι. Μούρτζιος)

[302] Ιστορία Σλαβικών Εκκλησιών

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η σπουδή της ιστορίας των σλαβικών Εκκλησιών στη διαχρονία της, από τον εκχριστιανισμό έως τη σύγχρονη εποχή. Αναλύονται τα θεματικά πεδία: Αρχική κοιτίδα, η πρωτόγλωσσα, μεταναστεύσεις και οριστική εγκατάσταση των Σλάβων. Πρώιμος πολιτισμός και μυθολογία. Η νέα Ευρώπη τον 9^ο αι. Το χριστιανικό βάπτισμα. Ίδρυση των Εκκλησιών Βουλγαρίας και Σερβίας. Το βάπτισμα της Ρους. Σλαβογερμανικός ανταγωνισμός. Η βυζαντινή ιεραποστολή στη Μοραβία. Ένταξη Βουλγάρων, Ρως και Σέρβων στην πολιτιστική σφαίρα επιρροής του Βυζαντίου. Εκκλησία στα σλαβικά κράτη των Βαλκανίων, Ρωσία του Κιέβου και τη Μοσχοβία έως το 14^ο αι.. Το Ρωσικό Πατριαρχείο. Αιρέσεις και σχίσματα στην Κεντρο-Ανατολική Ευρώπη. Εκκλησιαστικές αδελφότητες λαϊκών στην Ανατολική Ευρώπη. Η σλαβική Ορθοδοξία στα Βαλκάνια κατά την Οθωμανική περίοδο. Η Συνοδική περίοδος της Ρωσικής Εκκλησίας. Τοπικές σλαβικές Εκκλησίες στην πορεία τους προς την αυτοκεφαλία ή αυτονομία. Επανίδρυση του Ρωσικού

Πατριαρχείου. Ο 20ός αι. στην ιστορία των Σλαβικών Εκκλησιών. Το μάθημα διεξάγεται με συνδυασμό ερμηνευτικών μεθόδων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την ιστορία των Σλαβικών Εκκλησιών του ευρασιατικού χώρου, από τον μεσαιώνα έως τον 20ό αι.

Συγγράμματα:

1. Δημήτριος Γόνης, *Ιστορία των Ορθόδοξων Εκκλησιών Βουλγαρίας και Σερβίας*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2001.
2. Βλ. Φειδάς, *Εκκλησιαστική Ιστορία της Ρωσίας. 988-1988 (Από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα)*, Αθήνα: Αποστολική Διακονία, 1997

(Ελ. Οικονόμου)

[303] Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία και Αγιολογία

Το μάθημα αποτελεί μια ευρύτερη εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία: στα βασικά της είδη, τις μεθόδους προσέγγισης, το ιδιαίτερο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο που τα πλαισιώνει καθώς και τη σωτηριολογική της στοχοθεσία.

Το δεύτερο σκέλος του μαθήματος πραγματεύεται τις ανθρωπολογικές, χριστολογικές και εκκλησιολογικές παραμέτρους του γεγονότος της αγιότητας, μέσα από τα αγιολογικά μοντέλα που δεσποζουν σε κάθε περίοδο της εκκλησιαστικής ιστορίας από την εποχή της Βίβλου μέχρι τις μέρες μας, και τα οποία μνημειώνονται σε ανάλογα αφηγηματικά αλλά και ποιητικά κείμενα της Χριστιανικής Γραμματείας.

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τα είδη της χριστιανικής γραμματείας και ιδιαίτερα με το αγιολογικό της υπόστυλο και, με τις στάσεις ζωής που τα ενέπνευσαν και στη συνέχεια εμπνεύστηκαν απ' αυτά. Η παρουσίαση και ανάλυση του περιεχομένου είναι αφενός ιστοριοφιλολογική (ιστορικό πλαίσιο, λογοτεχνικά είδη, γλώσσα, ύφος, εκδόσεις) και αφετέρου θεολογική (εξωτερικές προκλήσεις και εσωτερικές ανάγκες που συνέβαλαν στη σύνταξη των κειμένων, τη θεματολογία, τις απολογητικές, διδακτικές και αντιαρετικές χρήσεις).

Συγγράμματα:

1. Παναγιώτης Υφαντής, *Μάχη καταλλαγής. Άνθρωπος, συνάνθρωπος, Θεάνθρωπος στις αρένες της θέωσης*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2018.

2. Δημήτριος Τσάμης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία και κείμενα Πατερικής Γραμματείας*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008.

(Π. Υφαντής)

[305] Ιστορία της Εκκλησίας από το Σχίσμα του 1054 μέχρι σήμερα

Εξετάζονται τα σημαντικότερα εκκλησιαστικά ζητήματα της β' χιλιετίας: (α) το εκκλησιαστικό Σχίσμα του 1054, (β) οι Σταυροφορικές εκστρατείες της Δύσης στην Ανατολή, (γ) οι προσπάθειες για την αποκατάσταση της εκκλησιαστικής ενότητας Ανατολής - Δύσης, (δ) οι αιρέσεις και θεολογικές έριδες (11^{ος}-15^{ος} αι.), (ε) η οργάνωση και θεσμική λειτουργία του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατά την Οθωμανική περίοδο, (στ) βασικές πτυχές από την ιστορία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και των Προτεσταντών.

Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές τις απαραίτητες ιστορικο-θεολογικές γνώσεις που θα τους βοηθήσουν να γνωρίσουν την ιστορική διαδρομή του διασπασμένου χριστιανικού κόσμου και να κατανοήσουν τις δυσκολίες αλλά και τις δυνατότητες που υπάρχουν στις μέρες μας για την αποκατάσταση της εκκλησιαστικής ενότητας.

Σύγγραμμα:

Διον. Βαλαής, *Εκκλησιαστική Ιστορία: Ζητήματα της β' Χιλιετίας*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.

(Διον. Βαλαής)

[306] Κοινωνιολογία και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης [Παιδαγωγική επάρκεια]

Εισαγωγή στην έννοια της επιστήμης. Ανάλυση των βασικών εννοιών-λειτουργιών της κοινωνικής ζωής. Τυπολογική παρουσίαση των τάσεων που οδήγησαν αρχικά στην προβληματική και προοδευτικά στη γένεση της Επιστήμης. Ερμηνεία της κοινωνικής συμπεριφοράς και δράσης. Προσέγγιση και ανάλυση των προϋποθέσεων-πηγών της Κοινωνιολογίας. Προϊστορία, ιστορία και κλασικοί του κοινωνιολογικού χώρου, εξειδικευμένες προοπτικές. Διαιρέσεις της βασικής επιστήμης. Λειτουργία της ολικής κοινωνίας. Προέλευση, μορφοποιητικές διαδι-

κασίες, εξέλιξη, λειτουργία των κοινωνικών θεσμών. Σύγχρονοι κλάδοι και περιεχόμενο. Μέθοδοι και αρχές της κοινωνιολογικής έρευνας.

Συγγράμματα:

1. Ι. Πέτρου, *Κοινωνιολογία*, β' έκδοση αναθεωρημένη και επαυξημένη, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη.
2. Β. Γιούλτσης, *Γενική Κοινωνιολογία*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1997.

(Χρ. Τσιρώνης)

Ξένες Γλώσσες. (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ν. Ελληνικά)

[ΑΓ3] Αγγλική γλώσσα για Θεολογικές Σπουδές ΙΙΙ

Γνωστικοί στόχοι: Ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου με την παραγωγή πλαγιότιτλων, παράφρασης, ορισμών όρων με καθοδήγηση. Βελτίωση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και εμπλουτισμός του λεξιλογίου με μελέτη αυθεντικών κειμένων όπως: Early Christian or Paleo-Christian Art, Early Church Architecture-The Basilica, The interior of an Orthodox church, Hagia Sophia, The Nicene Creed, The Conversion of the Slavs, The Great Schism.

Το μαθησιακό υλικό αναρτάται στο elearning.auth.gr

(Δρ. Σμαράγδα Χρηστίδου-Κιοσέογλου)

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

[301] Ερμηνεία ποιητικών και προφητικών βιβλίων της Π.Δ. από το κείμενο των Ο'

Γενικά εισαγωγικά. Ανάλυση και προσπάθεια προσέγγισης των ποιητικών και προφητικών βιβλίων και των ερμηνευτικών προβλημάτων που παρουσιάζουν.

Σύγγραμμα:

I. Μούρτζιος, *Προφητεία και Προφήτες στον βιβλικό Ισραήλ*, εκδ. Ostracon Publishing, Θεσσαλονίκη 2015.

(I. Μούρτζιος)

[402] Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η επιστημονική σπουδή των Πατέρων και των συγγραφέων της Εκκλησίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη μελέτη της λατινικής χριστιανικής γραμματείας.

Οι συγγραφείς εντάσσονται μέσα στο χώρο και το χρόνο που έδρασαν, ενώ εξετάζονται οι κοινωνικές, θρησκευτικές, φιλοσοφικές και πολιτιστικές συνιστώσες που επέδρασαν στη σκέψη τους ή προκάλεσαν την απολογητική και αντιρρητική τους στάση.

Ο βίος και η εργογραφία των συγγραφέων διερευνώνται ιστορικο-φιλολογικώς. Μέσα από τα συγγράμματά τους αναδεικνύονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της διδασκαλίας, των εμπειριών και της συμβολής τους στην εξέλιξη και τη διαμόρφωση των αληθειών της πίστης και της εκκλησιαστικής παράδοσης. Ερευνάται η επίδραση της σκέψης κάθε συγγραφέα στους μεταγενέστερους και δίδεται έμφαση στην επικαιρική παρουσίαση του μηνύματός τους.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την πατερική θεολογία και ιδιαίτερος με τη δυτική θεολογική παράδοση τόσο κατά την περίοδο της αδιαίρετης Εκκλησίας όσο και κατά τους πρώτους αιώνες της διαίρεσής της.

Σύγγραμμα:

Φώτιος Σ. Ιωαννίδης, *Πτωχές της Ορθόδοξης Δυτικής Εμπειρίας: Θεολογία - Γραμματεία - Πνευματικότητα*, β' έκδοση επαυξημένη, Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2019.

(Φ. Ιωαννίδης)

Άσκηση

(Θ. Χουβαρδά)

[403] Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Γραμματολογία και Ερμηνεία Πατέρων

Το μάθημα χωρίζεται σε δύο ενότητες. Στην πρώτη εξετάζεται ο βίος και η διδασκαλία των Πατέρων της Εκκλησίας και των εκκλησιαστικών συγγραφέων ενώ στη δεύτερη επιχειρείται η ιστορικο-φιλολογική και θεολογική ανάλυση και επεξεργασία των έργων τους.

Ο κάθε συγγραφέας ή Πατέρας της Εκκλησίας τοποθετείται στο ευρύτερο χωροχρονικό και πνευματικό πλαίσιο και διαπιστώνεται ο τρόπος με τον οποίο αντιδρά προσεταιριστικά ή αντιθετικά σε συγκεκριμένα κοινωνικά, πολιτικά, θεολογικά και εκκλησιαστικά δεδομένα.

Στη δεύτερη ενότητα εξετάζεται το πρόβλημα της ερμηνείας της χριστιανικής γραμματείας. Παρουσιάζονται οι μέθοδοι ερμηνείας που επέλεξαν Πατέρες και εκκλησιαστικοί συγγραφείς καθώς και τα θέματα που προκύπτουν από τη συνάντηση του πατερικού λόγου με σύγχρονα ζητήματα. Η προσέγγιση γίνεται επί τη βάση των πατερικών κειμένων τα οποία αναγιγνώσκονται και αναλύονται κατά τη διάρκεια των μαθημάτων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των φοιτητών στη χριστιανική γραμματεία, στις μεθόδους ιστορικοφιλολογικής της προσέγγισης και της ερμηνευτικής της ανάλυσης.

Σύγγραμμα:

Χρ. Αραμπατζής, *Αυθολόγηση της Πατερικής Γραμματείας από τον Α' - ΙΘ' αι.*, εκδόσεις Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.

(Χρ. Αραμπατζής)

Άσκηση

(Θ. Χουβαρδά)

[404] Εισαγωγή στην Παιδαγωγική [Παιδαγωγική επάρκεια]

Στο εν λόγω μάθημα γίνεται αναφορά στα βασικά στοιχεία της Παιδαγωγικής Επιστήμης, δίνοντας έμφαση στους παρακάτω άξονες:

-Ο επιστημονικός χαρακτήρας της Παιδαγωγικής Επιστήμης.

-Το αντικείμενό της καθώς και η σχέση της τόσο με τις επιστήμες της αγωγής όσο και με άλλες ανθρωπιστικές επιστήμες.

-Η μεθοδολογία της αλλά και τα μεθοδολογικά προβλήματα που σχετίζονται με την έρευνα, η οποία διεξάγεται στους κόλπους της.

Επιπλέον, επιχειρείται μια ιστορική ανασκόπηση στο φαινόμενο της αγωγής, όπως απαντάται σε λαούς και θρησκείες, αλλά και σε ρεύματα ή τάσεις και ιδεώδη που κυριάρχησαν κατά καιρούς μέχρι τις μέρες μας.

Προσεγγίζονται, ακόμη, ορισμένες θεμελιώδεις συνιστώσες της Παιδαγωγικής επιστήμης:

-Η δυνατότητα και η αναγκαιότητα της αγωγής.

-Οι κυριότεροι παιδαγωγικοί όροι.

-Το παιδαγωγικό ζεύγος «Παιδαγωγούμενος και Παιδαγωγός».

-Ο σκοπός της παιδείας, της αγωγής και της εκπαίδευσης.

-Μορφωτικά αγαθά, μέθοδοι και μέσα αγωγής και διδασκαλίας.

-Οι βασικότεροι φορείς της αγωγής.

-Σύγχρονα παιδαγωγικά προβλήματα.

-Ειδική αγωγή.

-Δια βίου παιδεία και δια βίου εκπαίδευση.

Το μάθημα περιλαμβάνει 3 διδακτικές ώρες θεωρία και 1 διδακτική ώρα άσκηση.

Άσκηση:

Στην Άσκηση του μαθήματος «Εισαγωγή στην Παιδαγωγική» τίθεται ως κύριος στόχος να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τις βασικές έννοιες καθώς και τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη σύνταξη ενός Σχεδίου Μαθήματος. Σημείο αναφοράς είναι η διδακτική πράξη, όπως αυτή υλοποιείται στο πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Συγγράμματα:

1. Ιωάννης Κογκούλης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, εκδ. Δέσπ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Ιωάννης Πυργιωτάκης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, εκδ. Πεδίο, Αθήνα 2011.

3. Παναγιώτης Ξωχέλλης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική. Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης*, Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε., Θεσσαλονίκη⁹ 2018.

(Αθ. Στογιαννίδης)

[405] Κοινωνιολογία της Θρησκείας

Το μάθημα παρουσιάζει τις σχέσεις θρησκείας και κοινωνίας. Ειδικότερα τα επιμέρους θέματα που εξετάζει είναι: (α) ορισμοί και λειτουργίες της θρησκείας ως κοινωνικού φαινομένου, (β) κλασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της θρησκείας, (γ) οι λειτουργίες της θρησκείας στη σύγχρονη κοινωνία, (δ) το φαινόμενο της εκκοσμίκευσης, (ε) κυρίαρχες θρησκευτικές κοινότητες και θρησκευτικές μειονότητες, (στ) φονταμενταλισμός και παγκοσμιοποίηση, (ζ) Κοινωνιολογία, Θεολογία και θρησκευτική πίστη

Συγγράμματα:

1. Νίκη Παπαγεωργίου, *Η θρησκεία στη Μεταπολίτευση. Όρια και αμφισημίες*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκη.
2. Grace Davie, *Κοινωνιολογία της θρησκείας*, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2010.

(Ν. Παπαγεωργίου)

[406] Καινή Διαθήκη II: Ερμηνεία Ευαγγελίων

Ερμηνευτική ανάλυση επιλεγμένων περικοπών των ευαγγελίων. Στο μάθημα προσεγγίζονται ερμηνευτικά περικοπές οι οποίες υπάρχουν σε διαφορετικές εκδοχές στα Συνοπτικά ή και στα τέσσερα Ευαγγέλια. Εντοπίζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές, αναλύεται το ιστορικό, κοινωνικό και θρησκευτικό τους υπόβαθρο και δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ερμηνεία τους από την αρχαία Εκκλησία και κυρίως τους σύγχρονους ερμηνευτές. Παρουσιάζονται επίσης τα ιδιαίτερα θεολογικά χαρακτηριστικά του κάθε ευαγγελιστή. Βασικό εργαλείο του μαθήματος αποτελεί το κριτικό κείμενο της Καινής Διαθήκης με το οποίο οι φοιτητές εξασκούνται στη μελέτη των παραλλήλων διηγήσεων, ενώ με ειδικό λογισμικό παρουσιάζεται κάθε φορά σε παράλληλες στήλες η περικοπή που αναλύεται. Ως ερμηνευτική μέθοδος χρησιμοποιείται κυρίως η ιστορικοκριτική και κατά περίπτωση υιοθετείται η συνδρομή των νέων ερμηνευτικών προσεγγίσεων σε συγκεκριμένες περικοπές.

Σύγγραμμα:

Μ. Γκουτζιούδης, *Ερμηνεία και πρόσληψη εαγγελικών κειμένων*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2016.

(Μ. Γκουτζιούδης)

Ξένες Γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ν. Ελληνικά)

[ΑΓ4] Αγγλική γλώσσα για Θεολογικές Σπουδές IV

Γνωστικοί στόχοι: Περαιτέρω ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου με συγγραφή περίληψης και μετάφρασης. Βελτίωση των δεξιοτήτων ανάγνωσης και εμπλουτισμός του ειδικού λεξιλογίου με τη μελέτη αυθεντικών κειμένων, όπως: *The Sacraments in the Orthodox Church, Roman Catholicism, Protestant Reformation, The Dead Sea Scrolls, Saint Catherine's Monastery at Sinai, Byzantine Iconography of Virgin Mary, Islam.*

Το μαθησιακό υλικό αναρτάται στο elearning.auth.gr

(Δρ. Σμαράγδα Χρησιτίδου-Κιοσέογλου)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

[503] Λειτουργική

Ιστορία και Θεολογία της χριστιανικής Λατρείας. Η έννοια των όρων Λειτουργία, Λειτουργική, Λατρεία, Τελετουργική, Λειτουργική Θεολογία και Θεολογία της Λατρείας. Η λειτουργική προσευχή ως αντικείμενο της χριστιανικής Λατρείας. Ο άνθρωπος ως λειτουργικό ον, ο βιβλικός, δογματικός, κοινωνικός και κοσμικός χαρακτήρας της θείας Λατρείας. Πηγές της Λειτουργικής, Λειτουργική Ερμηνευτική. Λειτουργικοί τύποι της Ανατολής και της Δύσεως. Η θεία Λειτουργία. Οι απαρχές της θείας Ευχαριστίας. Η ευχαριστιακή ενότητα κλήρου και λαού. Ευχαριστιακή εκκλησιολογία. Λειτουργική και πνευματική ζωή. Λειτουργία και κόσμος. Η εξέλιξη και διαμόρφωση της θείας Λειτουργίας. Ερμηνεία της θείας Λειτουργίας με βάση τα λειτουργικά υπομνήματα. Ανάλυση των Λειτουργιών Αποστολικών Διαταγών, αποστόλου Μάρκου, Ιακώβου, Αρμενίων, Ρωμαϊκής. Σύγχρονα λειτουργικά προβλήματα και δυνατότητες λειτουργικής ανανέωσης.

Στο πλαίσιο του μαθήματος είναι αναγκαία η συμμετοχή των φοιτητών τόσο στις εκπαιδευτικές ασκήσεις σε Μητροπόλεις και ενορίες της Ελλάδος, για τη μελέτη της λειτουργικής τους ζωής, όσο και στην εβδομαδιαία λατρευτική σύναξη στο ναό της Σχολής.

Συγγράμματα:

1. Παναγιώτης Σκαλτσιής, *«Ιεουργοί και Φιλοθέαμονες»*. Κεφάλαια Ιστορίας και Θεολογίας της Λατρείας, εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Παναγιώτης Σκαλτσιής, *Λειτουργικές Μελέτες*, II, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2006.

(Π. Σκαλτσιής)

Άσκηση Λειτουργικής

(Π. Σκαλτσιής)

[504] Ποιμαντική Θεολογία

Παρουσιάζονται οι προϋποθέσεις, οι στόχοι και οι άξονες της Ποιμαντικής Θεολογίας με βάση τη βιβλική και πατερική μας παράδοση.

Συγγράμματα:

1. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Ποιμαντική και Εκκλησιολογία*, εκδ. Μυγδονία, Θεσσαλονίκη 2013.
2. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Από το φόβο στην αγάπη. Σπουδή και μαθητεία στη Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009.

(π. Βασίλειος Καλλιακμάνης)

Άσκηση Ποιμαντικής

(π. Βασίλειος Καλλιακμάνης)

[506] Καινή Διαθήκη ΙΙΙ: Ερμηνεία Επιστολών της Καινής Διαθήκης

Εισαγωγή στη δομή και το θεολογικό και κοινωνικό υπόβαθρο των επιστολών της Καινής Διαθήκης. Ερμηνεία αποσπασμάτων από τις επιστολές του απ. Παύλου και κυρίως των Α' και Β' προς Θεσσαλονικείς. Σύντομη παρουσίαση των θέσεων του Παύλου για τη χριστολογία, εκκλησιολογία, εσχατολογία και την ανθρωπολογία. Επίσης θα γίνει αναφορά στις κοινωνιολογικές απόψεις του αποστόλου και στη σχέση του Παύλου με τον ιουδαϊσμό.

Σύγγραμμα:

- I. Γαλάνης, *Ερμηνευτικό υπόμνημα στις δύο προς Θεσσαλονικείς Επιστολές*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2014.

(Χ. Ατματζίδης)

[601] Σύγχρονα μεγάλα Θρησκευάματα

Γένεση, ιστορική εξέλιξη, διδασκαλία, μύθος, λατρεία, ζωή και κοινωνία των σύγχρονων μεγάλων θρησκευμάτων του κόσμου, δηλαδή των ινδικών (Ινδουισμού, Βουδισμού, Τζαϊνισμού, Σικχισμού), των κινεζικών (Κομφουκισμού, Ταοϊσμού) και των ιαπωνικών (Σιντοϊσμού και ιαπωνικού Βουδισμού). Ειδική αναφορά γίνεται στο Ισλάμ, γένεση, εξέλιξη, κλάδοι, δομή ισλαμικής κοινωνίας. Παρουσίαση βασικών αρχών και θέσεων του Ισλάμ και των άλλων ασιατικών θρησκειών.

Σύγγραμμα:

Γρ. Ζιάκας, *Θρησκείες, Κοινωνίες και Πολιτισμοί της Ασίας, Εταιρεία αξιοποίησης και διαχείρισης περιουσίας Πανεπιστημίου Μακεδονίας, εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2016.*

(Π. Παχής - Αγγ. Ζιάκα)

[2095] Παιδαγωγικές θεωρίες μάθησης και αγωγής [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Οι θεωρίες αγωγής και οι θεωρίες μάθησης εντάσσονται στο πλαίσιο ενός ενιαίου μαθήματος, καταδεικνύοντας την ενότητα που υφίσταται μεταξύ φιλοσοφίας και ψυχολογίας μέσα στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Το μάθημα αποτελείται από δύο ενότητες: στην πρώτη γίνεται αναφορά σε θεμελιώδεις θεωρίες της αγωγής, παρουσιάζεται η παρούσα κατάσταση των επιστημών της εκπαίδευσης και αναδεικνύονται ορισμένα από τα επιστημολογικά προβλήματα που συνδέονται με αυτό το πεδίο. Στη δεύτερη ενότητα αναπτύσσονται σύγχρονες θεωρίες μάθησης (εξαρτημένης μάθησης, εποικοδομητισμού, κοινωνιογνωστικές, κοινωνικές, επεξεργασίας των πληροφοριών, τεχνολογικές κ.α.) και παρουσιάζεται η εφαρμογή των μαθησιακών αρχών και εννοιών σε εκπαιδευτικά πλαίσια. Στόχος του μαθήματος είναι να καταστήσει εμφανή τη σύνδεση μεταξύ του θεωρητικού-φιλοσοφικού πλαισίου αγωγής από τη μια, και της αντίστοιχης θεωρίας για τη μάθηση από την άλλη.

Σύγγραμμα:

B. Μητροπούλου. & Αθ. Στογιαννίδης, *Θεωρίες Μάθησης και Αγωγής*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2015.

(συνδιδασκαλία: B. Μητροπούλου - Αθ. Στογιαννίδης)

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ**[602] Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων**

Στο μάθημα παρουσιάζεται η ιστορία και η εξέλιξη της γραμματείας του σλαβικού κόσμου από τις απαρχές της μέχρι τους νεότερους χρόνους. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζεται αναλυτικά το ιεραποστολικό έργο των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου στον σλαβικό κόσμο, που αποτέλεσε την αφετηρία όχι μόνο για τον εκχριστιανισμό του αλλά και για τη δημιουργία του σλαβικού αλφαβήτου και τη μετάφραση στη γλώσσα των Σλάβων των πρώτων συγγραμμάτων. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η πορεία διάδοσης του σλαβικού αλφαβήτου παράλληλα με τον εκχριστιανισμό πρώτα στον βουλγαρικό και τον σερβικό κόσμο και έπειτα στον ρωσικό κόσμο και εξετάζεται η εξέλιξη της γραμματείας, η οποία από τα πρώτα της βήματα στους λαούς αυτούς έχει καθαρά εκκλησιαστικό χαρακτήρα μέχρι και τους νεότερους χρόνους.

Σύγγραμμα:

Η. Ευαγγέλου, *Ιστορία της μεσαιωνικής γραμματείας των Ορθόδοξων Σλάβων*, Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε., Θεσσαλονίκη 2017.

Παρουσιάσεις με την ύλη του Μαθήματος είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://elearning.auth.gr>

(Ηλ. Ευαγγέλου)

[604] Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού

Εισαγωγή. Κοινωνιολογική θεωρία και Θρησκεία. Από τις απαρχές του Χριστιανισμού στη σύγχρονη πραγματικότητα. Το φαινόμενο της εκκοσμίκευσης και η ευρωπαϊκή κουλτούρα. Κοινωνική ηθική, κοινωνικά προβλήματα, κοινωνική αλλαγή και Χριστιανισμός, Χριστιανισμός και πολιτική, η οικονομία και το πρόβλημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, τα οικολογικά προβλήματα, Γυναίκα και Χριστιανισμός, κοινωνική μέριμνα και φροντίδα. Εμπειρική έρευνα της θρησκείας.

Συγγράμματα:

1. Ι. Πέτρον, *Χριστιανισμός και Κοινωνία. Κοινωνιολογική ανάλυση των σχέσεων του Χριστιανισμού με την κοινωνία και τον πολιτισμό*, (Β' έκδοση, αναθεωρημένη και επανυξημένη) εκδ. Π. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.

2. Γ. Μαντζαρίδης, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999.

(Ν. Παπαγεωργίου - Χρ. Τσιρώνης)

[605] Διαθρησκειακός Διάλογος

Γνωριμία των βασικών αρχών της διαθρησκειακής εκπαίδευσης για τη διεξαγωγή ορθού και εποικοδομητικού διαλόγου μεταξύ του Χριστιανισμού και των σύγχρονων μεγάλων παγκοσμίων θρησκειών. Διεπιστημονική προσέγγιση του διαθρησκειακού διαλόγου υπό το πρίσμα της θρησκειολογίας, της κοινωνιολογίας και της οικουμενικής κίνησης. Σημεία σύγκλισης και απόκλισης των αρχών των μεγάλων θρησκειών προς τις θεμελιώδεις αρχές της χριστιανικής διδασκαλίας για την αλληλοκατανόηση και την ειρηνική συνύπαρξη των λαών. Ο διαχρονικός διάλογος μεταξύ Ανατολικής Χριστιανικής Εκκλησίας και αβρααμικών θρησκειών, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ.

Σύγγραμμα:

Γρ. Ζιάκας - Αγγ. Ζιάκα, *Διαθρησκειακός Διάλογος. Η συμβολή της Μελέτης των Θρησκειών στην κατανόηση της θρησκευτικής ετερότητας*, Εταιρεία αξιοποίησης και διαχείρισης περιουσίας Πανεπιστημίου Μακεδονίας, εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2016.

(Π. Παχής - Αγγ. Ζιάκα)

[606] Οικουμενική Κίνηση

Στο μάθημα επιχειρείται ιστορική και θεολογική θεμελίωση των σύγχρονων συναντήσεων και τάσεων που παρατηρούνται μεταξύ των χριστιανικών Εκκλησιών. Αναλυτικότερα, το περιεχόμενο είναι το εξής: έννοια και περιεχόμενο των όρων «οικουμένη», οικουμενικός, «Οικουμενική Κίνηση», μαρτυρία, προϊστορία και ιστορία της οικουμενικής κίνησης, θεολογικές προϋποθέσεις και θεολογικό περιεχόμενο της οικουμενικής κίνησης, μέθοδος συνεργασίας και διεξαγωγής του οικουμενικού διαλόγου, διμερείς και πολυμερείς διάλογοι (ιστορικό περίγραμμα - θεματολόγιο - προοπτικές), οικουμενική εκκλησιολογία με έμφαση στην ανάλυση της θέσης των άλλων Εκκλησιών και Ομολογιών στην ορθόδοξη αυτοσυνειδησία, η σχέση της εκκλησιολογίας με την ηθική ιδιαίτερα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης. Τέλος αξιολογείται η προσφορά της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Οικουμενική Κίνηση και στα όργανά της

(π.χ. Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Εκκλησιών), καθώς επίσης και η προσφορά της Οικουμενικής Κίνησης και των οργάνων της στην Ορθοδοξία.

Συγγράμματα:

1. Στ. Τσομπανίδης, «Υπέρ της Οικουμένης»: Μελέτες για την Οικουμενική Κίνηση και αποστολή της Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Απ. Νικολαΐδης, *Οι οικουμενικές περιπέτειες του Χριστιανισμού*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2008.

(Στ. Τσομπανίδης)

[607] Ομιλητική

Α. Παρουσιάζεται το Ελληνιστικό και Ιουδαϊκό λογοτεχνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο γεννήθηκε το είδος της χριστιανικής «ομιλίας». Εξετάζεται η σχέση του Ευαγγελίου με το κήρυγμα της Συναγωγής, συζητείται η διατριβή των Κυνικών ως αμφισβητούμενο λογοτεχνικό είδος, τα χαρακτηριστικά της και η επίδρασή της στο χριστιανικό κήρυγμα. Αναλύονται η Β' Κλήμεντος προς Κορινθίους, το πρώτο δείγμα χριστιανικής ομιλίας και η ομιλία του Μελίτωνος Σάρδεων Περί Πάσχα και το χαρακτηριστικό ρητορικό της ύφους.

Β. Εξετάζεται η οριστική διαμόρφωση της χριστιανικής ομιλίας από τους Καππαδόκες και τον Ιερό Χρυσόστομο, ως αποτέλεσμα της δημιουργικής τους συνάντησης με τα παραγγέλματα της Β' Σοφιστικής και του αττικισμού που κυριαρχούσαν στην εποχή τους, με κύριο στόχο την καθολική αποδοχή του μηνύματος του Ευαγγελίου στην εποχή τους

Γ. Γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του εκκλησιαστικού λόγου που διαμορφώθηκε στις αρχές της δεύτερης χιλιετίας στη Δύση, η σχέση του με την ομιλία και η πρόσληψή του στην Ανατολή.

Συγγράμματα:

1. Δήμητρα Α. Κούκουρα, *Το κήρυγμα της Εκκλησίας και η διαμόρφωσή του. Ομιλία-Λόγος*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2018.
2. Δήμητρα Α. Κούκουρα, *Η «χριστιανική Ομιλία»*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013.

(Δ. Κούκουρα)

[608] Διδακτική του Μαθήματος των Θρησκευτικών και ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας) [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού αναπτύσσονται τα θέματα που άπτονται της διδακτικής προσέγγισης του Μαθήματος των Θρησκευτικών στην εκπαίδευση και οι κύριοι παράγοντες που εμπλέκονται σ' αυτό. Η θρησκευτική αγωγή στο σχολείο σήμερα και σύγχρονες μεθοδολογίες προσέγγισής της. Η θέση του μαθήματος των Θρησκευτικών στην Δημόσια Εκπαίδευση. Ο ρόλος του Μαθήματος των Θρησκευτικών στην διαμόρφωση στάσεων στους μαθητές. Αμφισβητήσεις της παρεχόμενης θρησκευτικής αγωγής. Προϋποθέσεις διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών. Διδακτικές και άλλες συνέπειες από την εφαρμογή των νέων προγραμμάτων σπουδών και βιβλίων στο μάθημα των Θρησκευτικών. Τα σχετικά αναλυτικά προγράμματα, η διδακτέα ύλη και οι προϋποθέσεις σχεδιασμού του ΜτΘ. Τα διδακτικά μοντέλα, η μεθοδολογία, η διάρθρωση και η διεξαγωγή της διδασκαλίας του ΜτΘ. Η ενσωμάτωση και η αξιοποίηση των εφαρμογών των ΤΠΕ (Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας) σε όλες τις φάσεις πραγματοποίησης της διδασκαλίας του ΜτΘ και γενικότερα στη σχολική τάξη. Ιδιαίτερα ο σχεδιασμός και ανάπτυξη σχεδίων διδασκαλίας και σύγχρονων διδακτικών προσεγγίσεων για τα Θρησκευτικά με ΤΠΕ. Αξιολόγηση της διδασκαλίας και μέτρηση της σχολικής επίδοσης των μαθητών στο ΜτΘ.

Συγγράμματα:

1. Βασιλική Μητροπούλου, *Οι ΤΠΕ στη Διδακτική του μαθήματος των Θρησκευτικών*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2015.
2. Χρήστος Βασιλόπουλος, *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*, εκδ. Βάνια, Θεσσαλονίκη 2015.

(B. Μητροπούλου)

[2096] Παιδαγωγική Ψυχολογία [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Η Παιδαγωγική Ψυχολογία εφαρμόζει τις ψυχολογικές μεθόδους στη μελέτη της μάθησης και της διδασκαλίας. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων οι φοιτητές θα καταρτιστούν σε θεωρίες μάθησης που μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας, σε θέματα που σχετίζονται με παράγοντες που επηρεάζουν τη μαθησιακή διαδικασία, όπως είναι η μαθησιακή ετοιμότητα, ο ρόλος των κινήτρων, της ενίσχυ-

σης ή αμοιβής και ποινής, ο τρόπος με τον οποίο οι διάφορες διδακτικές τεχνικές και μέθοδοι συνεισφέρουν στη μεταφορά της μάθησης, η αποτελεσματικότητα της ολικής ή της τμηματικής μεθόδου μάθησης στη διατήρηση των πληροφοριών, ο ρόλος της μνήμης, οι επιπτώσεις της συμπεριφοράς του δασκάλου στην αύξηση της επίδοσης των μαθητών, η σημασία της ικανότητας του δασκάλου να αυξήσει τον χρόνο ακαδημαϊκής μάθησης των μαθητών, οι προσδοκίες του δασκάλου για τους μαθητές κ.ά. Οι φοιτητές θα ενημερωθούν για αποτελεσματικούς τρόπους διαχείρισης της σχολικής τάξης, για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που παρουσιάζουν οι μαθητές στη μάθηση, καθώς και για την επικοινωνία και τις διαπροσωπικές σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών. Τέλος στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι μέθοδοι και θεωρίες της Παιδαγωγικής Ψυχολογίας και συγκεκριμένα η γνωστική, γλωσσική, ψυχοκοινωνική και ηθική ανάπτυξη των μαθητών μέσω των συμπεριφοριστικών και κοινωνικογνωστικών θεωριών, δίνοντας έμφαση στις ατομικές διαφορές, τη μνήμη, την κατανόηση, τη μεταγνώση, την αυτοαντίληψη και τα κίνητρα των μαθητών.

Σύγγραμμα:

Wild E., & Moller J, *Παιδαγωγική Ψυχολογία*, επιμ. - μτφρ. Μαρία Ράντζου & Πελαγία Κογκούλη, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2017.

(Μ. Ράντζου)

Z' ΕΞΑΜΗΝΟ

[507] Δογματική Ι.: Ιστορία της Ορθόδοξης Θεολογίας και Πνευματικότητας και Συμβολική Θεολογία

Σκοπός του μαθήματος, το οποίο εισάγει κατά πρώτο λόγο στη δογματική επιστημονική γνώση, είναι η συστηματική εξέταση των θεολογικών εκκλησιαστικών μνημείων που αποτυπώνουν την πίστη της Εκκλησίας για την ανθρώπινη σωτηρία. Η πρόκληση των αιρέσεων στην ιστορία εξετάζεται στο πλαίσιο όπου φαίνεται ότι παρακινεί τους εκκλησιαστικούς συγγραφείς να εκφραστούν και να περιγράψουν αυτή την πίστη που αναλύεται μέσα από τις αγιογραφικές-αγιοπατερικές της ρίζες και αντιτίθεται σε όποια νοσηριαρχική άποψη προσβάλλει τη βίωση της σωτηρίας του ανθρώπου ως καθολικού *έν Θεῷ καί Χριστῷ* γεγονότος.

Το μάθημα, επί πλέον, κατά δεύτερο λόγο, δεν περιορίζεται στην απλή παράθεση ιστορικοδογματικών στοιχείων, αλλά κινείται στο πλαίσιο της συστηματικής διασύνδεσης των ιστορικών γεγονότων θεολογικής σημασίας με την ταυτόχρονη εξέταση της γένεσης και της έκφρασης των θεολογικών διατυπώσεων που οδηγούν στη μορφολογική ανάπτυξη των δογμάτων έως τους νεότερους χρόνους στο πλαίσιο των ειδικότερων ενδιαφερόντων της επιστήμης της Συμβολικής Θεολογίας ως συγκριτικής των δογμάτων επιστήμης.

Συγγράμματα:

1. Ι. Κουρεμπελής, *Δώσ' μου λόγο Λόγε*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2013.
2. Ι. Κουρεμπελής, *Η ομιλία του Πρόκλου Κωνσταντινουπόλεως «Εις την Παναγίαν Θεοτόκον» και η απάντηση του Νεστόριου*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014.

(Ι. Κουρεμπελής)

[704] Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική

Στα μαθήματα εξετάζεται η Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική ως επιστημονικός κλάδος, καθορίζονται οι σχέσεις της με παρεμφερείς επιστήμες όπως είναι η Φιλοσοφία, η Ψυχολογία, η Κοινωνιολογία και δίνονται απαντήσεις σε σύγχρονα εκπαιδευτικά προβλήματα υπό το πρίσμα της Χριστιανικής Παιδαγωγικής. Στη συνέχεια

καταγράφονται οι βασικοί σταθμοί της Κατήχησης και Χριστιανικής Αγωγής ξεκινώντας από την Παλαιά Διαθήκη και καταλήγοντας στον 21^ο αιώνα. Η μεθοδολογία έρευνας της Κατηχητικής και Χριστιανικής Παιδαγωγικής, τα αναλυτικά προγράμματα, τα κατηχητικά βοηθήματα, ο σκοπός, το περιεχόμενο, τα μέσα, οι φορείς της Κατήχησης συμπληρώσουν τη σαφή εικόνα του αντικειμένου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη θρησκευτική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, αναλύοντας τις θέσεις των βασικότερων εκπροσώπων της Γνωστικής Ψυχολογίας. Επιπλέον συνδέεται η Κατήχηση και η Χριστιανική αγωγή με νέα δεδομένα της κοινωνικής πραγματικότητας, όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης, το διαδίκτυο, τα social media, αλλά και με άλλους τομείς της αγωγής, όπως είναι η διαπολιτισμική αγωγή, η διαθρησκειακή αγωγή, η ειδική αγωγή. Τέλος αναλύεται η κατηχητική θεωρία και πράξη στους ενήλικες.

Συγγράμματα:

1. Ιωάννης Κογκούλης, *Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 42016.
2. Κων. Φράγκος, *Εισαγωγή στην Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, τ.Α', εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005.

(Μ. Ράντζου)

Άσκηση: Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων: α) οι φοιτητές θα σχεδιάσουν πορείες διδασκαλίας για όλες τις βαθμίδες των κατηχητικών συνάξεων με βάση τις σύγχρονες διδακτικές μεθόδους και βιωματικές προσεγγίσεις και β) θα πάρουν μέρος σε προσκυνηματική εκδρομή/επίσκεψη συμπεριλαμβανομένης ημερίδας με θεματικές που αφορούν το γνωστικό πεδίο της Χριστιανικής Παιδαγωγικής.

(Μ. Ράντζου)

[705] Εισαγωγή στην Ηθική

Το μάθημα έχει σκοπό να εισαγάγει τους φοιτητές στην προβληματική της Ηθικής ως επιστήμης και να τους προετοιμάσει για τη Χριστιανική Ηθική. Επιμέρους θέματα που εξετάζει είναι: η προέλευση της έννοιας της ηθικής, ηθική φιλοσοφία: προσεγγίσεις κλασικών και σύγχρονων φιλοσόφων, αρχές και μεθοδολογία της ηθικής, ηθικές διαστάσεις των σύγχρονων προβλημάτων, οι πηγές της Χριστιανικής Ηθικής, οι οντολογικές βάσεις του χριστιανικού ήθους, αυτονομία και ετερονο-

μία, ελευθερία και αυθεντία, θεία και ανθρώπινη δικαιοσύνη, οι σχέσεις μεταξύ δόγματος και ήθους. Το μάθημα συμπληρώνεται από μια σύντομη εξέταση πατερικών κειμένων που αναφέρονται σε βασικά θέματα Χριστιανικής Ηθικής.

Συγγράμματα:

1. Γ. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική Ι*, εκδ. Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2015.
2. Απ. Νικολαΐδης, *Προβληματισμοί χριστιανικού ήθους*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2000.

(Π. Παναγιωτόπουλος)

[706] Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης

Εξετάζονται η έννοια του μονοθεϊσμού και του πολυθεϊσμού, η αποκάλυψη του ονόματος του Θεού στον άνθρωπο, η θεολογία της δημιουργίας, οι ισραηλιτικές παραδόσεις, αρχαιότερες και νεότερες, αγγελολογία - δαιμονολογία, η έννοια του νόμου, της πίστης, του Μεσσία, της αμαρτίας, η εσχολογία στην Παλαιά Διαθήκη και η θεολογία του ναού.

Σύγγραμμα:

- D. H. Preuss (μτφρ. Ι. Μούρτζιος), *Θεολογία της Παλαιάς Διαθήκης*, τόμοι Α' και Β', εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2016.

(Ι. Μούρτζιος - Τ. Γαλάνης)

[707] Δογματική ΙΙ: Έκθεση ακριβής της ορθόδοξης πίστης και Εισαγωγή στη θεολογική γνωσιολογία

Σύντομη περιγραφή του μαθήματος.

Ακριβής έκθεση του περιεχομένου της Ορθόδοξης πίστης σε διάλογο με τη δυτική χριστιανοσύνη. Συνεξετάζονται οι ιστορικοί και πνευματικοί παράγοντες του χώρου, όπου διαμορφώθηκε η διατύπωση των δογμάτων (πολιτική, φιλοσοφία, τέχνη κ.ά.). Ο άξονας είναι τα δόγματα και τα σύμβολα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη θεολογική γνωσιολογία, η οποία, ως «ειδική φιλοσοφία», η οποία «ακολουθεί ύστερα από μια επι-

στημονική έρευνα ενός ιστορικού επιστητού και συγχρόνως μιας ζωντανής παραδοσιακής εμπειρίας», αποτελεί το εισοδικό κατανόησης της ακριβούς εκθέσεως της πίστεως.

Μαθησιακοί στόχοι

Το συγκεκριμένο μάθημα επιχειρεί:

Τη μύηση των σπουδαστών στην ορθόδοξη πνευματικότητα και στον τρόπο της λόγιας γνώσης του δόγματος.

Να φέρει σε επαφή τους φοιτητές με τα μνημεία της παράδοσης (λατρεία, τέχνη, κανόνες, συνοδικές αποφάσεις, όροι, κ.λπ.), τα οποία φωτίζονται με τον προβολέα της ιστορικής γνώσης.

Να επισημάνει το δεσμό μεταξύ παρελθόντος και παρόντος.

Να αναδείξει το παρεμβατικό χαρακτήρα της δογματικής θεολογίας τόσο για το σύνολο του σύγχρονου πολιτισμού γενικότερα όσο και για την Εκκλησία ειδικότερα.

Σύγγραμμα:

Ν. Ματσούκας, *Δογματική και Συμβολική Θεολογία, Β'. Έκθεση της Ορθόδοξης Πίστεως*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.

(Χρ. Σταμούλης)

[2097] Διδακτική Βιβλικών, Πατερικών, Λειτουργικών και Δογματικών Κειμένων στο ΜτΘ [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Βασικός σκοπός του Μαθήματος είναι να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίον τα βιβλικά, πατερικά, λειτουργικά και δογματικά κείμενα, μπορούν να αποτελέσουν μορφωτικά περιεχόμενα του Μαθήματος των Θρησκευτικών. Ως εκ τούτου επιχειρείται μία διδακτική ανάλυση πάνω στα περιεχόμενα που κομίζουν τα κείμενα αυτά· παράλληλα αναδεικνύεται η σημασία που μπορεί να έχουν για τη ζωή των μαθητών, ως κείμενα προβληματισμού πάνω σε θεμελιώδη ζητήματα της ανθρώπινης ύπαρξης, κυρίως, βέβαια, σε άμεση αναφορά με τις βασικές πτυχές της ορθόδοξης θεολογίας. Τέλος, επισημαίνονται θέματα διδακτικής μεθοδολογίας, προκειμένου τα περιεχόμενα των κειμένων αυτών να γίνουν προσιτά στους μαθητές.

Σύγγραμμα:

Αθανάσιος Στογιαννίδης, *Μάθημα Παιδείας, Πολιτισμού και Έμπνευσης. Ατενίζοντας το Μέλλον της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης στην Ευρώπη*, εκδ. Κυριακίδη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2018.

(Αθ. Στογιαννίδης & άλλα μέλη ΔΕΠ)

[2098] Διδακτική της Εκκλησιαστικής Ιστορίας και Τέχνης, της Ηθικής, των Σύγχρονων Μεγάλων Θρησκευμάτων και των Διαχριστιανικών-Διαθρησκειακών Διαλόγων στο ΜτΘ [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού προσεγγίζονται ειδικές διδακτικές μέθοδοι και εκπαιδευτικές παράμετροι διδασκαλίας και μάθησης του ΜτΘ, και ειδικότερα στα θέματα διδακτικής της Εκκλησιαστικής Ιστορίας και Τέχνης, της Ηθικής, των Σύγχρονων Μεγάλων Θρησκευμάτων και των Διαχριστιανικών / Διαθρησκειακών Διαλόγων με τη διεπιστημονική συνεργασία των επιμέρους σχετικών θεολογικών γνωστικών αντικειμένων.

Σύγγραμμα:

Β. Μητροπούλου, *Εκπαιδευτικές Τεχνολογίες στο σύγχρονο σχολείο. Εφαρμογές στη Θρησκευτική Αγωγή*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.

(Β. Μητροπούλου & άλλα μέλη ΔΕΠ)

[2099] Πρακτική Άσκηση Διδακτικής του μαθήματος των Θρησκευτικών [Παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια]

Η Πρακτική Άσκηση αποσκοπεί στο να παρέχει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες όλες τις απαραίτητες εξειδικευμένες διδακτικές γνώσεις, προκειμένου να ανταπεξέλθουν επιτυχώς στα καθημερινά προβλήματα/ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διδασκαλία στη σχολική τάξη. Περιλαμβάνει πρακτικές ασκήσεις οι οποίες αφορούν: α) στην εξάσκηση των φοιτητών και φοιτητριών κατά ομάδες στο σχεδιασμό διδασκαλίας του ΜτΘ β) στην παρακολούθηση καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων από προσκεκλημένους προσοντούχους εκπαιδευτικούς (στη σύνταξη σχεδίων διδασκαλίας από τους φοιτητές και φοιτήτριες (δ) στο σχεδιασμό και παρουσίαση μικροδιδασκαλιών από τους φοιτητές και φοιτήτριες (ε) στην παρακολούθηση διδασκαλιών Θρησκευτικών σε σχολικές

τάξεις όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (στη διεξαγωγή διδασκαλίας σε σχολική τάξη από τους φοιτητές και φοιτήτριες (ζ) στη συμμετοχή σε project, επιστημονικές και ερευνητικές εργασίες, ευέλικτη ζώνη που διεξάγονται σε σχολικές μονάδες (η) στο τέλος του εξαμήνου παρουσίαση των εργασιών που ασχολήθηκαν και σχεδίων διδασκαλίας που δίδαξαν.

Συγγράμματα:

1. Μ. Κασσωτάκης & Γ. Φλουρή, *Μάθηση και διδασκαλία: Σύγχρονες απόψεις για τις διαδικασίες της μάθησης και της μεθοδολογίας της διδασκαλίας*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2013.
2. Γ. Σαλβαράς, & Μ. Σαλβαρά, *Μοντέλα και Στρατηγικές Διδασκαλίας*, εκδ. Ατραπός, Αθήνα.

(Β. Μητροπούλου & άλλα μέλη ΔΕΠ)

Η ΕΞΑΜΗΝΟ

[802] Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Το μάθημα περιλαμβάνει: α) την οργάνωση και τη διοίκηση της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας γενικά και της Εκκλησίας της Ελλάδος ειδικότερα, β) την κανονική τέλεση των ιερών μυστηρίων και τις νομοκανονικές τους συνέπειες, γ) τις νομοκανονικές συνέπειες που δημιουργούνται από τα παρεκτρεπόμενα μέλη της Εκκλησίας, δ) την οργάνωση και την απονομή της εκκλησιαστικής δικαιοσύνης και ε) την επικοινωνία των μελών της Εκκλησίας με τους ετερόδοξους και τους αλλόθρησκους.

Συγγράμματα:

1. Κων. Παπαγεωργίου, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Αθήνα - Κομοτηνή 2013.
2. Πρόδρομος Ακανθόπουλος, *Κώδικας Ιερών Κανόνων και Εκκλησιαστικής Νομοθεσίας της Εκκλησίας της Ελλάδος*, εκδ. Βάνια, Θεσσαλονίκη 2009.

(Ν. Μαγγιώρος)

[804] Χριστιανική Ηθική

Παρουσιάζεται ο χαρακτήρας της Χριστιανικής Ηθικής και αναλύονται τα βασικά θέματά της σε τρεις μεγάλες ενότητες. Η πρώτη αναφέρεται στην κατακόρυφη διάστασή της (σχέσεις ανθρώπου και Θεού), η δεύτερη στην οριζόντια διάστασή της (διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις) και η τρίτη εξετάζει τα βασικά προβλήματα και τις προοπτικές της ανθρώπινης υπάρξεως.

Συγγράμματα:

1. Γ. Μαντζαρίδης, *Χριστιανική Ηθική II*, εκδ. Ι.Μ. Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 2015.
2. Κ. Κορναράκης, *Η διαλεκτική του φιλοκαλικού ήθους*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2002.

(π. Βασίλειος Καλλιακμάνης - Π. Παναγιωτόπουλος)

[806] Καινή Διαθήκη IV: Θεολογία της Καινής Διαθήκης

Στο μάθημα θα επιχειρηθεί η παρουσίαση βασικών θεολογικών θεμάτων όπως: χριστολογία, πνευματολογία, εσχατολογία, εκκλησιολογία και ηθικών - κοινωνικών θεμάτων όπως: ο πλούτος, η δουλεία, η φιλανθρωπία, η αγάπη κ.ά. Η ανάπτυξη των παραπάνω θα αναφέρεται ξεχωριστά στις επιστολές του Παύλου, στις δευτεροπαύλειες επιστολές, στη διδασκαλία των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων, στα επιμέρους ευαγγέλια, στις Καθολικές επιστολές και στην Αποκάλυψη.

Σύγγραμμα:

Χ. Ατματζίδης, *Θεολογία της Καινής Διαθήκης*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2019.

(Χ. Ατματζίδης)

[807] Κοινωνική θεωρία του σύγχρονου πολιτισμού

Πολιτισμός και κουλτούρα, προϋποθέσεις γένεσης του μοντέρνου πολιτισμού, βασικά χαρακτηριστικά και κοινωνικές τομές του μοντέρνου, μεταμοντέρνο και μεταμοντερνισμός, παγκοσμιοποίηση και ύστερη νεωτερικότητα, παγκοσμιοποίηση και τοπικοί πολιτισμοί. Ειρήνη, ανθρώπινη ανάπτυξη και υπέρβαση της βίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι αξίες του Ευρωπαϊκού πολιτισμού. Βιοηθική και βιοδίκαιο σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Οικονομική κρίση και οι κοινωνικοηθικές αξίες.

Η πολυπολιτισμικότητα ως κοινωνικό γεγονός και κοινωνικό αίτημα, πολιτιστικές διακρίσεις, θρησκευτικός φονταμενταλισμός, πολιτιστικός πλουραλισμός και σεβασμός του άλλου, θρησκευτική ελευθερία και δημοκρατία.

Συγγράμματα:

1. Ι. Πέτρον, *Κοινωνική θεωρία και σύγχρονος πολιτισμός*, β' έκδοση αναθεωρημένη και επαυξημένη, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2013.
2. Stuart Hall, D.Held, Arthory Mc Grew, *Η Νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτική, Πολιτισμός*, μτφρ. Θ. Τσακίρης - Β.Τσακίρης, εκδ. Σαββάλα.

(Χρ. Τσιρώνης)

[9999] Πρακτική Άσκηση Φοιτητών/Φοιτητριών - ΕΣΠΑ

Το Τμήμα Θεολογίας προσφέρει στους φοιτητές του ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην έρευνα και τη μελέτη της Ορθόδοξης θεολογίας, της θρησκείας και σύγχρονου πολιτισμού. Επίσης δίνει τη δυνατότητα στους φοιτητές να καλλιεργούν πρακτικούς κλάδους της Θεολογίας, όπως είναι η χριστιανοπαιδαγωγική και η θρησκευτική αγωγή, η ποιμαντική, και η (εφαρμοσμένη) κοινωνιολογία της θρησκείας και του χριστιανισμού αλλά και να δημιουργούν την απαραίτητη επικοινωνία μεταξύ Πανεπιστημίου, Εκκλησίας και Κοινωνίας. Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης έχει στόχο να προσφέρει στους φοιτητές εργασιακή εμπειρία και να τους φέρει σε επαφή με πιθανούς μελλοντικούς χώρους εργασίας. Η διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης είναι δύο (2) μήνες. Οι φοιτητές μπορούν να επιλέγουν τον Τομέα στον οποίο επιθυμούν να ασκηθούν.

Οι Τομείς είναι 3:

- 1) Πρακτική Άσκηση σε Σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- 2) Πρακτική Άσκηση ποιμαντικού έργου σε ενορίες και Ιερές Μητροπόλεις
- 3) Πρακτική Άσκηση κοινωνικού έργου στην Εκκλησία, σε Ο.Τ.Α. και Μ.Κ.Ο.

Οι φοιτητές/φοιτήτριες που θα επιλεγούν για την Πρακτική Άσκηση του Τμήματος Θεολογίας θα πρέπει να είναι:

Στο 8ο Εξάμηνο των Σπουδών τους και πάνω (εάν δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον από τους φοιτητές του 8ου Εξαμήνου ώστε να συμπληρωθεί ο αριθμός των θέσεων που δικαιούται το Τμήμα).

Σε ηλικία που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις απόκτησης των δεξιοτήτων που προσφέρει η Πρακτική Άσκηση (προτεραιότητα έχουν οι νεότεροι/νεότερες σε ηλικία).

Κριτήρια Επιλογής Φοιτητών/τριών

Οι φοιτητές/φοιτήτριες που επιλέγονται για την Πρακτική Άσκηση του Τμήματος Θεολογίας θα πρέπει να είναι:

1. Στο 8ο Εξάμηνο των Σπουδών τους είτε επί πτυχίω (εάν δεν εκδηλωθεί ενδιαφέρον από τους φοιτητές του 8ου Εξαμήνου ώστε να συμπληρωθεί ο αριθμός των θέσεων που δικαιούται το Τμήμα)
2. Σε ηλικία που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις απόκτησης των δεξιοτήτων που προσφέρει η Πρακτική Άσκηση (προτεραιότητα έχουν οι νεότεροι/νεότερες σε ηλικία)
3. Σε όσους πληρούν τα παραπάνω, τα επιπλέον κριτήρια είναι:
Α. Αριθμός περασμένων μαθημάτων: x 10 (max 500)

Β. Μέσος Όρος Βαθμολογίας: $\times 20$ (max 200)
Συναφή μαθήματα με την κατεύθυνση επιλογής : $\times 150$ ή 100 (max 300)

(Επιστημονικά Υπεύθυνος: Χρ. Τσιρώνης – Επόπτες: π. Β. Καλλιακμάνης, Ν. Παπαγεωργίου, Β. Μητροπούλου-Μούρκα)

Δ. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι φοιτητές όλων των εξαμήνων (εξαιρούνται οι του Α' εξαμήνου) μπορούν να δηλώνουν τα κατ' επιλογήν μαθήματα σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Γραμματείας και ο αριθμός τους ανά μάθημα δεν μπορεί να ξεπερνά τους 100 εγγεγραμμένους.

Ο αριθμός των κατ' επιλογήν μαθημάτων για κάθε εξάμηνο σπουδών είναι μέχρι τρία (3), από τα οποία τα δύο (2) υποχρεωτικά.

Ο συνολικός αριθμός επιλεγόμενων μαθημάτων για τη λήψη του πτυχίου δεν μπορεί να είναι μικρότερος του δεκατέσσερα (14).

Καθένα από τα επιλεγόμενα μαθήματα πιστώνεται με 3 μονάδες στο σύστημα ECTS (European Community Course Credit Transfer System). Ακολουθεί ο πίνακας των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων των εξαμήνων χειμερινού και εαρινού.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

A. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

[2186] Θεωρητικές προσεγγίσεις στη μελέτη των θρησκειών της αρχαιότητας

Η συγκεκριμένη προσέγγιση ασχολείται με σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές συζητήσεις που είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν στην έρευνα των θρησκειών/λατρειών της αρχαιότητας. Μ' αυτό τον τρόπο επιχειρείται η άρση γενικεύσεων αλλά και παρανοήσεων στη χρήση και την κατανόηση βασικών όρων (όπως για παράδειγμα της «θρησκείας», «πίστης», «συγκρητισμός», «θεολογίας» κ.ά) από τους εκπροσώπους της σύγχρονης έρευνας του αρχαίου κόσμου. Μ' αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να δημιουργήσουμε, μέσω της χρήσης ορθών επιστημονικών δεδομένων, ένα ορθό πλαίσιο κατανόησης και απόδοσης όλων αυτών των καθοριστικών παραγόντων για τη δομή της πολιτικο-κοινωνικής και θρησκευτικής έκφρασης των ανθρώπων της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου. Η συγκεκριμένη ερευνητική τακτική θα μπορούσε να δημιουργήσει, εξάλλου, τις ιδεώδεις προϋποθέσεις, οι οποίες θα συντελούσαν

στην «κάθαρση» και αποκατάσταση της ορθής κατανόησης τους, προκειμένου να επιτευχθεί μια ορθή όχι παραπλανητική θεώρηση του αρχαίου κόσμου. Η μελέτη μιας ιστορικής περιόδου αποτελεί, άλλωστε, πραγματική πρόκληση για τη σύγχρονη έρευνα, αφού μας επιτρέπει να γνωρίσουμε τον πολιτισμό και τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων άλλων εποχών. Ταυτόχρονα όμως, υπάρχει ο κίνδυνος δημιουργίας λανθασμένων εντυπώσεων και συμπερασμάτων τα οποία αποπροσανατολίζουν, στις περιπτώσεις που η έρευνα δεν πραγματοποιείται με τρόπο σφαιρικό και πολυδιάστατο. Ο κίνδυνος υποχρεώνει το μελετητή να στηρίξει την έρευνα του σε μια προσεκτική στρατηγική, προκειμένου να αξιολογήσει τη μέθοδο της έρευνας, να ξεπεράσει τα εμπόδια που ορθώνουν οι λανθασμένες επιλογές και σχηματίζει μια όσο το δυνατόν πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την εποχή που μελετά. Ως εκ τούτου, ο σύγχρονος μελετητής των αρχαίων θρησκειών οφείλει, άλλωστε, να έχει υπ' όψιν του ότι οι διάφορες μαρτυρίες που διαμορφώνουν το πλαίσιο της μελέτης του, αποτελούν μέρος ενός «συστήματος» και μέσα σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να εξετάζονται πάντοτε. Αν δεν λάβουμε υπ' όψιν μας όλα τα στοιχεία διαμορφώνουν την εποχή μέσα στην οποία εκδηλώνεται το συγκεκριμένο θρησκευτικό φαινόμενο ή η χρήση βασικών όρων, είναι αναπόφευκτο να οδηγηθούμε σε γενικεύσεις και επιφανειακά συμπεράσματα.

Σύγγραμμα:

P. Pachis & Donald Wiebe, *Chasing Down Religion*, εκδ. Μπαρμπούνάκης, Θεσσαλονίκη 2010.

(Π. Παχής)

[972] Ιστορία του βιβλικού Ισραήλ

Το μάθημα εξετάζει την ιστορική διαδρομή και τα γεγονότα που οδήγησαν στη δημιουργία του βιβλικού Ισραήλ.

Σύγγραμμα:

Antonius H.J. Gunneweg, *Η ιστορία του Ισραήλ ως την εξέγερση του Βάρ Κοχβά*, εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 1997.

(Ι. Μούρτζιος)

[1521] Αρχαία Ελληνική Γλώσσα I

Το μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές που παρουσιάζουν ελλείψεις στο μάθημα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και συναντούν δυσκολίες στην προσέγγιση των πρωτότυπων θεολογικών κειμένων. Επίσης απευ-

θύνεται και σε αλλοδαπούς φοιτητές του Τμήματος που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του υποχρεωτικού μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών.

Περιλαμβάνει διδασκαλία των βασικών γραμματικών και συντακτικών φαινομένων και ασκήσεις λεξιλογίου, με βάση πρωτίστως βιβλικά και πατερικά κείμενα

Δίνεται φάκελος υλικού.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

[2181] Τα υμνογραφικά κείμενα της Ορθοδόξου Εκκλησίας: Γλωσσική και Υφολογική προσέγγιση (I)

Το μάθημα «Τα υμνογραφικά κείμενα της Ορθοδόξου Εκκλησίας: Γλωσσική και Υφολογική προσέγγιση» έχει ως αντικείμενο τη γλωσσική προσέγγιση επιλεγμένων λατρευτικών-υμνογραφικών κειμένων της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η γλώσσα της λατρείας στην ελληνόφωνη ορθόδοξη Εκκλησία αποτελεί μια χαρακτηριστική περίπτωση όπου συναντήθηκαν με τον πιο δημιουργικό, γόνιμο και συνθετικό τρόπο όλες οι φάσεις της ελληνικής γλώσσας. Προϋπόθεση για την κατανόηση των κειμένων αυτών είναι η γνώση της ελληνικής γλώσσας, αρχαίας ελληνικής και ελληνιστικής, τόσο σε επίπεδο γραμματικής και συντακτικού όσο και σε επίπεδο λεξιλογίου. Το μάθημα αφορά τη φιλολογική και τη θεολογική ανάλυση και επεξεργασία των κειμένων αυτών. Με τη βοήθεια της διεπιστημονικής προσέγγισης και μελέτης επιχειρεί αφενός να καταδείξει την αξία και μοναδικότητα των πρωτότυπων λειτουργικών κειμένων και τον βοηθητικό ρόλο της μετάφρασης και αφετέρου να αναδείξει τον γλωσσικό θησαυρό αλλά και τον πλούτο των θεολογικών μηνυμάτων.

Στο τρέχον ακαδημαϊκό έτος παρουσιάζονται επιλεγμένα Υμνογραφικά κείμενα των εορτών του Αγίου Δημητρίου, των Χριστουγέννων και του Πάσχα.

Συγγράμματα:

1. Α. Κόλτσιου - Νικήτα & Δ. Νικήτας, *Η υμνολογία της Μεγάλης Εβδομάδος. Κείμενα-Μεταφράσεις-Σχόλια*, εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2017.
2. Κ. Μητσάκης, *Βυζαντινή υμνογραφία*, εκδ. Γρηγόρη Χριστίνα & Σια, 2010.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

[2173] Θεολογικά θέματα από τις Καθολικές Επιστολές της Καινής Διαθήκης

Σκοπός του μαθήματος είναι να ερμηνευτούν ορισμένες από τις επιστολές της Καινής Διαθήκης ώστε να αναδειχθεί ο χαρακτήρας των επιστολών, η θεολογική τους σημασία και κυρίως τα διάφορα προβλήματα της πρωτοχριστιανικής κοινότητας.

Σύγγραμμα:

Χ. Ατματζίδης, *Θεολογία της Καινής Διαθήκης*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2019.

(Χ. Ατματζίδης)

[1833] Η διαμορφωτική Περίοδος του Ισλάμ

Κατά τη διαμορφωτική περίοδο του Ισλάμ (8ος - 10ος αιώνας) παρατηρείται μια διεργασία αναζήτησης και υπέρβασης της εμμονής της "επιστήμης του ισλαμικού δικαίου" στον αμετακίνητο νόμο του Θεού. Δημιουργούνται διάφορες παρατάξεις, ρεύματα σκέψης και σχολές - σουννίτες, σίτες κανταρίτες, μουταζιλίτες, ιμπαντίνες κ.ά.-, οι οποίες διαλέγονται πάνω στα βασικά θεολογικά θέματα περί Θεού και κόσμου και αποφαινόνται. Έτσι γεννιέται το "kalam", η μουσουλμανική θεολογία, η οποία παραλαμβάνει το προϋπάρχον θεολογικό σύστημα σκέψης και απόδειξης, ενδεδυμένο με τον φιλοσοφικό λόγο της αρχαιότητας, και πλαισιώνει τα αντικείμενα έρευνάς της για να διασαφήσει και συστηματοποιήσει τις αρχές της θείας αποκάλυψης. Με τον τρόπο αυτό ο λόγος τίθεται στην υπηρεσία της πίστης, και δημιουργείται ένας χώρος συνάντησης μεταξύ θρησκείας και φιλοσοφίας, αλλά και ένας χώρος ανταγωνισμού μεταξύ ανθρώπινου λόγου και θείας αποκάλυψης. Η διαπάλη μεταξύ λόγου και πίστης, θρησκείας και φιλοσοφίας που παρατηρείται στη θρησκευτική και φιλοσοφική σφαίρα, επεκτείνεται και στο πεδίο της πολιτικής. Αυτή η αλληλοδιείσδυση και διαλεκτική της μουσουλμανικής θεολογίας και σκέψης θα διερευνηθεί με τρόπο ιστορικό και συστηματικό στο μάθημα.

Σύγγραμμα:

Αγγ. Ζιάκα, *Το Καλάμ και τα ισλαμικά ρεύματα σκέψης*, Εταιρεία αξιοποίησης και διαχείρισης περιουσίας Πανεπιστημίου Μακεδονίας, εκδ. Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2016.

(Αγγ. Ζιάκα)

[2199] Η ερμηνεία της Καινής Διαθήκης στον 21^ο αιώνα

Στο μάθημα θα παρουσιαστούν οι νέες τάσεις στην ερμηνεία των διαφόρων βιβλίων της Καινής Διαθήκης αλλά θα επιχειρηθεί επίσης σύγκριση και κριτική αποτίμηση εκείνων που ακολουθούνταν στο παρελθόν. Οι φοιτητές θα ενημερωθούν για τους τρόπους έρευνας και εργασίας με τα βιβλικά κείμενα με ειδικό επιστημονικό ψηφιακό λογισμικό αλλά και με ελεύθερη αναζήτηση σε σχετικές ιστοσελίδες. Ειδικότερα θα αναλυθούν διηγήσεις από τα ευαγγέλια, τις παύλειες επιστολές και την προς Εβραίους, ενώ θα συζητηθεί και το ζήτημα της έρευνας του ιστορικού Ιησού κατά τα τελευταία χρόνια.

Σύγγραμμα:

Μ. Γκουτζιούδης, *Βιβλικά Μελετήματα*, εκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2018.

(Μ. Γκουτζιούδης)

[7777] Νέα Εβραϊκή Γλώσσα Α1.1

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το χειρόγραφο εβραϊκό σύστημα γραφής (ημιεπισεσυρμένη).

Αναλυτικότερα:

- α) Γίνεται μία εκτενής εισαγωγή στις σημαντικές γλώσσες καθώς και μία διαχρονική και συγχρονική παρουσίαση της εβραϊκής γλώσσας.
- β) Εξετάζονται λεπτομερώς οι μορφο-συντακτικές ιδιαιτερότητες των σημαντικών γλωσσών σε μία αντιπαραθετική προσέγγιση με τις ινδοευρωπαϊκές γλώσσες και δη με την ελληνική.
- γ) Κατά το πρώτο εξάμηνο σπουδών οι φοιτητές κατακτούν το χειρόγραφο αλφάβητο.
- δ) Γίνεται αναφορά στους αριθμούς, τα γένη και τις καταστάσεις του ονόματος και οι φοιτητές ξεκινούν να δομούν ήδη από το πρώτο μάθημα απλές προτάσεις.
- ε) Παρουσιάζεται το ρηματικό σύστημα της εβραϊκής γλώσσας (συζυγίες, υποκατηγορίες, γραμματικοί χρόνοι κ.τ.λ.) και η διδασκαλία επικεντρώνεται στον παροντικό χρόνο.
- στ) Επίσης, μελετώνται τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά επίθετα (1-10).

Σύγγραμμα:

Δ. Δόκος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Χ. Παπαδοπούλου)

[7779] Νέα Εβραϊκή Γλώσσα Α2.1

Στο πλαίσιο του μαθήματος Νέα Εβραϊκή Γλώσσα Α.2 παρουσιάζονται τα εξής μορφο-συντακτικά φαινόμενα:

α) Οι σύνθετες ρηματικές προτάσεις και ο μεταφερόμενος / πλάγιος λόγος.

β) Η δήλωση της ύπαρξης και της κτήσης.

γ) Ο παρελθοντικός χρόνος στις πέντε χρηστικές συζυγίες της εβραϊκής γλώσσας και στις κυριότερες υποκατηγορίες αυτών.

δ) Τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα (100-1000) και οι αριθμητικές πράξεις.

ε) Τα σύνθετα ουσιαστικά (תַּיִדִּימָה) και οι καταστάσεις του ονόματος (status absolutus, status constructus).

Οι φοιτητές είναι πλέον σε θέση να παράγουν γραπτά κείμενα (κυρίως περιγραφικά κείμενα και μικρές αγγελίες). Επικεντρωνόμαστε επίσης στην παραγωγή προφορικού λόγου σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας (π.χ. «Πρώτη μέρα στο πανεπιστήμιο», «Ενοικίαση διαμερίσματος», «Στο ταχυδρομείο» κ.τ.λ.).

Σύγγραμμα:

Δ. Δόικος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Χ. Παπαδοπούλου)

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ**

[2205] Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης και οι «ὕπὲρ τῶν ἱερῶς ἠσυχάζοντων» λόγοι του

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται το ιστορικό πλαίσιο, ο βίος και το έργο του Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά και αναλύονται οι "ὕπὲρ τῶν ἱερῶς ἠσυχάζοντων" λόγοι του.

Σύγγραμμα:

Γρηγορίου του Παλαμά, Συγγράμματα, τ.Α', επιμ. Π. Κ. Χρήστου, εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 2010.

(Μητρ. Ανδρέας Νανάκης)

[1111] Η θεολογία του αγίου Κυπριανού Καρχηδόνας

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη διαφόρων πτυχών της θεολογίας του αγίου Κυπριανού επισκόπου Καρχηδόνας.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την προσωπικότητα, το έργο και τη διδασκαλία του αγίου Κυπριανού Καρχηδόνας.

Σύγγραμμα:

Φ. Σ. Ιωαννίδης, *Κυπριανός Καρχηδόνας, De Lapsis – Οι πεπτωκότες, Εισαγωγή – Κείμενο – Μετάφραση – Σχόλια*, εκδ. Ostracon Publishing, Θεσσαλονίκη 2018.

(Φ. Ιωαννίδης)

[2209] Η θεολογία του αγίου Αμβροσίου Μεδιολάνων

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη διαφόρων πτυχών της θεολογίας του αγίου Αμβροσίου επισκόπου Μεδιολάνων.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την προσωπικότητα, το έργο και τη διδασκαλία του αγίου Αμβροσίου Μεδιολάνων.

Σύγγραμμα:

Φ. Σ. Ιωαννίδης, *Αμβρόσιος Μεδιολάνων, De Paenitentia - Περι Μετανοίας, Εισαγωγή - Κείμενο - Μετάφραση - Σχόλια*, έκδ. Otracou Publishing, Θεσσαλονίκη 2018

(Φ. Ιωαννίδης)

[2059] Η ερμηνεία της παράδοσης στην εκκλησία των Αγίων

Στο μάθημα αυτό αναλύονται οι βασικές ερμηνευτικές αρχές που συναντώνται στην ασκητική παράδοση και αφορούν την πρόσληψη και την ερμηνεία των κειμένων Αγίας Γραφής. Η μεθοδολογία προσέγγισης και ανάλυσης των ασκητικών κειμένων προϋποθέτει τη γνώση και την εξοικείωση των φοιτητών με την Ορθόδοξη ασκητική παράδοση και γραμματεία από τον 4^ο αιώνα έως σήμερα.

Σύγγραμμα:

Χρ. Αραμπατζής, *Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας*, Εκδόσεις Otracou, Θεσσαλονίκη 2014.

(Χρ. Αραμπατζής)

[1795] Οι Νεομάρτυρες της Θεσσαλονίκης. Πρόσωπα και κείμενα, τυπολογία και θεολογία

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις γραμματολογικές και ιστορικές παραμέτρους καθώς και με τις πρακτικές (εορτολογικές) πτυχές του φαινομένου των νεομαρτύρων στα όρια μιας τοπικής Εκκλησίας.

Σύγγραμμα:

Π. Β. Πάσχος, *Εν Ασκήσει και μαρτυρίω. Ανέκδοτα Φιλοκαλικά και Κολλυβαδικά υμναγιολογικά κείμενα για τον Μοναχισμό, τους Νεομάρτυρες και την Παράδοση, των αγίων Νικοδήμου Αγιορείτου και Αθανασίου Παρίου*, έκδ. Αρμός, Αθήνα 1996.

(Παν. Υφαντής)

[2065] Η μέριμνα του Οικουμενικού Πατριαρχείου για τη σχολική παιδεία (15^{ος} - 19^{ος} αι.)

Διερευνώνται βάσει των σχετικών πατριαρχικών και συνοδικών εγγράφων οι προσπάθειες του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την ενίσχυση της σχολικής παιδείας κατά την Οθωμανική περίοδο. Μελετώνται ζητήματα που αναφέρονται στην ίδρυση και οργάνωση των ελληνικών σχολείων, το σκοπό της λειτουργίας τους, την εξασφάλιση των απαραίτητων οικονομικών πόρων τους, τους δασκάλους και το πρόγραμμα των μαθημάτων τους.

Στόχος του μαθήματος είναι να διερευνήσουν οι φοιτητές μέσω των πηγών τις ενέργειες του Οικουμενικού Πατριαρχείου για τη στήριξη, οργάνωση και προώθηση της ελληνικής παιδείας κατά την υπό εξέταση περίοδο.

Σύγγραμμα:

Διον. Βαλαής, *Εκκλησία και σχολική παιδεία επί τη βάσει πατριαρχικών και συνοδικών εγγράφων της περιόδου 1593-1821*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2018.

(Διον. Βαλαής)

[2146] Οι άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος και η κληρονομιά τους στον κόσμο των Σλάβων

Στο μάθημα παρουσιάζεται διαχρονικά η κληρονομιά των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου στον κόσμο των Σλάβων. Αναλυτικότερα παρουσιάζονται: α) οι διάφορες πτυχές του πλούσιου και πολυποίκιλου έργου τους. β) η επίδραση που άσκησε στη διαμόρφωση της ταυτότητας όλων των Σλάβων μέχρι σήμερα. και γ) η ανάμνηση του προσώπου και του έργου τους στον σλαβικό κόσμο.

Σύγγραμμα:

Η. Ευαγγέλου, *Σλαβική Ορθοδοξία. Από τον Κύριλλο και τον Μεθόδιο στους ησυχαστές (9^{ος}-15^{ος} αι.)*, εκδ. Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015.

(Ηλ. Ευαγγέλου)

[2066] Ο μοναχισμός στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο: Ιστορία και εξέλιξη

Στο μάθημα παρουσιάζεται η ιστορία και εξέλιξη του μοναχισμού στον παραδοσιακά ορθόδοξο σλαβικό κόσμο (Ρωσία, Βουλγαρία, Σερβία) από τον 9ο αιώνα, οπότε ξεκίνησε ο εκχριστιανισμός του και ήρθε σε επαφή με τον μοναχισμό και μέχρι τις ημέρες μας. Ειδικότερα παρουσιάζεται: α) η γνωριμία των Σλάβων με τον μοναχισμό την πρώτη περίοδο μετά τον εκχριστιανισμό τους και αναλύεται η πορεία διάδοσης και καθιέρωσής του. β) η ζωή και η δράση των κυριότερων εκπροσώπων του μοναχισμού στη Ρωσία, τη Βουλγαρία και τη Σερβία και τα μοναστικά κέντρα με τα οποία συνέδεσαν τη δράση τους. γ) τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της μοναχικής παράδοσης όπως εξελίχθηκε στις παραπάνω χώρες αποτυπώνοντας την ιδιοπροσωπία του κάθε λαού. Και δ) τη ιδιαίτερη συμβολή του μοναχισμού στην πνευματική και πολιτισμική ταυτότητα του κάθε λαού ξεχωριστά.

Σύγγραμμα:

Η. Ευαγγέλου, *Ο ησυχασμός στον κόσμο των νοτίων Σλάβων τον 14ο αιώνα. Επιδράσεις στον πνευματικό, εκκλησιαστικό και πολιτικό τους βίο*, εκδόσεις Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2010.

(Η. Ευαγγέλου - Αθ. Αθανασιάδης)

[2206] Εισαγωγή στην Χριστιανική Τέχνη της Δύσης: 14ος- 16ος αιώνας

Η Πρώιμη Ιταλική Αναγέννηση (14ος-15ος αιώνας) εκπροσωπείται από τον Giotto και τον Simone Martini. Η νέα ανθρωποκεντρική αντίληψη της φύσης και της Ιστορίας και η μελέτη της αρχαιότητας εντοπίζονται στα έργα των καλλιτεχνών Donatello, Masaccio, Brunellesci, Beato Angelico, Leon Battista Alberti, Filippo Lippi, Piero della Francesca, Sandro Botticelli, Andrea Mantegna, Antonello da Messina. Οι βενετοί καλλιτέχνες που ακολούθησαν την πρώιμη Αναγέννηση είναι οι Giovanni Bellini και Vittore Carpaccio.

Η Κλασική Αναγέννηση (15ος -16ος αιώνας) εκπροσωπείται από τους καλλιτέχνες Michelangelo, Leonardo da Vinci, Raffaello που εργάστηκαν στη Φλωρεντία και στη Ρώμη, με τη φροντίδα των μεγάλων Μαικήνων. Ενδεικτική είναι η Νεοπλατωνική φιλοσοφία του περιβάλλοντος

των Μεδίκων και η επίδρασή της στην τέχνη. Ως εκπρόσωποι της σχολής της Βενετίας αναφέρονται οι καλλιτέχνες Giorgione και Tiziano.

Εξετάζονται τα ρεύματα της Χριστιανικής τέχνης και οι σημαντικότεροι καλλιτέχνες της Αναγέννησης, τα ιστορικά πολιτικά, θεολογικά και κοινωνικά θέματα που διαμόρφωσαν την εξέλιξη των καλών τεχνών και ερευνώνται τα αίτια του καλλιτεχνικού φαινομένου.

Σκοπός του μαθήματος είναι η ολοκλήρωση και ο εμπλουτισμός των σπουδών των φοιτητών με τη γνώση της Χριστιανικής τέχνης που συνόδευσε, με αμοιβαίες επιδράσεις, τη λογοτεχνία και τη Θεολογία της Δύσης. Παράλληλα επιχειρείται μια προσέγγιση γενικότερων θεμάτων της τέχνης, της αισθητικής, της ορολογίας και των θεωριών της.

Σύγγραμμα:

Άλκης Χαραλαμπίδης, *Η Ιταλική Αναγέννηση. Αρχιτεκτονική - Γλυπτική - Ζωγραφική*, έκδ. University Studio press, Θεσσαλονίκη 2014.

(Γλ. Χατζούλη)

[2167] Άγιον Όρος: Ιερές μονές, αρχιτεκτονική, μνημειακή ζωγραφική, ιερά κειμήλια

Εξετάζεται η ιστορία, η τέχνη και η προσφορά του πολυκόμαντου αθωνικού βίου από τον 10ο αιώνα όταν ο κύριος ιδρυτής του κοινοβιακού μοναχισμού ο όσιος Αθανάσιος θεμελίωσε το 963 μ.Χ. την περίφημη μονή της Λαύρας μέχρι σήμερα. Υποδεικνύεται η σπουδαιότητα του Αγίου Όρους και η σημασία του για το Έθνος και την Εκκλησία.

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναλυθεί η πλούσια παρακαταθήκη της βυζαντινής τέχνης, όπως εκφράζεται με την αγιορειτική αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική και τη μικροτεχνία. Τα τρία προαναφερόμενα είδη αντιπροσωπεύονται από ένα πλήθος έργων, που φέρουν τη σφραγίδα της βυζαντινής τεχνοτροπίας και υποδεικνύουν την υψηλή ποιότητά τους. Οι εικόνες, τα εικονογραφημένα χειρόγραφα, τα έργα κεντητικής, τα σκεύη αργυροχοΐας κλπ. περιλαμβάνονται στα καλλιτεχνήματα της θρησκευτικής πνευματικότητας. Τα όρια της καλλιτεχνικής δημιουργίας συνιστούν κοινή πνευματική περιουσία και παρακαταθήκη. Τα κειμήλια εκτός της αναγνωρισμένης καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας περιλαμβάνονται στα δημιουργήματα πίστεως και αναθήματα ευσεβείας αυτοκρατόρων, ηγεμόνων, κληρικών και λαϊκών, προσφορά στον Θεό. Όλα υποδεικνύουν το μεγαλείο του μεσαιωνικού Ελληνισμού που διαφύλαξε η μέχρι σήμερα αδιάκοπη φροντίδα των αγιορειτών πατέρων.

Σύγγραμμα:

Το Άγιον Όρος. Τα μοναστήρια και οι θησαυροί τους, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 1984.

(Γλ. Χατζούλη)

**Εισαγωγή στην τέχνη της Αγιογραφίας
Σεμιναριακό μάθημα Εργαστηρίου Αγιογραφίας, Εκκλησιαστικής
Μικροτεχνίας και Συντήρησης Έργων Τέχνης (Ε.Α.Ε.Μ.Σ.Ε.Τ.)**

Εξετάζεται το βυζαντινό ιδίωμα στην αγιογράφιση των ναών και γίνεται μια πρώτη γνωριμία με την Ορθόδοξη εικονογραφία. Εφαρμόζεται το ζωγραφικό σύστημα διδασκαλίας που βασίζεται στην προσπάθεια να εμπνεύσει στους φοιτητές την αγάπη για την Ορθόδοξη πνευματικότητα. Ο φοιτητής γίνεται εκφραστής του λειτουργικού και θεολογικού υπόβαθρου της Βυζαντινής τέχνης.

Σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές τις απαραίτητες καλλιτεχνικές και θεολογικές γνώσεις, που θα τους βοηθήσουν να γνωρίσουν καλλιτεχνικά την περίοδο της βυζαντινής και μεταβυζαντινής τέχνης.

(Γλ. Χατζούλη)

[1504] Ρωσική πνευματικότητα

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάδειξη της πνευματικότητας των ανατολικοσλαβικών κοινωνιών, όπως αποτυπώθηκε και συνεχίζει να εξελίσσεται στις ποικίλες διασταυρώσεις της θεολογίας τους με την ιστορία και τον πνευματικό και υλικό πολιτισμό. Αναλύονται οι εξής θεματικές ενότητες: Χαρακτηριστικά της ρωσικής πνευματικότητας. Μορφές πνευματικότητας (μοναχισμός, σαλότητα, αένναξη ξηνητεία). Ακραίες μορφές ασκητισμού. Η «ποιητική» της απόκλισης στις σέκτες και το σχίσμα των παλαιοπίστων. Η επίδραση του γερμανικού μυστικισμού στη ρωσική πνευματικότητα. Η πνευματικότητα στη ρωσική φιλοσοφία (Μπερντιάγιεφ, Μπουλγκάκοφ, Φλορένσκο) και λογοτεχνία (Γκόγκολ, Ντοστογιέφσκυ, Τολστόι). Λαϊκή πνευματικότητα: οι τροβαδούροι της πίστης, το μαγεμένο παραμύθι, το λούμποκ, το κουτί, η μπάμπουσκα. Κοινωνικο-εκκλησιαστικές ρίζες του ρωσικού μηδενισμού και αναρχισμού. Η Οκτωβριανή Επανάσταση. Homo sovieticus. Το όνομα του Πατρός: κλείδα κατανόησης. Σκοπός του μαθήματος είναι η διεπιστημονική

προσέγγιση του ρωσικού θρησκευτικού φαινομένου στις αλληλεπιδράσεις του με τον εγχώριο και παγκόσμιο πολιτισμό.

Σύγγραμμα:

Γιάννα Κατσόβοκα-Μαλιγκούδη, *Η αυτοκρατορική Ρωσία (1613-1917)*, εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 2008.

(Ελ. Οικονόμου)

[1991] Προσφυγικοί πληθυσμοί στις μητροπόλεις της ελληνικής επικράτειας

Αντικείμενο εξέτασης του μαθήματος αποτελεί η εγκατάσταση των προσφύγων στην ελληνική επικράτεια μετά τη Μικρασιατική καταστροφή και η αρωγή της Εκκλησίας στην αποκατάστασή τους.

Σύγγραμμα:

Μητρ. Ανδρέας Νανάκης, *Μικρά Ασία. Προσφυγικά ατελείτητα*, εκδ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2012.

(Αντ. Κυριατζή)

[2211] Θρησκεία και Πολιτική στα Βαλκάνια του 20ου αιώνα: το παράδειγμα της Γιουγκοσλαβίας (1918-1990)

Η ίδρυση του Βασιλείου της Γιουγκοσλαβίας των Σέρβων Κροατών και Σλοβένων το 1918 σηματοδότησε μια νέα εποχή για τους Νοτιοσλάβους. Η πρώτη αυτή απόπειρα συμβίωσης των λαών αυτών, ως μία πολιτική οντότητα, συμπεριέλαβε στους κόλπους της τρεις θρησκείες οι οποίες συνέπλευσαν με το πολιτικό καθεστώς το οποίο μετεξελίχθηκε στη βάση των γεγονότων του Β' Παγκοσμίου πολέμου και του ευρύτερου συνασπισμού της Ομόσπονδης Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας (1944). Στο μάθημα αυτό διερευνώνται οι πολιτικές και θρησκευτικές συνθήκες κάτω από τις οποίες συμπορεύθηκαν οι θρησκείες με το πολιτικό καθεστώς έως τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας το 1990.

Σύγγραμμα:

Αθ. Αθανασιάδης, *Ο εμφύλιος πόλεμος στη Γιουγκοσλαβία (1990-1995). Πτυχές της ιστορικής και θρησκευτικής του διάστασης*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2008.

(Αθ. Αθανασιάδης)

[2220] Παιδεία και μορφωτικό ιδεώδες στην πατερική παράδοση

Το μάθημα εξετάζει την παιδαγωγία των πατέρων, την επικαιρότητα και διαχρονικότητα των παιδαγωγικών τους αρχών και αξιών, καθώς και των μορφωτικών τους αντιλήψεων και πρακτικών. Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τη διάκριση μεταξύ ανθρωπίνης-ανθρωπιστικής και θεανθρώπινης παιδείας, όπως παρουσιάζεται στην εμπειρία και γραμματεία των πατέρων της Εκκλησίας.

Σύγγραμμα:

Θ. Α. Χουβαρδά, *Το Εκκλησιαστικό Λύκειο Κιλκίς. Μια διαπολιτισμική πρωτοβουλία με οικουμενικές διαστάσεις*, εκδ. Μπαρμπούνάκη, Θεσσαλονίκη 2019.

(Θ. Χουβαρδά)

Άσκηση στο υποχρεωτικό μάθημα Γ' εξαμήνου (303) «Εισαγωγή στη Χριστιανική Γραμματεία και Αγιολογία» του κ. Υφαντή

(Θ. Χουβαρδά)

[2219] Οικουμενικοί Πατριάρχες των πρώτων αιώνων μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης

Θα εξεταστούν α) ο ρόλος και η προσφορά των Πατριαρχών του Γένους (από τον πρώτο Πατριάρχη μετά την Άλωση Γεννάδιο Σχολάριο μέχρι τα τέλη του 17^{ου} αιώνα), β) οι μετακινήσεις της έδρας του Οικουμενικού Πατριαρχείου έως την εγκατάστασή του στο Φανάρι, γ) οι αιτίες των αλλαξοπατριαρχιών, δ) οι διακυμάνσεις των σχέσεων με την Πύλη και τον σουλτάνο, ε) η επικοινωνία ή οι ανταγωνισμοί με τις άλλες χριστιανικές ομολογίες της Δύσης, στ) οι επαφές με τις Ορθόδοξες Εκκλησίες (τα υπόλοιπα πρεσβυγενή Πατριαρχεία, το σερβικό του Ιπεκίου και το νεοπαγές της Μόσχας, κ.α.)

Σύγγραμμα:

Steven Runciman (Στήβεν Ράνσιμαν), *Η Μεγάλη Εκκλησία εν αιχμαλωσία: Το Πατριαρχείο της Κωνσταντινουπόλεως λίγο πριν από την Άλωση*

της Πόλης μέχρι και την Επανάσταση του 1821, μετάφραση Πολυξένη Αντωνοπούλου, Αθήνα: Εκδόσεις Γκοβόστη, 2010.

Φάκελος Σημειώσεων

(Αθ. Τζιερτζής)

Προπτυχιακό σεμινάριο:

Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της α' χιλιετίας

(Αθ. Τζιερτζής)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

[2158] Δυνάμεις της ψυχής και προσβολές του πονηρού

Σύγγραμμα:

Λάμπρος Σιάσος, *Κι αν το πραγματικό δεν είναι αληθές*; εκδ. Αρμός, Αθήνα 2002.

(Λ. Σιάσος)

[1774] Θεολογία και κινηματογράφος. Κραταιά ως θάνατος αγάπης. Ιερότητα και ερωτικότητα με ιδιαίτερη έμφαση στην ορθόδοξη παράδοση

Σύγγραμμα:

Χρ. Σταμούλης, *Έρωτας και σεξουαλικότητα*, εκδ. Γ. Χατζηϊακώβου, Αθήνα 2014.

(Χρ. Σταμούλης)

[2124] Ορθοδοξία και Προτεσταντισμός (17ος αι.)

Σύγγραμμα:

Ιωάννης Κουρεμπελής, *Τίποτα ενάντια στη συνείδηση: Ο Μητροφάνης Κριτόπουλος σε θεολογικό διάλογο και η δογματική σημασία της Ομολογίας του*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

(Ι. Κουρεμπελής)

[2125] Ο θεολογικός προβληματισμός κατά την Ιουστινιάνεια περίοδο (6ος αι.) και νεότερη έρευνα

Σύγγραμμα:

Ιωάννης Κουρεμπελής, *Νεοχαλκηδονισμός: Δογματικός τρόπος διαίρεσης ή τόπος οικουμενικής συνόραξης*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

(Ι. Κουρεμπελής)

[2127] Οικουμενικές Προσωπογραφίες του 20ού αιώνα

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η επιστημονική σπουδή και γνωριμία με το έργο και το όραμα μεγάλων προσωπικοτήτων της Οικουμενικής Κίνησης του 20^{ου} αιώνα, η συμβολή των οποίων εξακολουθεί να σφραγίζει την πορεία και εξέλιξη της μέχρι σήμερα.

Συγγράμματα:

1. Στ. Τσομπανίδης, *Οικουμενικά Πορτρέτα. Εκκλησιολογικές και κοινωνικοηθικές προσεγγίσεις*, Εκδόσεις Ostracon, Θεσσαλονίκη 2018,
2. Στ. Τσομπανίδης, *Εκκλησία και Εκκλησίες. Η θέση των άλλων χριστιανικών Εκκλησιών στην εκκλησιολογική αυτοσυνειδησία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στα πλαίσια του οικουμενικού διαλόγου*, Εκδ. Αρμός, Αθήνα 2013.

(Στ. Τσομπανίδης)

[2164] Η Εκκλησία στον 21^ο αιώνα. Οικουμενικές και Κανονικές προσεγγίσεις

Συγγράμματα:

1. Ν. Μαγγιώρος, *Το περιουσιακό δίκαιο της Καθολικής Εκκλησίας, (De bonis Ecclesiae temporalibus.) Το πέμπτο βιβλίο του Κώδικα Κανονικού Δικαίου, Εισαγωγή - Μετάφραση - Ερμηνευτικά σχόλια, έκδοση αναθεωρημένη, Θεσσαλονίκη, 2017.*
2. Στυλιανός Τσομπανίδης, *Η εκκλησιολογική πρόκληση μετά την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθόδοξης Εκκλησίας*, εκδ. Ostracon, Θεσσαλονίκη 2018.

(Στ. Τσομπανίδης - Ν. Μαγγιώρος)

**Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

[2222] Οι Καππαδόκες Πατέρες, ο Ιερός Χρυσόστομος και η ρητορική τέχνη

Εξετάζεται η δημιουργική συνάντηση των Καππαδοκών Πατέρων και του ιεροῦ Χρυσόστομου με τα παραγγέλματα των ρητόρων για τη γλώσσα και το ὄφος των κειμένων της υψηλῆς Λογοτεχνίας. Οι Μεγάλοι Διδάσκαλοι της Εκκλησίας υιοθέτησαν στον γραπτό λόγο τη μίμηση της αττικής διαλέκτου (υψηλή γλώσσα) και τα ρητορικά σχήματα των εγκωμιαστικῶν ρητορικῶν λόγων (Ισοκράτη, Β' Σοφιστικῆς). Η Ελληνιστικὴ Κοινὴ (χαμηλὴ γλώσσα) των ιερῶν κειμένων των Χριστιανῶν ἦταν ἀπαραδέκτη για τους ισχυροὺς διανοούμενους του 4^{ου} αἰῶνα και ἀνάξια για να εκφράσει υψηλές ἀλήθειες. Η γλωσσικὴ πολιτικὴ των Πατέρων ἀπέβλεπε στην πρόσληψη του Ευαγγελίου ἀπὸ τους ισχυροὺς της εποχῆς ρήτορες και τους μαθητῆς τους, ὥστε να μεταδοθεῖ ευρύτερα η χριστιανικὴ πίστη και να ἀποφευχθεῖ η περιθωριοποίησή της.

Συγγράμματα:

1. Δήμητρα Α. Κούκουρα, *Η Ρητορικὴ και η Εκκλησιαστικὴ Ρητορικὴ*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2011.
2. Δήμητρα Κούκουρα, *Η γλώσσα της Εκκλησίας-Διαχρονικὴ και συγχρονικὴ προσέγγιση*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.

(Δ. Κούκουρα)

[2187] Εισαγωγή στις Λειτουργικὲς τέχνες

Το εν λόγω μάθημα εξετάζει την λειτουργικὴ διάσταση (ιστορικὴ – θεολογικὴ, πολιτιστικὴ) των τεχνῶν της Εκκλησίας. Συγκεκριμένα, ερευνά τη λειτουργικὴ χρῆση του ὕμνου και τη σχέση του με το μέλος, τη λειτουργικὴ, ἐπίσης, χρῆση και το συμβολισμό της εικόνας, καθὼς και την εξέλιξη και το συμβολισμό των λειτουργικῶν σκευῶν και των ἀμφίων. Μελετᾶ ἀκόμη τον ιερό Ναό ὡς χῶρο της θείας Λατρείας και τόπο συνάξεως του λαοῦ, την σε σχέση με τη λειτουργικὴ πράξη διαμόρφωσή του, τον εσωτερικὸ ἐξοπλισμὸ σε στασίδια και ἀμφια, το εικονογραφικὸ πρόγραμμα και τον φωτισμὸ. Βαθύτερος σκοπὸς και στόχος του μαθήματος

είναι να αναδείξει την λειτουργική θεολογία μέσα από τον κειμενικό και λειτουργικό πλούτο της Εκκλησίας.

Συγγράμματα:

1. π. Κωνσταντίνος Κουκόπουλος, *Το χρώμα των αμφίων στη λειτουργική μας παράδοση*, εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Παναγιώτης Ι. Σκαλτοής, *Λειτουργικές Μελέτες Ι*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2007.

(Π. Σκαλτοής)

[2042] Θεία Λατρεία και Οικολογία

Το εν λόγω μάθημα ερευνά τα οικολογικά στοιχεία που μαρτυρούνται στο Εορτολόγιο, το Ευχολόγιο και την Ύμνολογία. Η Ύνδικτος είναι εορτή της οικολογίας και θεολογικά αναδεικνύει την εν Χριστώ ανακεφαλαίωση του κόσμου. Στο Ευχολόγιο επίσης υπάρχουν ευχές για τον κόσμο, τη σοπρά, τους καιρούς και τους καρπούς. Η Θεία Λειτουργία προβάλλει τον κόσμο και τη δημιουργία ως έργο της αγάπης του Θεού. Στην Ύμνογραφία επίσης υπάρχει έντονο οικολογικό ενδιαφέρον.

Συγγράμματα:

1. Παναγιώτης Ι. Σκαλτοής, "*Εις καιρούς και ενιαυτούς*". *Η Ύνδικτος ως απαρχή ενιαύσιος και εορτή της οικολογίας*, εκδ. Δέσποινα Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2015.
2. *Γηθόσνον Σέβασμα: Αντίδωρον τιμής και μνήμης εις τον μακαριστόν Καθηγητήν της Λειτουργικής Ιωάννην Μ. Φουντούλην*, τ. Α', εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2013.

(Π. Σκαλτοής)

[2164] Η Εκκλησία στον 21^ο αιώνα. Οικουμενικές και Κανονικές προσεγγίσεις.

Συγγράμματα:

1. Ν. Μαγγιώρος, *Το περιουσιακό δίκαιο της Καθολικής Εκκλησίας, (De bonis Ecclesiae temporalibus.) Το πέμπτο βιβλίο του Κώδικα Κανονικού Δικαίου*, Εισαγωγή - Μετάφραση - Ερμηνευτικά σχόλια, έκδοση αναθεωρημένη, Θεσσαλονίκη, 2017.
2. Στ. Τσομπανίδης, *Εκκλησία και Εκκλησίες. Η θέση των άλλων χριστιανικών Εκκλησιών στην εκκλησιολογική αυτοσυνειδησία της Ορθό-*

δοξης Εκκλησίας στα πλαίσια του οικουμενικού διαλόγου, Εκδ. Αρμός, Αθήνα 2013.

(Ν. Μαγγιώρος - Στ. Τσομπανίδης)

[1187] Πηγές και θεσμοί του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου

Χρονολογική και συστηματική παρουσίαση των πηγών του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου. Μελέτη της γένεσης και της εξελικτικής πορείας των πηγών και των θεσμών σε συνάρτηση με το θεσμικό και δικαϊκό πλαίσιο της Πολιτείας. Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στο Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο.

Συγγράμματα:

1. Νικόλαος Μαγγιώρος, *Ανακάθαρσις, Απόπειρες συνοδικής διενθέρτησης κανονικών ζητημάτων (1902-1926)*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.
2. π. Γρηγόριος Παπαθωμάς, *Κανονικά Έμμορφα*, εκδ. Επέκταση 2006.

(Ν. Μαγγιώρος)

[2119] Λατρευτική αγωγή στην παιδική και εφηβική ηλικία και Κατηχητικές διδακτικές δράσεις

Κάθε κατηχητική και χριστιανοπαιδαγωγική λειτουργία, η οποία στοχεύει στην κάλυψη αναγκών των μελών της εκκλησιαστικής κοινότητας, σχετίζεται με τη λατρευτική αγωγή των παιδιών και των εφήβων. Κατά τη διαπραγμάτευση της εν λόγω αγωγής αναφερόμαστε στη θέση των παιδιών και των εφήβων στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας, όπως αυτή καταγράφεται από την ιστορία της, στη θεολογική και χριστιανοπαιδαγωγική θεώρησή της, στο ρόλο της ενορίας, της οικογένειας και του σχολείου, στην πραγμάτωση της λατρευτικής αγωγής και, τέλος, στα προβλήματα και τις δυνατότητες υλοποίησής της.

Σύγγραμμα:

- I. Κογκούλης, *Το παιδί και ο έφηβος στη λατρευτική ζωή της ορθόδοξης Καθολικής Εκκλησίας*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2017.

(Μ. Ράντζου)

Ε. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

[2174] Σύγχρονες βιοηθικές αντιλήψεις και χριστιανική ανθρωπολογία

Το μάθημα πραγματεύεται τα βιοηθικά διλήμματα από τις σύγχρονες εξελίξεις στο χώρο των Επιστημών Υγείας. Παρουσιάζει τα βασικά στοιχεία της Χριστιανικής Ανθρωπολογίας με βάση τη βιβλικοπατερική παράδοση. Επισημαίνει τα ποιμαντικά προβλήματα που προκύπτουν κατά την εφαρμογή της βιοϊατρικής τεχνολογίας. Ειδικότερα εξετάζει τους ηθικούς προβληματισμούς που εκδηλώνονται στην αρχή της ζωής του ανθρώπου, κατά τη διάρκειά της και στο τέλος της.

Σύγγραμμα:

Παρασκευή Κιζιρίδου, *Το αίτημα της ίασης στη λαϊκή θρησκευτικότητα*, εκδόσεις Ροπή, Θεσσαλονίκη 2017.

(π. Βασίλειος Καλλιακμάνης)

[2218] Σύγχρονες τάσεις στην Ιεραποστολή

Σύγγραμμα: Αναστάσιος (Γιαννουλάτος) Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας, *Έως εσχάτου της γης. Ιστορικά Ιεραποστολικά Μελετήματα*, εκδ. Αποστολική Διακονία της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2009.

(Συνδιδασκαλία: π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Δ. Κούκουρα, Ν. Παπαγεωργίου, Π. Παναγιωτόπουλος)

[2140] Κοινωνία, Θρησκεία και Δίκαιο [Διατμηματικό Θεολογίας και Νομικής]

Το μάθημα διερευνά μέσα από μια διεπιστημονική προσέγγιση τον τρόπο με τον οποίο Κοινωνία, Θρησκεία και Δίκαιο αλληλοσχετίζονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους στον 21ο αιώνα. Πιο συγκεκριμένα εμβαθύνει στη μελέτη ζητημάτων, όπως ο ρόλος της θρησκείας στη δημόσια σφαίρα, η προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας σε οικουμενικό και περιφερειακό επίπεδο, η συζήτηση για την εκκοσμίκευση και την παρουσία των θρησκευτικών συμβόλων στο δημόσιο χώρο, ο θεσμικός ρόλος

του κράτους απέναντι στο θρησκευτικό φαινόμενο γενικά και ως προς τις επιμέρους θρησκευτικές κοινότητες, οι σχέσεις κράτους και θρησκευμάτων στην Ελλάδα και στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ειδική διεθνής, ευρωπαϊκή και ελληνική προστασία των θρησκευτικών μειονοτήτων, εγχώριες και διεθνείς πολιτικές για το θρησκευτικό πλουραλισμό και τη μετανάστευση, το οικονομικό και φορολογικό καθεστώς των θρησκευμάτων το νομικό καθεστώς προστασίας της θρησκευτικής τέχνης.

Συγγράμματα:

1. Ι. Πέτρου, *Θρησκεία και Κοινωνία. Κοινωνιολογική ανάλυση των σχέσεων θρησκείας και Κοινωνίας στη σύγχρονη πραγματικότητα*, εκδ. Μπαρμπουνάκη.
2. Κων. Παπαγεωργίου, *Εκκλησιαστικό Δίκαιο. Θεωρία και Νομολογία*, εκδ. Μπαρμπουνάκη.

(Νίκη Παπαγεωργίου – Κων/νος Παπαγεωργίου)

[2105] Φτώχεια και αφθονία στην καταναλωτική κοινωνία

Συγγράμματα:

1. Χρήστος Τσιρώνης, *Ο καταναλωτισμός στη σύγχρονη κοινωνική θεωρία. Τομές στο έργο του Z. BAUMAN*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013.
2. Κ. Ζέρβας, *Ηθική κατανάλωση*, Εύωνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη.

(Χρ. Τσιρώνης)

[2032] Ψηφιακή διατήρηση Πολιτιστικής Κληρονομιάς - Κατασκευή Ιστοσελίδων

Η προοπτική της διανυόμενης εποχής αναδεικνύει τον δυναμικό χώρο της Διατήρησης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως ένα πεδίο ιδιαίτερου επιστημονικού και τεχνολογικού ενδιαφέροντος με άμεσες και χρηστικές εφαρμογές. Αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί το πολύπτυχο ερευνητικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε παγκόσμιο.

Αντικείμενα του μαθήματος:

- A. Τεχνικές ψηφιακής ανάκτησης και διατήρησης έργων.
- B. Ψηφιακές συλλογές.

Γ. Ψηφιακά μουσεία.

Δ. Σχεδίαση και δημοσιοποίηση ιστοσελίδων.

Συγγράμματα:

1. Νικόλαος Μυρίδης, *Πλαίσιο της Πληροφορικής: Θεωρία και εφαρμογές*, 2018.
2. James Gleich, *Η Πληροφορία*, εκδ. Τραυλός 2011.
3. Νικόλαος Μυρίδης, *Εφαρμογές της Πληροφορικής στην Θεολογία και τον Πολιτισμό*. Θεσσαλονίκη 2018.
4. Νικόλαος Μυρίδης, *Ψηφιακή Επεξεργασία συλλογών Κειμένων*, εκδ. Τζιόλα, 2011.
5. Νικόλαος Μυρίδης, *Τουρκοκρατία και Τεχνολογία*, Αφοί Κυριακίδη εκδόσεις ΑΕ, 2016.

(Ν. Μυρίδης)

[2034] Ψηφιακός Κόσμος, Διαδίκτυο & Επεξεργασία Εικόνας (Photoshop)

[Α] Ο ψηφιακός κόσμος που αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες συνεχώς επεκτείνεται και ανδρώνεται. Από την άλλη υπάρχει ο κυρίαρχος φυσικός κόσμος. Στα πλαίσια του διδακτικού αυτού αντικειμένου εξετάζονται και παρουσιάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- Ποιο το περιεχόμενο του ψηφιακού κόσμου
- ποια τα αντικείμενα και εφαρμογές του
- νέες οπτικές του φυσικού κόσμου
- ποια η σχέση του ψηφιακού προς τον φυσικό κόσμο
- ποια η διαλειτουργικότητα και αλληλεπίδραση των δύο αυτών κόσμων κ.ά.

[Β] Εισαγωγή στον αχανή χώρο του κυβερνοχώρου και ανάλυση των παραμέτρων του Διαδικτύου. Κριτήρια και προϋποθέσεις βελτιστοποιημένης διαδρομής αναζήτησης πληροφορίας. Κριτική χρήση και σημασία της ψηφιακής εικόνας και του αντίστοιχου πεδίου επεξεργασίας εικόνας στην λειτουργικότητα του Διαδικτύου. Θέματα και στοιχεία επεξεργασίας εικόνας. Συσχέτιση και εφαρμογή των διαδικτυακών πληροφοριών και της άντλησης τους, όπως και της επεξεργασίας εικόνας, σε αντικείμενα θεολογικής έρευνας. Διεύρυνση της εστίασης σε θέματα επιστημονικής διερεύνησης και ενδιαφέροντος, καθώς και σε τεχνολογικές περιοχές και εφαρμογές.

Άσκηση: Εισαγωγή, παρουσίαση και ανάπτυξη εφαρμογών σε περιβάλλον PhotoShop.

Συγγράμματα:

1. Νικόλαος Ε. Μυρίδης, *Παρατηρησιακή Πληροφορία*, Θεσσαλονίκη 2013.
2. Νικόλαος Ε. Μυρίδης (Συλλογικό), *Τεχνολογία και Πληροφορική στο χώρο του Πολιτισμού*, εκδ. Παν/μίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2013.
3. Νικόλαος Παπαμάρκος, *Ψηφιακή επεξεργασία και ανάλυση εικόνας*, 2013.

(Ν. Μυρίδης)

[2200] Σύγχρονη επιστήμη και Ορθόδοξη θεολογία

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται οι σχέσεις της επιστημονικής σκέψης με τη θεολογία και οι θρησκευτικές διαστάσεις που φέρουν ορισμένες πλευρές των επιστημονικών προτάσεων (Ευφυής Σχεδιασμός, Βιοηθική κ.ά.). Αναδεικνύεται επίσης το σχετικά πρόσφατο ενδιαφέρον για το λόγο της Ορθόδοξης Χριστιανικής Παράδοσης αναφορικά με την επιστημονική θέαση του κόσμου, καθώς και οι νέες βάσεις που αποκτά ο διάλογος θεολογίας και επιστήμης, από φιλοσοφική, ηθική και ιστορική πλευρά.

Σύγγραμμα:

Πήτερ Χάρισον, *Η πτώση και η ανάδυση της επιστήμης*, εκδ. Ροπή.

(Π. Παναγιωτόπουλος)

ΕΛΛΗΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

[2217] Φορείς, εικονογραφία και τελετουργικές πρακτικές στη λατρεία της Ίσιδας/Σά(ε)ραπι κατά τη διάρκεια της ελληνορωμαϊκής εποχής

Οι ποικίλες πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, και εν γένει πολιτισμικές, μεταβολές, που συντελέστηκαν στον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου, ήδη από την εποχή διαμόρφωσης της Αυτοκρατορίας του Μ. Αλεξάνδρου (336 π.Χ. - 323 π.Χ.), ανέδειξαν την Ίσιδα σε πολυσήμαντη λατρευτική οντότητα των Ελληνιστικών-Ελληνορωμαϊκών Χρόνων (323 π.Χ. - 395 μ.Χ.), η φήμη της οποίας εξαπλώθηκε ραγδαία εκτός ορίων του παραδοσιακού αιγυπτιακού κόσμου. Το σύνθετο τελετουργικό πρακτικό προς τιμήν της θεάς, όπως αυτό οργανώθηκε από τις διάφορες ομάδες ιερέων (π.χ. *σύλλογοι*, *θίασοι*, *κοινά*), και ταυτόχρονα, μεταξύ άλλων, μέσα από την άρρηκτη σύνδεσή του με την πανάρχαια γνώση της μαγείας, τους κανόνες τυφλής υποταγής και το φαινόμενο της συλλογικής ευδαιμονίας-ευεργεσίας-σωτηρίας, αποδεικνύει ότι η Ίσιδα αποτελεί ένα πολύπτυχο *σημείο* αναφοράς, το οποίο (ανα)νοηματοδοτείται υπό τις κατάλληλες περιστάσεις (σχέση *σημαίνου-σημαινόμενου*). Ως εκ τούτου, καθίσταται εναργώς σαφές ότι η μελέτη της ισαϊκής λατρείας δεν δύναται να εξαντληθεί αποκλειστικά υπό το πρίσμα της ιστορικο-ερμηνευτικής προσέγγισης.

Συν τω χρόνω, απαιτείται η αξιοποίηση νεότερων γλωσσολογικών, κοινωνικών, ψυχολογικών και ανθρωπολογικών μοντέλων ανάλυσης, προκειμένου να κατανοηθούν βαθύτερα - έως και να (επαν)ερμηνευθούν - οι σχέσεις αλληλεπίδρασης ανάμεσα στα εκάστοτε ιστορικο-κοινωνικά υποκείμενα (άνθρωποι), το περιβάλλον δράσης αυτών (φυσικό και τεχνικό περιβάλλον), τα επιμέρους αντικείμενα πολιτισμικής σύνθεσης (αντικείμενα), καθώς και το ιδεολογικό φάσμα σωματικο-ψυχικής ανάπτυξης των προαναφερθέντων υποκειμένων. Ως εκ τούτου, λαμβάνονται υπόψιν, επί παραδείγματι, τα παρακάτω μοντέλα ανάλυσης-ερμηνείας διάφορων πτυχών του ανθρώπινου πολιτισμού: α) της *πολιτισμικής μετα-*

βολής (*cultural change*) με έμφαση στην Αρχαιολογία της Θρησκείας (π.χ. Renfrew 2003, Renfrew & Cooke 1979, Renfrew & Zubrow 1994, Renfrew & Bahn 1991, 2005), β) της *συνύφανσης* (*entangled*), όπως προκύπτει μέσα από την επονομαζόμενη αρχαιολογία «των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων» (π.χ. Hodder 1982, 1986, 2012, 2018), γ) της θεωρίας του γλωσσικού σημείου (σημαίνον/signifier/signifiant και σημαινόμενο / signified/signifié), όπως αυτή διερευνάται από τον Saussure κ.εξ. (αρχές του 20^{ου} αι.), δ) της κοινωνιογλωσσολογικής θεωρίας της *εθνογραφικής επικοινωνίας* (*ethnographical communication*) των Gumperz & Hymes ('60-'80) με έμφαση στη μελέτη των λεκτικών συστημάτων της θρησκείας, και ε) της *σημειωτικής του πολιτισμού* (*semiotics of culture*) (π.χ. Belting & Dunlap 2011), τοποθετώντας στο επίκεντρο την πολυεπίπεδη ερμηνευτική προέκταση μίας πραγματικής ή/και νοητής εικόνας («Ανθρωπολογία της Εικόνας»).

Σύγγραμμα:

Π. Παχής, *Η λατρεία της Ίσιδας και του Σάραπι. Από την τοπική στην οικουμενική κοινωνία.*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2010.

(Π. Παχής)

[1169] Προϊστορία του βιβλικού Ισραήλ

Το μάθημα εξετάζει την ιστορική διαδρομή και τα γεγονότα κατά την περίοδο του προϊστορικού Ισραήλ.

Σύγγραμμα:

Peter Niels Lemche, *Η προϊστορία του βιβλικού Ισραήλ*, εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη IKE, Θεσσαλονίκη 1997.

(Ι. Μούρτζιος)

[2050] Η μεταστροφή στο χριστιανισμό κατά τους πρώτους αιώνες: Από τον Απόστολο Παύλο στον ιερό Αυγουστίνο

Στο μάθημα παρουσιάζεται, με τη βοήθεια των κειμένων, ο τρόπος με τον οποίο περιγράφεται η εμπειρία της μεταστροφής στο χριστιανισμό κυρίως από τους ίδιους τους μεταστραφέντες. Αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις είναι η μεταστροφή του αποστόλου Παύλου, του ιερού Αυγουστίνου, του μεγάλου Αντωνίου, του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Παράλληλα, παρουσιάζονται και αυτοβιογραφικά κείμενα της εθνικής

γραμματείας, που αφορούν τη μεταστροφή στη φιλοσοφία, όπως η μεταστροφή του Μάρκου Αυρηλίου και του Δίωνα Χρυσσοστόμου.

Συγγράμματα:

1. Α. Κόλτσιου - Νικήτα, *Αυτομαρτυρίες μεταστροφής στη γραμματεία των πρώτων χριστιανικών αιώνων*, εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Δ. Κυρτάτας (επιμέλεια), *Όψις ενυπνίου. Η χρήση των ονείρων στην ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1993.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

[1409] Παλαιογραφία και κριτική κειμένων

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζεται ο τρόπος της χειρόγραφης παράδοσης των κειμένων της εθνικής και χριστιανικής γραμματείας μέχρι την ανακάλυψη της τυπογραφίας: υλικά γραφής, ιστορία και εξέλιξη της ελληνικής γραφής, μορφή βιβλίου, τρόποι χρονολόγησης των χειρογράφων, αυτόγραφα, παλιμψηστα χειρόγραφα, αντιγραφικά εργαστήρια, αντιγραφικά λάθη, κατάλογοι χειρογράφων, ψηφιοποίηση.

Στη δεύτερη ενότητα γίνεται άσκηση ανάγνωσης χειρογράφων με αντιπροσωπευτικά δείγματα γραφής (συντομογραφίες, σημειώματα, κλπ).

Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζεται η μεθοδολογία και οι βασικές αρχές μιας κριτικής έκδοσης.

Συγγράμματα:

1. E.D. Mioni, (μτφρ. Ν. Μ. Παναγιωτάκης), *Εισαγωγή στην ελληνική παλαιογραφία*, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1977.
2. L.D. Reynolds - N.G. Wilson, (μτφρ. Ν. Μ. Παναγιωτάκης), *Αντιγραφείς και φιλόλογοι. Το ιστορικό της παράδοσης των κλασικών κειμένων*, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα 1981.

(Α. Κόλτσιου-Νικήτα)

[2183] Θεολογικά θέματα από την Καινή Διαθήκη (Ιστορικός Ιησούς, Παύλεια Θεολογία)

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση θεολογικών θεμάτων από την Καινή Διαθήκη, που σχετίζονται με τον Ιησού Χριστό και την θεολογία του αποστόλου Παύλου. Ενδεικτικά θα εξεταστούν το ερώτημα για τον

ιστορικό Ιησού, η διδασκαλία του Ιησού, η Νέα Προοπτική της Θεολογίας του αποστόλου Παύλου και η θεολογία της δόξας του αποστόλου Παύλου.

Σύγγραμμα:

Χ. Ατματζίδης, *Θεολογία της Καινής Διαθήκης*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2019.

(Χ. Ατματζίδης)

[2184] Διαπολιτιστική θρησκευτική εκπαίδευση. Το παράδειγμα της Θράκης

Είναι δυνατόν να μικρύνουν οι αποστάσεις που έχουν δημιουργηθεί εξαιτίας μακραίωνων αφηγήσεων, μουσουλμανικών και χριστιανικών, αλλά και μη θρησκευόμενων, «μειονότητας» και «πλειονότητας», στην περιοχή της Θράκης; Μπορεί να γίνουν όλοι μέτοχοι μιας δημοκρατικής παιδείας χωρίς την εργαλειοποίηση και τον φόβο της διαφορετικής «θρησκείας», με σεβασμό απέναντι στον συνάνθρωπο και συνέργεια στον κοινό δημόσιο χώρο; Είναι ουτοπικό το μάθημα των Θρησκευτικών να καλλιεργεί πνεύμα πολιτισμού, συναλληλίας και συνάντησης με τον «θρησκευτικώς άλλον», τον Έλληνα πολίτη, για τη συνδιαμόρφωση ενός ειρηνικού πνεύματος κατανόησης και συνευθύνης για το παρόν και το μέλλον της κοινωνίας;

Στο μάθημα αυτό συζητούνται τα αποτελέσματα και οι προτάσεις που απορρέουν από την υλοποίηση ενός κατεξοχήν καινοτόμου για τα ελληνικά και ευρύτερα διεθνή εκπαιδευτικά δεδομένα Προγράμματος Επιμόρφωσης θεολόγων και ιεροδιδασκάλων της Θράκης σε θέματα θρησκευτικών, θρησκευτικής ετερότητας και διαπολιτισμικής θρησκευτικής αγωγής. Οι φοιτητές θα γίνουν μέτοχοι των εμπειριών, των απόψεων, των εκπαιδευτικών πρακτικών και των προτάσεων σχετικά με μια σύγχρονη διαπολιτισμική θρησκευτική εκπαίδευση. Παράλληλα θα γνωρίσουν τόσο την ελληνική όσο και τις ευρύτερες ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές για τη διδασκαλία του ΜτΘ στα σχολεία και την κατανόηση της ποικιλίας του θρησκευτικού φαινομένου καθώς και τη μελέτη του Ισλάμ στα Πανεπιστήμια.

Σύγγραμμα:

Αγγ. Ζιάκα, *Διαπολιτιστική Θρησκευτική Εκπαίδευση και Ισλαμικές Σπουδές*, εκδ. Μαιστρος, Αθήνα 2016.

(Αγγ. Ζιάκα)

[2014] Ζωομορφικές εκδοχές του κακού στην Καινή Διαθήκη

Σκοπός του μαθήματος είναι να φανερώσει άγνωστες πτυχές του ενδιαφέροντος των συγγραφέων των βιβλίων της Κ.Δ. ή το μέτρο των γνώσεων που αυτοί είχαν για τα ζώα που μοιράζονταν τον ίδιο κόσμο μαζί τους και να γίνει σύγκριση με τις πληροφορίες ορισμένων κειμένων του ελληνορωμαϊκού κόσμου (φυσικές ιστορίες). Ακόμη και αν τα είδη της βιοποικιλότητας απλώς διανθίζουν τις ευαγγελικές κυρίως διηγήσεις, έχει ιδιαίτερη σημασία να δούμε ποια από αυτά και γιατί επιλέγονται αλλά και σε ποιο βαθμό αξιοποιούνται σε σύνδεση με τους θρησκευτικούς στόχους του κάθε κειμένου της Κ.Δ. Στο μάθημα θα καταγραφεί από τους φοιτητές το σύνολο των ειδών της ζωικής ποικιλότητας που χρησιμοποιείται στην Κ.Δ. και στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ο τρόπος χρήσης των διαφόρων ειδών, είτε πρόκειται για οικόσιτα, είτε για άγρια ζώα. Το ενδιαφέρον του μαθήματος περιορίζεται μόνο στα πραγματικά ζώα και όχι στα μυθικά, έστω και αν τα δεύτερα είναι δυστυχώς δημοφιλέστερα στους χριστιανούς αναγνώστες των βιβλικών κειμένων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξεταστεί γιατί σχεδόν όλα τα ζώα, πλην δυο μόνο εξαιρέσεων (πρόβατο και περιστέρι) αντιμετωπίζονται από τους συγγραφείς των θρησκευτικών κειμένων του Ιουδαϊσμού αλλά και του χριστιανισμού συμβολικά ως εκφάνσεις του κακού στον κόσμο.

Σύγγραμμα:

Μ. Γκουτζιούδης, *Φύσις θηρίων. Η χρήση της ζωικής ποικιλότητας στην Καινή Διαθήκη*, εκδ. Μέθεξις, Θεσσαλονίκη 2013.

(Μ. Γκουτζιούδης)

[2169] Βιβλική εβραϊκή γλώσσα και πολιτισμός

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκμάθηση της γλώσσας του πρωτοτύπου κειμένου της Παλαιάς Διαθήκης. Λεξιλόγιο, Γραμματική, Συντακτικό. Γνωριμία με το πολιτιστικό περιβάλλον της εποχής.

Συγγράμματα:

1. Δ. Δόκος - Μ. Κωνσταντίνου, *Στοιχεία βιβλικής εβραϊκής γλώσσας, Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.
2. *BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA*, επιστημονική επιμέλεια: Κ. ELLIGER, W. RUDOLPH.

(Τ. Γαλάνης)

[2225] Βιβλική Αρχαιολογία

Στο μάθημα εξετάζονται οι αρχές, οι μέθοδοι και τα πορίσματα της Βιβλικής Αρχαιολογίας, ενός αυτόνομου κλάδου της Αρχαιολογικής έρευνας της Αρχαίας Εγγύς Ανατολής. Στόχος είναι η γνωριμία με τις κυριότερες αρχαιολογικές θέσεις βιβλικού ενδιαφέροντος στην γη των αρχαίων βασιλείων του Ισραήλ (Σαμάρεια, Συχέμ, Δαν κ.α.) και του Ιούδα (Ιερουσαλήμ, Αράδ, Λαχίς κ.α.), καθώς και η αξιολόγηση ανασκαφικών ευρημάτων ιστορικής και θρησκευτικής σημασίας, όπως ιερά, πύλες, θυσιαστήρια, θυμιατήρια, ανάγλυφα, επιγραφές, σφραγίδες, είδωλα κ.α. Τα παραπάνω συμβάλλουν ουσιαστικά στην κατανόηση των πληροφοριών της Π.Δ. για το θρησκευτικό κέντρο του βιβλικού Ισραήλ, τον Ναό του Σολομώντα, αλλά και το ευρύτερο ιστορικό και θρησκευτικό περιβάλλον του, όπως αυτό διαμορφώνεται από τα βασίλεια της Αιγύπτου, της Μεσοποταμίας, της Συρίας και της Μ. Ασίας κατά την 2η και την 1η π.Χ. χιλιετία.

Σύγγραμμα:

Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, *Πηγές της ιστορίας της Παλαιστίνης*.

(Τ. Γαλάνης)

[7778] Νέα Εβραϊκή Γλώσσα Α1.2

Κατά το δεύτερο εξάμηνο επικεντρωνόμαστε στην εκμάθηση του τυπογραφικού ή τετράγωνου αραμαϊκού συστήματος γραφής και οι φοιτητές κατακτούν τη δεξιότητα της ανάγνωσης κειμένων. Εξετάζουμε περισσότερες συζυγίες και υποκατηγορίες ρημάτων σε παροντικό χρόνο καθώς και τις απαραίτητες μορφές των ρημάτων. Οι φοιτητές δομούν πλέον σύνθετες ρηματικές προτάσεις. Επίσης, μελετώνται τα απόλυτα και τακτικά αριθμητικά επίθετα (11-100) και παρουσιάζεται η δήλωση της ώρας και της ηλικίας.

Σύγγραμμα:

Δ. Δόικος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Χ. Παπαδοπούλου)

[7780] Νέα Εβραϊκή Γλώσσα Α2.2

Στο πλαίσιο του μαθήματος «Νέα Εβραϊκή Γλώσσα- Α2.2» επικεντρωνόμαστε στη διδασκαλία των κάτωθι φαινομένων:

α) Οι δομές σύνθεσης των ονομάτων και οι καταστάσεις του ονόματος: *status absolutus*, *status constructus*.

β) Ο παρελθοντικός χρόνος στις πέντε πλέον χρηστικές συζυγίες της εβραϊκής γλώσσας και στις κυριότερες υποκατηγορίες.

γ) Τα απόλυτα αριθμητικά επίθετα και οι αριθμητικές πράξεις.

Οι φοιτητές μελετούν κείμενα μεγαλύτερης έκτασης, όπως βιογραφίες, άρθρα εφημερίδας (κυρίως από την εφημερίδα *ליהלמל רנש*, γραμμένη σε απλά εβραϊκά για τους νέους μετανάστες στο Ισραήλ), περιηγητικά κείμενα κ.τ.λ. Τους δίνεται η δυνατότητα να παρουσιάσουν γραπτά και προφορικά μία προαιρετική εργασία (συνήθως μία βιογραφία).

Σύγγραμμα:

Δ. Δόικος - Μ. Κωνσταντίνου, *Γλωσσική ανάλυση της Πεντατεύχου*, εκδ.

Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008.

(Χ. Παπαδοπούλου)

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ, ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ**

[2062] Ορθόδοξη δυτική πνευματικότητα

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της δυτικής πνευματικότητας κατά την περίοδο της πρώτης χιλιετίας.

Σκοπός του μαθήματος είναι η γνωριμία των φοιτητών με την πνευματικότητα της δυτικής παράδοσης κατά την περίοδο της αδιαίρετης Εκκλησίας.

Σύγγραμμα:

Φ. Σ. Ιωαννίδης, *Εκκλησιαστική Γραμματολογία της Δύσης*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.

(Φ. Ιωαννίδης)

[2143] Συμεών ο Νέος Θεολόγος: Ανθρωπολογία και Σωτηριολογία

Το μάθημα σκοπό έχει να φέρει τους φοιτητές σε επαφή με τα κείμενα του Συμεών του Νέου Θεολόγου και να τους διδάξει τους τρόπους με τους οποίους αυτά προσεγγίστηκαν ερμηνευτικά μέσα στην ιστορία της Εκκλησίας. Επισημαίνεται η σύνδεση του Συμεών με τον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή καθώς και η επίδραση και το κοινό βίωμα με τον άγιο Γρηγόριο Παλαμά.

Συγγράμματα:

1. Χρ. Αραμπατζής, *Θέματα Εκκλησιαστικής Γραμματολογίας*, εκδόσεις Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2014.

2. Διάκ. Μιχαήλ Πόποβιτς, *Οι άγιοι Μάξιμος Ομολογητής, Συμεών Νέος Θεολόγος και Γρηγόριος Παλαμάς*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 2015.

(Χρ. Αραμπατζής - Θ. Χουβαρδά)

[2212] Άγιοι ηγεμόνες στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο

Στο μάθημα παρουσιάζεται η ιστορία και η εξέλιξη τους ηγεμονικής αγιότητας στον κόσμο των ορθόδοξων Σλάβων κατά τη διάρκεια των μέσων χρόνων, οπότε και διαμορφώθηκε η αγιολογική τους παράδοση. Η παρουσίαση τους ηγεμονικής αγιότητας στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο ξεκινά από την αρχετυπική μορφή του Μεγάλου Κωνσταντίνου τους

την προσέλαβε ο σλαβικός κόσμος μετά τον εκχριστιανισμό του. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα πρότυπα αγίων ηγεμόνων του μεσαιωνικού βουλγαρικού, ρωσικού και σερβικού κόσμου και εξετάζονται τα ειδικά τυπολογικά τους χαρακτηριστικά, η σχέση τους με το αρχέτυπο του Μεγάλου Κωνσταντίνου καθώς και η παράδοση τους ηγεμονικής αγιότητας που καθιέρωσαν τους λαούς τους.

Σύγγραμμα:

Ηλ. Ευαγγέλου, *Άγιοι ηγεμόνες στον ορθόδοξο σλαβικό κόσμο. Από τον Νέο Κωνσταντίνο στον Μάρτυρα Ηγεμόνα*, Αφοί Κυριακίδη Εκδόσεις Α.Ε., Θεσσαλονίκη.

(Παν. Υφαντής - Ηλ. Ευαγγέλου)

[ΕΠ006] Συμβίωση χριστιανών και μουσουλμάνων στην Οθωμανική Αυτοκρατορία

Εξετάζονται οι κατακτητικοί πόλεμοι και η επικράτηση των Οθωμανών στις περιοχές των χριστιανών (Μ. Ασία, Βαλκανική Χερσόνησο), η άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453), η κατάσταση δουλείας των χριστιανών, οι βίαιοι εξισλαμισμοί, οι εξωμοσίες, οι Κρυπτοχριστιανοί, οι Νεομάρτυρες και η στάση της Υψηλής Πύλης έναντι της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην επικράτηση των Οθωμανών, να αποτιμήσουν τις συνέπειες των κατακτήσεών τους στην καθημερινή ζωή των χριστιανών, να αντιληφθούν τις συνθήκες και τα προβλήματα στη συμβίωση χριστιανών και μουσουλμάνων και να κατανοήσουν τις ευθύνες και υποχρεώσεις που συνεπαγόταν ο ηγετικός ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Σύγγραμμα

Διον. Βαλαής, *Εκκλησιαστική Ιστορία: Ζητήματα της β' Χιλιετίας*, εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2017.

(Διον. Βαλαής)

[2221] Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας

Εξετάζεται το ζήτημα της διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος κατά την περίοδο 1828-1838 με έμφαση

στις ακόλουθες θεματικές ενότητες: (α) το ενδιαφέρον του κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια, (γ) τα διατάγματα της Αντιβασιλείας του Όθωνα περί διάλυσης και φορολόγησης των μονών, (γ) οι διοικητικές παρεμβάσεις σε θέματα ευταξίας και περιουσίας των μονών, (δ) ο σκοπός και η λειτουργία του Εκκλησιαστικού Ταμείου, (ε) η σύσταση και οι αρμοδιότητες της Επιτροπής του Εκκλ. Ταμείου, (στ) οι γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής σε θέματα εκποίησης και ενοικίασης της μοναστηριακής περιουσίας, (ζ) τα έσοδα και έξοδα του Εκκλ. Ταμείου, και (η) η κατάργηση της Επιτροπής και του Εκκλ. Ταμείου.

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές το σκοπό και τα αποτελέσματα των κυβερνητικών παρεμβάσεων στη διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας και να τις αξιολογήσουν βάσει της ορθόδοξης εκκλησιαστικής παράδοσης και των υφιστάμενων ιστορικών συνθηκών της εξεταζόμενης περιόδου.

Σύγγραμμα:

Διον. Βαλαής, *Σχέσεις Εκκλησίας - Πολιτείας: Το ζήτημα της μοναστηριακής περιουσίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2019.

(Διον. Βαλαής)

Αγιογραφία. Θεωρία και πράξη

Σεμιναριακό μάθημα Εργαστηρίου Αγιογραφίας, Εκκλησιαστικής Μικροτεχνίας και Συντήρησης Έργων Τέχνης (Ε.Α.Ε.Μ.Σ.Ε.Τ.)

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων γίνεται μία λεπτομερειακή ανάλυση της λειτουργίας του χρώματος στη Βυζαντινή ζωγραφική. Παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά του βυζαντινού ζωγραφικού συστήματος σε αντιδιαστολή με το ζωγραφικό σύστημα της Αναγεννησιακής ζωγραφικής και δίδονται εξηγήσεις για τον τρόπο της λειτουργίας του χρώματος ως δομικό συστατικό της εικόνας.

Σκοπός του μαθήματος είναι να καταλάβουν οι φοιτητές ότι το χρώμα έχει διπλή λειτουργία. Αρχικά δομεί την εικόνα σε επίπεδο προπλασμών, ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί ως φως που απορρέει από την ίδια την επιφάνεια της εικόνας συμβάλλοντας ώστε το εικονιζόμενο να έρθει στις χωροχρονικές διαστάσεις των θεατών. Με τον τρόπο αυτό το χρώμα συμβάλλει στην εκκλησιολογική διάσταση της εικόνας.

(Γλ. Χατζούλη)

[2207] Εισαγωγή στην Ισλαμική τέχνη: 7ος - 20ος αιώνας

Η συνάντηση του Ισλάμ με το Βυζάντιο πραγματοποιήθηκε στη Συρία και την Παλαιστίνη, σε ένα χώρο φορτισμένο από τις παραδόσεις της ελληνορωμαϊκής Ανατολής. Οι αραβικές κατακτήσεις ενοποίησαν σε ένα κράτος τα εδάφη της περσικής αυτοκρατορίας, καθιστώντας τους Άραβες κληρονόμους ενός πολυπολιτισμικού χώρου, οι παραδόσεις του οποίου βρίσκονται για αιώνες σε μια διαδικασία σύγκλισης και ώσμωσης. Στα πρώτα του βήματα τον 7ο - 8ο αιώνα, το νεαρό Ισλάμ υιοθέτησε προσαρμόζοντας στις ανάγκες του, τους θεσμούς, τις αρχιτεκτονικές μορφές, καθώς και το εικαστικό λεξιλόγιο (γλυπτική, ζωγραφική, μικροτεχνία) των κατακτημένων λαών. Η πρώτη αραβική δυναστεία, οι ομμεϊάδες χαλίφες (650-750) είχαν πρωτεύουσα τη Δαμασκό και πολιτική φιλοδοξία να υποκαταστήσουν την οικουμενική ισχύ της Κωνσταντινουπόλεως στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ακολουθεί η τέχνη που ανάγεται από τον 9^ο αιώνα και μέχρι το τέλος της βασιλείας του Ναδίν Σαχ στα μέσα του 18^{ου} αιώνα, με μια μικρή επέκταση στην περίοδο των Χαζάρων, που διήρκεσε μέχρι το 1925.

Σκοπός του μαθήματος είναι να αντιληφθούν οι φοιτητές τις συγκλίσεις της ισλαμικής με τη βυζαντινή κοσμική τέχνη και τους παραλληλισμούς ανάμεσα στους δύο γειτονικούς κόσμους που έχουν ως υπόβαθρο τις νέες πολιτικές πραγματικότητες του 10ου και του 11ου αιώνα, που επαναφέρουν στο επίκεντρο τη Μεσόγειο. Το Βυζάντιο βρίσκεται σε περίοδο ύψισης οικονομικής και πολιτιστικής ακμής, αλλά μοιράζεται με το Ισλάμ τον χώρο που παλιότερα υπήρξε το θέατρο της οικουμενικής του δύναμης.

Σύγγραμμα:

Τζόνathan Μπλούμ και Σήλα Μπλέρ, *Ισλαμικές τέχνες*, έκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1999

(Γλ. Χατζούλη)

[1692] Σλαβική Αγιολογία

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της γένεσης, της εξέλιξης και των διαχρονικών χαρακτηριστικών του προτύπου του αγίου και της αντίληψης για την αγιότητα στους Σλάβους. Οι φοιτητές και φοιτήτριες καθοδηγούνται στην ερμηνευτική των πηγών. Ειδικότερα μελετώνται: Πηγές, περιοδολόγηση, τυπολογία της σλαβικής αγιολογίας. Η θέση της

εικόνας στο ρωσικό αγιολόγιο. Αγιολογικές πηγές του δυτικοσλαβικού χριστιανισμού. Νοτιοσλάβοι άγιοι. Η γυναικεία αγιότητα στα Βαλκάνια. Η ηθική του μεταμορφωμένου διάφυλου έρωτα. Οι Σλαβικές Εκκλησίες στη διάρκεια του σύντομου 20ού αιώνα (1917/1945-1989/1991): Νεομάρτυρες. Η αγιολογία της σλαβικής διασποράς. Το διαποτισμένο δέρας: Το αγιολογικό πρότυπο στις τέχνες του θεάματος (θέατρο, λυρικό δράμα, κινηματογράφος, 19ος-20ός αι.).

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση και διερεύνηση του ανθρωπολογικού τύπου του αγίου στη χριστιανική κοινωνία των Σλάβων.

Σύγγραμμα:

Δημήτριος Γόνης, *Ο όσιος Ιωάννης ο Ριλιώτης. Προλεγόμενα στα υμναγολογικά ελληνικά κείμενα*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1997.

(Ελ. Οικονόμου)

[2152] Ζητήματα της Εκκλησιαστικής Ιστορίας στην Ελλάδα στο πρώτο μισό του 20^{ου} αι.

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διερεύνηση ζητημάτων της εκκλησιαστικής ιστορίας στην Ελλάδα κατά το πρώτο μισό του 20ού αι. Εξετάζεται το ιστορικό, ιδεολογικο-πολιτικό πλαίσιο της εποχής, μελετώνται πρόσωπα και γεγονότα από την εκκλησιαστική ζωή στην Ελλάδα κατά το πρώτο ήμισυ του 20ού αι.

Σύγγραμμα:

Αντ. Κυριατζή, *Η Εκκλησία στην Ελλάδα και το Καζαντζακικό ζήτημα: ιστορική αναψηλάφηση με βάση τις πηγές*, εκδ. Ostrakon publishing, Θεσσαλονίκη 2016.

(Αντ. Κυριατζή)

[ΕΠ003] Το Βοσνιακό Ισλάμ. Ιστορία και εξέλιξη

Κυρίαρχο στοιχείο του Βαλκανικού Ισλάμ όπως αυτό εμφανίστηκε στις παρυφές του 20^{ου} αιώνα προβάλλεται αναμφίβολα το Βοσνιακό Ισλάμ. Στοιχεία πολιτικά και θρησκευτικά της γένεσης και εξέλιξης του σε σχέση με το ευρύτερο σλαβικό και γειτονικό περιβάλλον θα μελετηθούν στο εν λόγω μάθημα στο πλαίσιο γνωριμίας των φοιτητών μας με τα Βαλκάνια.

Σύγγραμμα:

Αθανάσιος Αθανασιάδης. *Ιδεατά έθνη στα Βαλκάνια. Η εθνογένεση των μουσουλμάνων της Βοσνίας*, εκδ. Μυθδονία, Θεσσαλονίκη 2016.

(Αθ. Αθανασιάδης)

[2214] Η παρουσία της γυναίκας στην Ορθόδοξη Εκκλησία

Το μάθημα εξετάζει τη θέση των γυναικών στην ιστορία της Εκκλησίας. Αναλύεται η συμβολή της γυναικείας παρουσίας μέσα από ποικίλους ρόλους της, όπως της διακόνου, παρθένου, χήρας. Στόχος του μαθήματος είναι να διερευνήσουν οι φοιτητές την θέση της γυναίκας και την αντιμετώπισή της από την Εκκλησία με βάση τις πηγές της χριστιανικής γραμματείας.

Σύγγραμμα:

Θ.Α. Χουβαρδά, *Η γυναίκα στην πρωτοχριστιανική Εκκλησία. Η περίπτωση της χριστιανικής χηρείας*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2018.

(Θ. Χουβαρδά)

[2213] Ιστορία του Αγίου Όρους

Θα εξεταστούν διάφορες πτυχές του βίου της μοναστικής πολιτείας ανά τους αιώνες.

Σύγγραμμα:

Βασίλι Γκρηγκόροβιτς Μπάρσκι, *Τα ταξίδια στο Άγιον Όρος, 1725-1726 / 1744-1745*, επιμέλεια: Παύλος Μ. Μυλωνάς, Αγιορειτική Εστία - Μουσείο Μπενάκη 2009

Φάκελος σημειώσεων

(Αθ. Τζιερτζής)

Άσκηση στο υποχρεωτικό μάθημα (403) Εισαγωγή στην Εκκλησιαστική Γραμματολογία και ερμηνεία Πατέρων

(Θ. Χουβαρδά)

Άσκηση στο υποχρεωτικό μάθημα (402) Εκκλησιαστική Γραμματολογία με έμφαση στους Λατίνους Πατέρες

(Θ. Χουβαρδά)

Προπτυχιακό Σεμινάριο στο πλαίσιο του Υποχρεωτικού Μαθήματος (602) Εκκλησιαστική Γραμματεία των Σλάβων

(Αθ. Αθανασιάδης)

Προπτυχιακό Σεμινάριο:

Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της β' χιλιετίας

(Αθ. Τζιερτζής)

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

[2198] Φιλοκαλικά προλεγόμενα στην Θεολογική έρευνα και συγγραφή

Σύγγραμμα:

Λ. Χρ. Σιάσος, Μυρσίνη, Αρμός

(Λ. Σιάσος)

[2084] Θεολογικός Φονταμελισμός. Εισαγωγική εξέταση ενός φαινομένου εν εξελίξει

Σύγγραμμα:

Χρ. Σταμούλης, *Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι; Κείμενα για το διάλογο της Ορθοδοξίας με την πόλη, την πολιτική και τον πολιτισμό*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 2016.

(Χρ. Σταμούλης)

[2085] «Και δάκτυλον μου Χριστόν και βάλανον». Ιερότητα και ερωτικότητα του σώματος στην ορθόδοξη παράδοση

Σύγγραμμα:

Χρ. Σταμούλης, *Έρωτας και σεξουαλικότητα*, εκδ. Γ. Χατζηϊακώβου, Αθήνα 2014.

(Χρ. Σταμούλης)

[2129] Η θρησκευτική αποκλειστικότητα και η έννοια του χριστιανικού μονοθεϊσμού

Σύγγραμμα:

Ιωάννης Κουρεμπελής, *Θεολογία και θρησκεία εν μέσω απολυτοποίησης και σχετικοποίησης. Το ερώτημα της θρησκευτικής αποκλειστικότητας του*

Χριστιανικού Μονοθεϊσμού ενώπιον της σχετικοποίησης των πάντων, εκδ. Δέσιπ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

(Ι. Κουρεμπελές)

[2132] Θεοδικία και το πρόβλημα του κακού

Σύγγραμμα:

Ιωάννης Κουρεμπελές, *Θεοδικία εν ουτοπία: Στοιχεία σύγχρονης ανατομίας του κακού και θεολογικός διάλογος με τις απόψεις του J. B. Metz*, εκδ. Δέσιπ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

(Ι. Κουρεμπελές)

[1783] Εκκλησίες και Θρησκείες σε διάλογο για Δικαιοσύνη, Ειρήνη και ακεραιότητα της Δημιουργίας

Συγγράμματα:

1. Στ. Τσομπανίδης, *Εκκλησία της εξόδου: Οικουμένη, κοινωνία, άνθρωπος. Θέματα οικουμενικού προβληματισμού*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2018.
2. Στ. Τσομπανίδης, *Μετα-λειτουργία: Η συμμετοχή της Ορθόδοξης Εκκλησίας και θεολογίας στην κοινή χριστιανική μαρτυρία για δικαιοσύνη, ειρήνη και ακεραιότητα της δημιουργίας*, Θεσσαλονίκη 2009.

(Στ. Τσομπανίδης)

**Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

[2037] Ευαγγελισμός και επανευαγγελισμός: το μήνυμα του Ευαγγελίου και οι αποδέκτες του στον σύγχρονο κόσμο

Εξετάζονται οι όροι «ευαγγελισμός» που είναι το κήρυγμα του ευαγγελίου σε αποδέκτες που το αγνοούν, «έως εσχάτου τῆς γῆς» κατά την εντολή του Χριστού και οι κατά καιρούς συνώνυμοι «εξωτερική ιεραποστολή» ή «μαρτυρία». Προσεγγίζεται η θεολογική θεμελίωση της ιεραποστολής/ευαγγελισμού, οι ιεραποστολικές προσπάθειες των Ορθοδόξων όπως και η αντίστοιχη έντονη δραστηριότητα των διαφόρων χριστιανικών ομολογιών. Ο όρος επανευαγγελισμός αναφέρεται στη μετάδοση των αληθειών του Ευαγγελίου σε αποδέκτες που έχουν βαπτιστεί, αλλά αγνοούν τις αλήθειες της χριστιανικής πίστης και δεν μετέχουν στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας. Συχνά ο όρος είναι συνώνυμος με τον ευαγγελισμό, όταν αναφέρεται σε κοινωνίες που έχουν χριστιανικές πολιτιστικές καταβολές, αλλά έχουν χάσει κάθε πνευματικό δεσμό με την Εκκλησία, όπως συμβαίνει στην Ευρώπη της εποχής μας.

Συγγράμματα:

1. Αναστασίου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας, *Ιεραποστολή στα ίχνη του Χριστού*, Εκδ. Αποστολικής Διακονίας, 2009.
2. Αναστασίου Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας, *Έως εσχάτου της γης*, Εκδ. Αποστολικής Διακονίας, 2009.

(Δ. Κούκουρα)

[2188] Ύμνος, Μέλος και Εικόνα στη λειτουργική μας παράδοση

Το μάθημα αυτό μελετά την ορολογία και εξέλιξη της εκκλησιαστικής υμνογραφίας, τα είδη των ύμνων, την ένταξή τους στη θεία Λατρεία και την θεολογική ερμηνεία τους. Ερευνάται, επίσης, η εξέλιξη και η σημασία της βυζαντινής μουσικής, τα είδη του μέλους καθώς και η άρρητη σχέση ύμνου και μέλους. Εξετάζεται, ακόμη, και η λειτουργική διάσταση της βυζαντινής εικόνας, όπως η θέση της στο Ναό, η σημασία της προσκύνησής της, η ευχαριστιακή της σπουδαιότητα και οι υμνογραφικές αναφορές σε αυτήν.

Συγγράμματα:

1. Πατάπιος μοναχός Καυσοκαλυβίτης, *Αθωνικά Γυμνασιολογικά Μελετήματα*, τ.Α', εκδ. Κυριακίδη Μονοπρόσωπη ΙΚΕ, Θεσσαλονίκη 2015.
2. Παναγιώτης Τρεμπέλας, *Εκλογή Ελληνικής Ορθοδόξου Υμνογραφίας*, εκδ. "Ο ΣΩΤΗΡ", Αθήνα 2007.

(Π. Σκαλτσής)

[2089] Αδιάλειπτη Λατρεία και Ψαλτήριο

Στο μάθημα αυτό ερευνάται η ιστορία και η θεολογία της αδιαλείπτου λατρείας και μελετώνται οι εντός αυτής τρόποι αξιοποίησης του Ψαλτηρίου, όπως π.χ. Ακολουθία των Ακοιμήτων, Ψαλτήριο μετ' Ευχών και Τροπαρίων, Μοναχικό και Ασματικό Τυπικό, Ωρολόγιο του Θηκαρά, κ.ά.

Συγγράμματα:

1. Παναγιώτης Ι. Σκαλτσής, "*Ως είναι την ευχήν άπανστον*". Η Ακολουθία των Δώδεκα Ψαλμών, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2014.
2. Παναγιώτης Ι. Σκαλτσής, *Η παράδοση της κοινής και της κατ' ιδίαν προσευχής, με ειδική αναφορά στο Ωρολόγιο του Θηκαρά*, εκδ. Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2008.

(Π. Σκαλτσής)

[2091] Η Θρησκευτική Αγωγή στην Ευρώπη της διαφορετικότητας

Στα πλαίσια Εντατικού Προγράμματος Erasmus, το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά την διαφορετικότητα στα σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το βαθμό συμμόρφωσής τους με τις Συστάσεις της ΕΕ, με εστίαση στο μάθημα των Θρησκευτικών και τη διδασκαλία του στα σχολεία. Το μάθημα των Θρησκευτικών και η νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Πληροφόρηση για τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να κατέχει ο θεολόγος ώστε να αναγνωρίζει και να εκτιμά την διαφορετικότητα. Διαμόρφωση νέας στάσης απέναντι στη διαφορετικότητα και τρόποι αποτελεσματικής διαχείρισης της (διαφορετικότητας) στην τάξη. Επι-

σκέψεις σε διαπολιτισμικά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, για παρακολούθηση μαθήματος και συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς και τον διευθυντή.

Σύγγραμμα:

Βασιλική Μητροπούλου, *Κοινωνικοπολιτισμικές Θεωρίες Μάθησης*, εκδ. Ostrakon, Θεσσαλονίκη 2015.

Σημειώσεις

(Β. Μητροπούλου, Ν. Παπαγεωργίου, Μ. Ράντζου, Χ. Τουρτούρας, Κ. Παπαγεωργίου)

[1764] Η συγγνώμη και η συγχώρηση στις διαπροσωπικές σχέσεις των εφήβων και η ορθόδοξη χριστιανική αγωγή

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει: την εννοιολογική προσέγγιση των όρων της συγγνώμης και της συγχώρησης στην Ορθόδοξη Χριστιανική Παράδοση, τη διαδικασία της συγγνώμης και της συγχώρησης στην παιδική και εφηβική ηλικία υπό το πρίσμα των αρχών της εξελικτικής ψυχολογίας και της ψυχοθεραπείας και τους βασικούς άξονες της χριστιανικής αγωγής για την προσέγγιση της συγγνώμης και της συγχώρησης στον έφηβο.

Συγγράμματα:

1. Μ. Ράντζου, *Η συγγνώμη και η συγχώρηση στη διαπροσωπική επικοινωνία των εφήβων και η ελληνορθόδοξη παιδεία*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.
2. Ι. Τσάγκας, *Το παιδί της σχολικής ηλικίας και ο έφηβος στην εκκλησιαστική κοινότητα. Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2012.

(Μ. Ράντζου)

[1765] Η διαχείριση των συγκρούσεων στην παιδική ηλικία και η ενοριακή κατηχητική διακονία

Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλαμβάνει: α) την ανάλυση της σημασίας των αντιθέσεων και των διαπληκτισμών στην καθημερινή ζωή των παιδιών και β) την καταγραφή τρόπων αντιμετώπισής τους μέσα από παραδείγματα της Ορθόδοξης Χριστιανικής Παράδοσης και

τις αρχές της Παιδαγωγικής Επιστήμης. Παράλληλα προτείνονται και μοντέλα διδασκαλίας για τη διαχείριση και επίλυση των συγκρούσεων στην ενοριακή εκκλησιαστική κατήχηση. Τα παιδιά, μαθαίνοντας να διαχειρίζονται αντιθέσεις και διαπληκτισμούς στις διαπροσωπικές σχέσεις τους, οικειοποιούνται ειρηνικές μορφές συμπεριφοράς στην κοινωνία της διαπολιτισμικότητας και του διαφορετικού, γίνονται φορείς του λόγου του Χριστού διατηρώντας την ορθόδοξη ταυτότητά τους ανάμεσα στις διαφορετικά εκφραζόμενες θρησκείες.

Συγγράμματα:

1. Μαρία Ράντζου, *Η διαχείριση των συγκρούσεων στην παιδική ηλικία και η κατηχητική διακονία*, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2016.
2. Ηρ. Φεράκης, *Ο «άλλος» στο ελληνικό σχολείο. Ορθόδοξη χριστιανο-παιδαγωγική θεώρηση*, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2007.

(Μ. Ράντζου)

E. ΤΟΜΕΑΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

[2073] Συμβουλευτική Γάμου και Οικογένειας

Παρουσίαση των κεντρικών γραμμών της εκκλησιαστικής διδασκαλίας για ζητήματα που αφορούν τη ζωή μέσα στο γάμο και τη δημιουργία οικογένειας, διευκρινίσεις των συντεταγμένων της διαλεκτικής των θεσμών του γάμου και του μοναχισμού, διερεύνηση των βαθύτερων διαστάσεων της ποιμαντικής του έγγαμου βίου, ανάπτυξη της σημασίας του γάμου για τη χριστιανική πνευματικότητα, έκθεση των δυνατοτήτων καλλιέργειας των χριστιανικών αρετών στο πλαίσιο της οικογένειας και παράθεση των βασικών σημείων χριστιανικής αγωγής των παιδιών.

Συγγράμματα:

1. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, *Γάμος και οικογενειακή ζωή*, εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα 2015.
2. Γεώργιος Μαντζαρίδης, *Καινοτομία και Παράδοση*, εκδ. I.M.M. Βατοπαιδίου, Αθήνα 2014.

(π. Βασίλειος Καλλιακμάνης)

[2171] Φύλο, Θρησκεία, Πολιτική

Το μάθημα διερευνά τους τρόπους με τους οποίους το φύλο εμπλέκεται στην εκκοσμικευτική διαδικασία και πιο συγκεκριμένα, τις επιπτώσεις της διάκρισης θρησκευτικού και πολιτικού πεδίου σε θέματα ισότητας των φύλων, τις κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες από τη δραστηριοποίηση των θρησκειών στο δημόσιο χώρο, τη σχέση των θρησκειών με τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων, καθώς και την εργαλειοποίηση των γυναικών για την εκπλήρωση πολιτικών στόχων του χριστιανικού, ισλαμικού και ινδοϊστικού φονταμενταλισμού.

Σύγγραμμα:

1. Jills Steans, *Φύλο και Διεθνείς σχέσεις*, εκδ. Πεδίο.

2. Πέτρος Βασιλειάδης, Ευαγγελία Αμοιρίδου, Μόσχος Γκουτζιούδης, *Διακόνισσες, Χειροτονία Γυναικών, και Ορθόδοξη Θεολογία*, CEMES, Θεσσαλονίκη 2016.

(Ν. Παπαγεωργίου)

[2178] Συνιστώσες Πληροφορικής: Κυβερνητική, Ρομποτική και Βιοτεχνολογία - Γραφική απεικόνιση Πληροφορίας

Συγγράμματα:

1. Νικόλαος Μυρίδης, *Εισαγωγή στην Λογική Μηχανική*, Αφοί Κυριακίδη εκδόσεις ΑΕ, 2018.
2. J. MacCormic, *Εννέα Αλγόριθμοι που άλλαξαν τον κόσμο*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, 2012.
3. Νικόλαος Μυρίδης, *Πληροφορική και Τεχνολογία αιχμής*, 2018.

(Ν. Μυρίδης)

[2215] Θρησκεία και Κοινωνία στη δεύτερη Νεωτερικότητα: Κοινωνική ανισότητα, περιβάλλον, ειρήνη, βία, πολιτική

Σύγγραμμα:

Χρήστος Τσιρώνης, *Θρησκεία και Κοινωνία στη δεύτερη Νεωτερικότητα: Λόγοι, Διάλογοι και Αντίλογοι στο έργο του Ul. Beck.*, εκδόσεις Μπαρμπουνάκη, 2018.

(Χρ. Τσιρώνης)

[2196] Ποιμαντική θεολογία και Επιστημονική Ηθική

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζεται από την πλευρά της χριστιανικής Ποιμαντικής Θεολογίας η διαμόρφωση των αντιλήψεων της σύγχρονης επιστημονικής ηθικής. Έτσι εξετάζονται ζητήματα όπως των ορίων της επιστημονικής έρευνας, της ιατρικής δεοντολογίας, της νευροηθικής, της οικολογικής ηθικής κ.ά. Παράλληλα, διερευνάται η ορθόδοξη θεολογική τοποθέτηση σε ζητήματα εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας, όπως η ποιμαντική και ηθική του διαδικτύου, η δυνατότητα δημιουργίας «μετα-ανθρώπων» (post-humans) κ.ά.

Συγγράμματα:

1. Αργύρη Νικολαΐδη (επιμ.), *Ο κόσμος στην επιστήμη και τη θρησκεία. Διάλογος ανάμεσα στη σύγχρονη επιστήμη και την ορθόδοξη παράδοση*, εκδ. Αφοι Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2018.
2. Edward Grand, *Τα θεμέλια της σύγχρονης επιστήμης στον Μεσαίωνα*, εκδ. Ροπή, Θεσσαλονίκη 2017.

(Π. Παναγιωτόπουλος)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Στο Τμήμα Θεολογίας εισάγονται φοιτητές με τους ακόλουθους τρόπους:

- Με τις Πανελλήνιες Εξετάσεις
- Με Κατατακτήριες Εξετάσεις πτυχιούχων ΑΕΙ, ΤΕΙ ή ισότιμων προς αυτά, ΑΣΠΑΙΤΕ, της Ελλάδος ή του εξωτερικού (αναγνωρισμένα από τον ΔΟΑΤΑΠ), κατόχων πτυχίων ανώτερων σχολών υπερδιετούς και διετούς κύκλου σπουδών αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και άλλων Υπουργείων καθώς και με σοβαρές παθήσεις σε ποσοστό 5%.

Ο Σύλλογος Φοιτητών της Θεολογικής Σχολής προωθεί λύσεις για τα φοιτητικά και πανεπιστημιακά προβλήματα, συμμετέχει με εκπροσώπους στα φοιτητικά όργανα (ΦΕΑΠΘ, ΕΦΕΕ) και διοργανώνει εκδηλώσεις θεολογικού, πολιτιστικού, πολιτικού και ενημερωτικού περιεχομένου.

Ο Φοιτητικός Σύλλογος εκπροσωπεί νόμιμα τους φοιτητές στα όργανα διοίκησης του Πανεπιστημίου, στο Τμήμα, στους Τομείς και στα Διοικητικά Συμβούλια με δικαίωμα λόγου και ψήφου. Συμμετέχει, ισότιμα με τους διδάσκοντες, στις εκλογές των Πρυτάνεων, Κοσμητόρων, Προέδρων Τμημάτων, Διευθυντών Τομέων κ.τ.λ. Συμμετέχει επίσης στην οργάνωση του προγράμματος σπουδών και γενικά συμβάλλει αποφασιστικά και θετικά στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Ανώτατο όργανο των φοιτητών, σε πανελλήνια κλίμακα, είναι η Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδας (ΕΦΕΕ), με το μεγάλο κύρος και τις περγαμηνές που της χάρισαν οι ιστορικοί αγώνες της για Ελευθερία και Δημοκρατία στη χώρα μας, από την εποχή των «Συλλαλητηρίων για την Κύπρο», του «114», του «15%», του Πολυτεχνείου και άλλων ιστορικών καμπών στην ιστορία της νεολαίας και του φοιτητικού κινήματος στη χώρα μας. Στην ΕΦΕΕ στέλνονται εκλεγμένοι εκπρόσωποι από όλους τους Φοιτητικούς Συλλόγους των ΑΕΙ της χώρας. Εξίσου σημαντικό συλλογικό όργανο είναι η Φοιτητική Ένωση Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΦΕΑΠΘ), με επίσης μεγάλη ιστορία στο φοιτητικό κίνημα, που εκπροσωπεί τους Φοιτητικούς Συλλόγους του Α.Π.Θ. Στη

ΦΕΑΠΘ στέλνονται οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι από τους Φοιτητικούς Συλλόγους του Πανεπιστημίου μας.

Β. ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ Α.Π.Θ.

Α. Γενικά

1. Σκοπός του συστήματος βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. είναι η υποστήριξη των διαδικασιών της μάθησης, της διδασκαλίας και της έρευνας στο Α.Π.Θ., μέσω της διάθεσης τεκμηριωμένης πληροφορίας σε κάθε είδους μορφή (βιβλία, περιοδικά, μη έντυπο υλικό, ηλεκτρονικό υλικό, νόμιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες δικτύου κ.λπ.), με παράλληλη ενημέρωση και καθοδήγηση των χρηστών για την άριστη χρήση της. Η πληροφορία αυτή θα είναι, υπό προϋποθέσεις, και στη διάθεση χρηστών εκτός της πανεπιστημιακής κοινότητας.

2. Το σύστημα βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. αποτελείται από την Κεντρική Βιβλιοθήκη (ΚΒ) και τις Περιφερειακές Βιβλιοθήκες (ΠΒ).

3. Η ΚΒ στεγάζεται στο ομώνυμο κτίριο της Πανεπιστημιούπολης και αποτελεί την Κεντρική Μονάδα Διαχείρισης του έντυπου και μη έντυπου υλικού που καλύπτει ανάγκες του συστήματος βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ.

4. Ως ΠΒ νοούνται βιβλιοθήκες Σχολών, Τμημάτων ή ομάδων συγγενών Τμημάτων του Α.Π.Θ. που στεγάζονται σε χώρους των αντίστοιχων Σχολών και Τμημάτων.

Γ. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Η ενιαία Θεολογική Σχολή είχε τέσσερα Σπουδαστήρια, που κάλυπταν τους αντίστοιχους θεολογικούς κλάδους, και ένα Παιδαγωγικό Εργαστήριο. Μετά τη διαίρεση της Σχολής, τα Σπουδαστήρια ανήκουν και στα δυο Τμήματα.

Από τον Οκτώβριο του 1986 λειτουργεί στη Σχολή ενιαία Βιβλιοθήκη. Δίπλα από τα γραφεία των Γραμματειών διαμορφώθηκε εξ υπ' αρχής χώρος Αναγνωστηρίου χωρητικότητας εκατό περίπου ατόμων. Το Αναγνωστήριο διαθέτει τις απαραίτητες σειρές κειμένων και τα χρησιμότερα όργανα μελέτης (λεξικά, κλείδες κ.λπ.).

Η λειτουργία της Βιβλιοθήκης και του Αναγνωστηρίου ρυθμίζεται από τον παρακάτω Κανονισμό.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Ωρες Λειτουργίας

Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων: Δευτέρα - Πέμπτη, ώρες 08:30 - 20:00 και Παρασκευή 08:30 - 15:00

Κατά τη διάρκεια των διακοπών: Δευτέρα - Παρασκευή, ώρες 08:30 - 15:00.

Πρόσβαση στη Βιβλιοθήκη

Κάθε φοιτητής γίνεται μέλος της Βιβλιοθήκης με την υποβολή σ' αυτή αίτησης εγγραφής. Τότε αποκτά την προσωπική του ταυτότητα και μπορεί να δανείζεται βιβλία.

Οι φοιτητές, μεταπτυχιακοί, διδάκτορες κ.λπ. έχουν πρόσβαση στα βιβλιοστάσια με την ένδειξη της αστυνομικής τους ταυτότητας ή του βιβλιαρίου σπουδών, το οποίο και αφήνουν στους υπαλλήλους.

Δανεισμός Βιβλίων και Διάρκεια Δανεισμού

Τα βιβλία δανείζονται στο χώρο υποδοχής της Βιβλιοθήκης, με την ένδειξη της ταυτότητας (κάρτας Βιβλιοθήκης). Οι φοιτητές έχουν δικαίωμα να δανείζονται 4 βιβλία για 15 μέρες, ενώ οι μεταπτυχιακοί, οι διδάκτορες και τα μέλη ΔΕΠ 15 βιβλία για 1 μήνα.

Όλα τα μέλη έχουν δικαίωμα να δανείζονται μόνο 1 βιβλίο για 3 ώρες ή για 3 μέρες (σειρές, θεματικοί κύκλοι κ.λπ.).

Η απώλεια της πρώτης κάρτας αντιστοιχεί σε πρόστιμο 5 €, της δεύτερης σε 20 € και την τρίτη διαγράφεται ο αναγνώστης.

Οι εξωτερικοί χρήστες μπορούν να δανείζονται μέχρι 5 βιβλία αποκτώντας την κάρτα βιβλιοθήκης ως ακολούθως:

α) Μέλη Δ.Ε.Π. και φοιτητές άλλων Ιδρυμάτων

30 € για ετήσια χρήση

20 € για εξάμηνη χρήση

β) Λοιποί εξωτερικοί χρήστες

50 € για ετήσια χρήση

30 € για εξάμηνη χρήση

20 € για τρίμηνη χρήση

Η κάρτα ισχύει για όλες τις βιβλιοθήκες του Α.Π.Θ. Αν υπάρχει εκκρεμότητα (πρόστιμο ή απώλεια βιβλίου) δεν μπορεί να δοθεί βεβαίωση από τη βιβλιοθήκη σε κανέναν αναγνώστη (φοιτητή, μεταπτυχιακό ή διδάκτορα).

Η καθυστέρηση επιστροφής των βιβλίων επισύρει πρόστιμο, το οποίο ανέρχεται σε 0,30 € την ημέρα ή την ώρα. Το πρόστιμο των χαμένων βιβλίων είναι τουλάχιστον 35 €. Τα πληροφοριακά βιβλία (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά κ.λπ.), τα περιοδικά, οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες και οι διδακτορικές διατριβές δεν δανείζονται.

Βιβλία, που ανήκουν σε Σειρές και σε Θεματικούς Κύκλους, δανείζονται, εάν υπάρχει δεύτερο αντίτυπό τους.

Όλα τα βιβλία επιστρέφονται στο χώρο δανεισμού. Όσα βιβλία δεν έχουν δεσμευθεί από άλλους χρήστες, είναι δυνατόν να δανεισθούν εκ νέου στον ίδιο αναγνώστη για μια ακόμη φορά.

Συλλογή

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατανέμεται ως εξής:

Αναγνωστήριο: Βιβλία πληροφοριακά (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά κ.λπ.), εγχειρίδια, κείμενα (αρχαία και πατερικά).

Τμήμα Παλαιτύπων.

Βιβλιοστάσια:

Α': Περιοδικά, Σειρές, Θεματικοί Κύκλοι, Μεταπτυχιακές και Διδακτορικές εργασίες και εκδόσεις Τέχνης.

Β': Η κυρίως Συλλογή και η Δωρεά D. Zelleu (μη δανειζόμενη).

Πρώτο μικρό βιβλιοστάσιο: εκδόσεις σλαβικές και αραβικές

Δεύτερο μικρό βιβλιοστάσιο: μικρό τμήμα Περιοδικών και διάφορα πολλαπλά αντίτυπα.

Ασφάλεια

Στη Βιβλιοθήκη λειτουργεί αντικλεπτικό σύστημα. Παρακαλείσθε να επιβεβαιώνετε τη σωστή διαδικασία δανεισμού πριν εγκαταλείψετε το χώρο της Βιβλιοθήκης.

Φωτοτυπίες

Υπάρχει δυνατότητα λήψης φωτοτυπιών (με χρέωση) από φωτοτυπικά μηχανήματα που βρίσκονται στο χώρο της Βιβλιοθήκης. Η φωτοτύπηση γίνεται με ειδικές κάρτες (50 και 100 φωτοτυπιών, με κόστος 2 και 3,5 € αντίστοιχα), που παρέχονται από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης.

Ανέυρεση Βιβλίων

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει Ανοικτό Δημόσιο Κατάλογο (OPAC), που υποστηρίζεται από το αυτοματοποιημένο σύστημα Horizon. Υπάρχει

δυνατότητα αναζήτησης βιβλίων με τη χρήση της υπηρεσίας Webpac μέσω του Internet, <http://www.lib.auth.gr>

Η αναζήτηση των βιβλίων γίνεται από τους ίδιους τους χρήστες (από Η/Υ που υπάρχουν στη βιβλιοθήκη και στις νησίδες της σχολής που βρίσκονται στον 4ο όροφο).

Σημ.: Οι αναγνώστες πρέπει να γνωρίζουν καλά τη δομή της βιβλιοθήκης. Επίσης, για την αναζήτηση βιβλιογραφίας πραγματοποιούνται σχετικά σεμινάρια στο χώρο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης.

Γενικοί Κανόνες

Οι χρήστες δεν μπορούν να χρησιμοποιούν την κάρτα βιβλιοθήκης άλλου φοιτητή. Τα βιβλία πρέπει να επιστρέφονται στην κατάσταση που παραλαμβάνονται, χωρίς φθορές. Στους χώρους της Βιβλιοθήκης απαγορεύονται το κάπνισμα, το φαγητό, ο καφές, τα αναψυκτικά. Επιτρέπεται μόνο το νερό.

Απαγορεύεται η κατά οποιοδήποτε τρόπο ενόχληση των αναγνωστών (δυνατή ομιλία, θόρυβοι, κ.λπ.).

Τσάντες και σακίδια φυλάσσονται σε ειδικό χώρο έξω από το βιβλιοστάσιο.

Δ. Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Η Χορωδία της Θεολογικής Σχολής ιδρύθηκε για πρώτη φορά το 1966, ενώ το 1974 οργανώθηκε συστηματικότερα από τον καθηγητή Αντώνιο Αλυγιζάκη. Η κατά τα τελευταία όμως χρόνια έλλειψη μιας μόνιμης και συγκροτημένης Χορωδίας στη Σχολή μας οδήγησε το 1999 τον τότε κοσμήτορα καθηγητή Σωτήριο Βαρναλίδη στην απόφαση να συγκροτηθεί εκ νέου η Χορωδία με άρτια οργάνωση και υλικοτεχνική υποδομή, προκειμένου να εκπροσωπεί επάξια τη Σχολή. Έτσι, με πρόταση της κοσμητείας, οργανώθηκε ο χορός ψαλτών αποτελούμενος από ταλαντούχους φοιτητές της Σχολής, με την ονομασία «Χορωδία της Θεολογικής Σχολής *Οι Τρεις Ιεράρχες*», αφού η πρώτη μεγάλη εμφάνισή του έγινε στην αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου στην εορτή των τριών μεγάλων αυτών αγίων.

Πρωταρχικός σκοπός του χορού είναι η συμμετοχή και η άρτια ψαλμώδηση των ακολουθιών που τελούνται στο ναό της Αγίας Τριάδος της Θεολογικής Σχολής κάθε Πέμπτη, αλλά και άλλες μέρες, οι οποίες περιλαμβάνουν μια σειρά δεκαπέντε περίπου αρχαϊκών και μεταγενέ-

στερών λειτουργιών και άλλων ακολουθιών. Με τον τρόπο αυτό έρχονται σε επαφή οι φοιτητές της Σχολής με την παράδοση και τον πλούτο της ορθόδοξης λατρείας και τους διάφορους λειτουργικούς τύπους και επιβεβαιώνεται η αδιάρρηκτη συνέχεια της λατρευτικής ζωής και της ευχαριστιακής προσφοράς των πιστών προς τον Τριαδικό Θεό.

Ωστόσο, εκτός από αυτό, και κατά τα πρότυπα των χορών ψαλτών της ιστορίας της ψαλτικής τέχνης, η Χορωδία ασκείται και παρουσιάζει σε ακολουθίες ή και σε σχετικές μουσικολογικές συνάξεις, εντός ή εκτός της Θεσσαλονίκης, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μέλη κορυφαίων εκκλησιαστικών μελοποιών. Είναι μια προσπάθεια σπουδής των μελών του χορού και παρουσίασης στο ευρύ κοινό των θησαυρών της πολύ σημαντικής αυτής εκκλησιαστικής-πολιτιστικής δημιουργίας και έκφρασης του ελληνορθόδοξου πολιτισμού, που αποδεδειγμένα σημάδεψε καιρία το παγκόσμιο μουσικό γίγνεσθαι ως ο μακροβιότερος γραπτός μουσικός πολιτισμός (από τον 9^ο αιώνα και εξής). Κυρίως όμως η δραστηριότητα της Χορωδίας-χορού ψαλτών της Θεολογικής Σχολής «Οι Τρεις Ιεράρχες» αποβλέπει στην ορθή - κατά την έννοια της υπεύθυνης εκκλησιαστικής διακονίας και της εκφραστικής και ιεροπρεπούς μουσικής επένδυσης του υμνογραφικού λόγου-προσομιλία των πιστών με τον Τριαδικό Θεό, με την ικεσία, την παράκληση, την ευχαριστία και τη δοξολογία.

Ε. ΜΑΘΗΜΑΤΑ - ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

α. Πανεπιστημιακό Ημερολόγιο - Αργίες

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και τελειώνει την 31^η Αυγούστου του επόμενου έτους.

2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστο 13 πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και 2 για εξετάσεις.

3. Τα μαθήματα διακόπτονται από την παραμονή των Χριστουγέννων ως και τα Θεοφάνια, από την Πέμπτη της Τυροφάγου ως και την επομένη από την Καθαρή Δευτέρα, από τη Μεγάλη Δευτέρα ως και την Κυριακή του Θωμά, την ημέρα των γενικών φοιτητικών εκλογών και την ημέρα των πρωτανικών εκλογών.

4. Δεν γίνονται μαθήματα και εξετάσεις τα Σαββατοκύριακα και στις παρακάτω αργίες:

Του Αγίου Δημητρίου (26 Οκτωβρίου)

Την εθνική εορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου

Την 17^η Νοεμβρίου

Των Τριών Ιεραρχών (30 Ιανουαρίου)
 Του Ευαγγελισμού (25 Μαρτίου)
 Την 1η Μαΐου
 Της Αναλήψεως
 Του Αγίου Πνεύματος

β. Απόφαση Συγκλήτου 2562/07.06.1989

Η Σύγκλητος, έχοντας υπόψη την Υπουργική Απόφαση αριθμ. ΣΤ' 5/27/20-10-1982, με την οποία ορίσθηκε ότι οι αρμοδιότητες των Πειθαρχικών Συμβουλίων των φοιτητών περιέρχονται στις Συγκλήτους των Α.Ε.Ι., αποφάσισε, για ενιαία ρύθμιση του θέματος αυτού από όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, τα εξής:

Εξουσιοδοτεί τα Τμήματα του Πανεπιστημίου, σε περίπτωση που συλλαμβάνεται φοιτητής να αντιγράφει, να επιβάλλουν ποινή αποκλεισμού από όλα τα μαθήματα της επόμενης εξεταστικής περιόδου.

Η σχετική απόφαση θα πρέπει να κοινοποιείται στη Σύγκλητο.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης του γεγονότος της αντιγραφής από τον φοιτητή ή ακόμη σε περίπτωση ύπαρξης μαρτύρων ότι δεν διεπράχθη το αδίκημα το θέμα θα παραπέμπεται στη Σύγκλητο, αφού προηγηθεί η σχετική διαδικασία απολογίας του φοιτητή και εξέταση μαρτύρων που τυχόν υπάρχουν.

Ιδιαίτερες περιπτώσεις αντιγραφών, όπως πλαστοπροσωπίες ή υποτροπές ίδιων φοιτητών σε αντιγραφές, θα εξετάζονται από τη Σύγκλητο, ύστερα από πρόταση του Τμήματος για επιβολή πιθανόν μεγαλύτερης ποινής.

Για τις ρυθμίσεις αυτές πρέπει να ενημερωθούν όλα τα μέλη Δ.Ε.Π., τα οποία και θα πρέπει να τις ανακοινώσουν στους φοιτητές πριν την έναρξη διεξαγωγής των εξετάσεων.

Οι φοιτητές θα πρέπει να προσέρχονται στις εξετάσεις με τις φοιτητικές ταυτότητες ή το βιβλιάριο σπουδών τους ή, σε περίπτωση έλλειψης αυτών, με οποιοδήποτε αποδεικτικό στοιχείο της ταυτότητάς τους.

Επειδή διατυπώθηκε η άποψη ότι αρκετές φορές προβλήματα αντιγραφής δημιουργούνται σε εξετάσεις ορισμένων μαθημάτων, η Σύγκλητος θεωρεί σκόπιμο τα Τμήματα να ενεργοποιήσουν τις Επιτροπές Προγραμμάτων Σπουδών τους, οι οποίες να αντιμετωπίσουν συνολικά όχι μόνο τη σύνθεση του Προγράμματος Σπουδών τους, τον αριθμό των διδασκομένων μαθημάτων και τον τρόπο διδασκαλίας τους, αλλά και τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων, ώστε να προαχθεί το πνεύμα της ακαδημαϊκής ατμόσφαιρας, μέσα στο οποίο είναι απαραίδεκτες ενέργειες τύπου αντιγραφών.

γ. Κανονισμός Γραπτών Εξετάσεων Τμήματος Θεολογίας

1. Οι φοιτητές υποχρεούνται να έχουν μαζί τους την φοιτητική τους ταυτότητα ή το πάσο, για να γίνεται ο αναγκαίος έλεγχος από τους επιτηρητές. Ο φοιτητής παραδίδει το γραπτό του με την επίδειξη της φοιτητικής του ταυτότητας.

2. Η κόλλα αναφοράς για το γραπτό δοκίμιο των εξετάσεων δίδεται από τον εξεταστή και φέρει την σφραγίδα του αντίστοιχου Τομέα ή και τη μονογραφή του καθηγητή. Δεύτερη κόλλα αναφοράς δίδεται μόνο από τον υπεύθυνο επιτηρητή.

3. Κατά τη διάρκεια της εξετάσεως απομακρύνονται τα βιβλία και οι σημειώσεις από τα έδρανα των φοιτητών. Μπροστά τους υπάρχει μόνο η κόλλα του γραπτού δοκιμίου τους. Ως πρόχειρο χρησιμοποιείται η τέταρτη σελίδα του δοκιμίου.

4. Η επιτήρηση δεν είναι σκληρή και καταπιεστική. Είναι όμως αυστηρή και δίκαιη, για να αποφεύγονται οι περιπτώσεις απειθαρχίας ή αντιγραφών και να περισώζονται το κύρος και η αντικειμενικότητα των εξετάσεων.

5. Ο φοιτητής δεν μπορεί να αποχωρήσει από την αίθουσα των εξετάσεων χωρίς να παραδώσει το γραπτό του, έστω και αν δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με την απάντηση των ερωτήσεων.

6. Σε περιπτώσεις απειθαρχίας, απρεπούς συμπεριφοράς ή αντιδικίας, επλαμβάνεται του θέματος, ανάλογα με τη σοβαρότητα, το Τμήμα και αποφασίζει για τη λύση παρόμοιων προβλημάτων.

7. Κατά τη διάρκεια των εξετάσεων απαγορεύεται το κάπνισμα.

δ. Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων

Κάθε εξάμηνο, πριν από την έναρξη της εξεταστικής περιόδου, οι φοιτητές έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αξιολογούν τα μαθήματα και τους διδάσκοντες, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΠΙ-ΑΠΘ <http://qa.auth.gr>) και στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής	2310.99.6699
Γραμματεία Κοσμητείας	2310.99.6698
Πρόεδρος Τμήματος Θεολογίας	2310.99.6657
Προϊστάμενος Γραμματείας Τμήματος Θεολογίας	2310.99.6980
Γραμματεία Τμήματος Θεολογίας	2310.99.6981
	2310.99.6983
Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής	2310.99.6691
Θυρωρείο Θεολογικής Σχολής	2310.99.6999
Κυλικείο Θεολογικής Σχολής	2310.99.6995

		<i>Οικία</i>	<i>Γραφείο</i>
Αθανασιάδης Αθανάσιος	(Ε.ΔΙ.Π)		2310.99.7045
Αμοιρίδου Ευαγγελία	(Αν. Καθ.)	2310.664.056	2310.99.7033
Αναστασίου Ευάγγελος	(Ε.ΔΙ.Π)		2310.99.6985
Ανδρέας Νανάκης, Μητρ.	(Καθ.)		2310.99.6947
Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου			
Αραμπατζής Χρήστος	(Καθ.)		2310.99.7023
Ατματζίδης Χαράλαμπος	(Καθ.)	23920.66.031	2310.99.1371
Βαλαής Διονύσιος	(Καθ.)		2310.99.7480
Γαλάνης Τιμολέων	(Επ. Καθ.)		2310.99.6935
Γκίνου Ελένη	(Ε.Ε.Π. Γαλλικής)		2310.99.6979
Γκουτζιούδης Μόσχος	(Αν. Καθ.)	2310.526755	2310.99.7919
Δάφφα Αγνή	(Ε.Ε.Π. Γερμανικής)		2310.99.6636
Ευαγγέλου Ηλίας	(Αν. Καθ.)		2310.99.1369
Ευσταθιάδου Αναστασία	(Υπ. Βιβλ.)		2310.99.6690
Ζιάκα Αγγελική	(Αν. Καθ.)	6972328626	2310.99.7919
Ιωαννίδης Φώτιος	(Καθ.)		2310.99.6990
Καγιάρας Ηλίας	(Ε.Τ.Ε.Π.)		2310.99.7042
Καλλιακμάνης π. Βασίλειος	(Καθ.)		2310.99.6972
Καπλάνη Ελισάβετ	(Ε.Τ.Ε.Π.)		2310.99.6952
Κατσαρού Χρυσάνθη	(Υπ. Γραμμ.)		2310.99.6982
Κόλτσιου-Νικήτα Άννα	(Καθ.)	2311.251.051	2310.99.7112
Κούκουρα Δήμητρα	(Καθ.)	6944.779737	2310.99.6978
Κουρεμπелές Ιωάννης	(Καθ.)	2310.580.966	2310.99.7093
Κυριατζή Αντωνία	(Επ. Καθ.)	2310.281.814	2310.99.6941

Μαγγιώρος Νικόλαος	(Αν. Καθ.)		2310.99.7132
Μητροπούλου-Μούρκα	(Αν. Καθ.)	2310.328.255	2310.99.7075
Βασιλική			
Μούρτζιος Ιωάννης	(Καθ.)	2310.422.056	2310.99.6997
Μπουζιανάς Ιωάννης	(Ε.Τ.Ε.Π.)	2310.310.988	2310.99.6971
Μιρανιώτου Αικατερίνη	(Ε.ΔΙ.Π.)	2310.212.842	2310.99.6690-1
Μυρίδης Νικόλαος	(Επ. Καθ.)		2310.99.6970
Οικονόμου Ελένη	(Επ. Καθ.)	6976276070	2310.99.6967
Παναγιωτόπουλος Πέτρος	(Επ. Καθ.)		2310.99.6971
Παπαγεωργίου Νίκη	(Καθ.)	2310.244.456	2310.99.6973
Παχής Παναγιώτης	(Καθ.)		2310.99.6933
Πήτα Γλυκερία	(Προϊστ. Γραμμ.)		2310.99.6980
Ράντζου Μαρία	(Επ. Καθ.)		2310.99.6940
Ρόσιος Νικόλαος	(Ε.Τ.Ε.Π.)		2310.99.6938
Σιάσος Λάμπρος	(Καθ.)		2310.99.6959
Σκαλτσής Παναγιώτης	(Καθ.)	23210.23.848	2310.99.6657
Σταμούλης Χρυσόστομος	(Καθ.)	2310.347.573	2310.99.6977
Στογιαννίδης Αθανάσιος	(Επ. Καθ.)		2310.99.6627
Στράτου Αικατερίνη	(Ε.Τ.Ε.Π.)	2310.662.755	2310.99.6976
Τζελιάτης Απόστολος	(Υπ. Βιβλ.)		2310.99.6690
Τζιερτζής Αθανάσιος	(Ε.ΔΙ.Π)		2310.99.7033
Τοιπσιδής Αναστάσιος	(Υπ. Γραμμ.)		2310.99.6983
Τοιχαναλή Σοφία	(Υπ. Γραμμ.)		2310.99.6981
Τσαρουχίδου Αλεξάνδρα	(Υπ. Βιβλ.)		2310.99.6690
Τσιρώνης Χρήστος	(Αν. Καθ.)		2310.99.6910
Τσομπανίδης Στυλιανός	(Καθ.)	2310.450.504	2310.99.7478
Υφαντής Παναγιώτης	(Καθ.)		2310.99.6917
Χατζή Διονυσία	(Υπ. Γραμμ.)		2310.99.6981
Χατζούλη Γλυκερία	(Αν. Καθ.)	2310.273.252	2310.99.6944
Χουβαρδά Θωμαή	(Ε.ΔΙ.Π)		2310.99.6954
Χρησιτίδου-Κιοσέογλου	(Ε.Ε.Π. Αγγλικής)		2310.99.6979
Σμαράγδα			

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΤΥΠΙΑΣ (FAX)
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ (E-MAIL)**

Γραμματεία Τμήματος Θεολογίας		2310.99.6991	info@theo.auth.gr
Αθανασιάδης Αθανάσιος	(Ε.ΔΙ.Π)		thanosatha@theo.auth.gr
Αμοιρίδου Ευαγγελία	(Αν. Καθ.)	2310.99.7033	eamoir@theo.auth.gr
Αναστασίου Ευάγγελος	(Ε.ΔΙ.Π)		euangelos@theo.auth.gr
Ανδρέας Νανάκης, Μητρ. Αρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου	(Καθ.)	2310.99.6947	imarkal1@otenet.gr nanakis@theo.auth.gr
Αραμπατζής Χρήστος	(Καθ.)		arab@theo.auth.gr
Ατματζίδης Χαράλαμπος	(Καθ.)		atmatz@theo.auth.gr
Βαλαής Διονύσιος	(Καθ.)		dvalais@theo.auth.gr
Γαλάνης Τιμολέων	(Επ. Καθ.)		tingalanis@theo.auth.gr
Γκίνου Ελένη	(Ε.Ε.Π. Γαλλικής)		ginou@the.forthnet.gr
Γκουτζιούδης Μόσχος	(Αν. Καθ.)		moschosg@theo.auth.gr
Ευαγγέλου Ηλίας	(Αν. Καθ.)	2310.99.1369	iliasev@theo.auth.gr
Ζιάκα Αγγελική	(Αν. Καθ.)		ziaka@theo.auth.gr
Ιωαννίδης Φώτιος	(Καθ.)	2310.99.6990	fioan@theo.auth.gr
Καγιάρης Ηλίας	(Ε.Τ.Ε.Π.)		hnc@theo.auth.gr
Καλλιακμάνης π. Βασίλειος	(Καθ.)	2310.99.6972	vkalliak@theo.auth.gr
Καπλάνη Ελισάβετ	(Ε.Τ.Ε.Π.)		eliza@theo.auth.gr
Κόλτσιου-Νικήτα Άννα	(Καθ.)		akolts@theo.auth.gr
Κούκουρα Δήμητρα	(Καθ.)		dimkou@theo.auth.gr
Κουρεμπελής Ιωάννης	(Καθ.)		kourebe@theo.auth.gr
Κυριατζή Αντωνία	(Επ. Καθ.)		akyriatz@theo.auth.gr
Μαγγιώρος Νικόλαος	(Αν. Καθ.)		nikmag@theo.auth.gr www.canonlaw.gr
Μητροπούλου-Μούρκα Βασιλική	(Αν. Καθ.)	2310.99.7075	mitro@theo.auth.gr
Μούρτζιος Ιωάννης	(Καθ.)		imourtzios@theo.auth.gr
Μπουζιανός Ιωάννης	(Ε.Τ.Ε.Π.)		gbouzian@theo.auth.gr
Μπραγιώτου Αικατερίνη	(Ε.ΔΙ.Π.)		braniot@theo.auth.gr
Μυριδής Νικόλαος	(Επ. Καθ.)		nmyridis@theo.auth.gr
Οικονόμου Ελένη	(Επ. Καθ.)		eleloik@theo.auth.gr
Παναγιωτόπουλος Πέτρος	(Επ. Καθ.)		panapetros@theo.auth.gr
Παπαγεωργίου Νίκη	(Καθ.)		nipap@theo.auth.gr
Παπαδοπούλου Χρυσούλα	(Ε.Ε.Π.)		chrishebrew@theo.auth.gr
Παχής Παναγιώτης	(Καθ.)		pachisp@otenet.gr

Πήτα Γλυκερία	(Προϊστ. Γραμμ.)	info@theo.auth.gr
Ράντζου Μαρία	(Επ. Καθ.)	rantzou@theo.auth.gr
Ρόσιος Νικόλαος	(Ε.Τ.Ε.Π.) 2310.99.6938	nrosios@theo.auth.gr
Σιάσος Λάμπρος	(Καθ.) 2310.99.6958	siasos@theo.auth.gr
Σκαλτοής Παναγιώτης	(Καθ.) 2310.99.6657	pskaltsi@theo.auth.gr
Σταμούλης Χρυσόστομος	(Καθ.) 2310.99.6977	stamchr@theo.auth.gr
Στογιαννίδης Αθανάσιος	(Επ. Καθ.)	athastog@theo.auth.gr
Τζιερτζής Αθανάσιος	(Ε.ΔΙ.Π)	tziertzis@theo.auth.gr
Τσιρώνης Χρήστος	(Αν. Καθ.)	tsironis@theo.auth.gr
Τσομπανίδης Στυλιανός	(Καθ.) 2310.99.7478	stsompa@theo.auth.gr
Υφαντής Παναγιώτης	(Καθ.)	pyfantis@theo.auth.gr
Χατζούλη Γλυκερία	(Αν. Καθ.)	glychatz@theo.auth.gr
Χουβαρδά Θωμαή	(Ε.ΔΙ.Π)	tchouvarda@theo.auth.gr
Χρησιτίδου-Κιοσέογλου	(Ε.Ε.Π. Αγγλικής)	schris@lance.auth.gr
Σμαράγδα		www.lance.auth.gr